

การผลิตหอมแดงและความต้องการการส่งเสริมของเกษตรกรใน
อำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์

นางสาวพรสวรรค์ นิลสนธิ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาส่งเสริมการเกษตร สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

พ.ศ. 2557

**Shallot Production and Extension Needs of Farmers in Nong Hong District
of Buri Ram Province**

Miss Pornsawan Ninsonti

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Agriculture in Agricultural Extension and Development

School of Agriculture and Cooperatives
Sukhothai Thammathirat Open University

2014

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การผลิตหอมแดงและความต้องการการส่งเสริมของเกษตรกร
ในอำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์
ชื่อและนามสกุล นางสาวพรสวรรค์ นิลสนธิ
แขนงวิชา ส่งเสริมการเกษตร
สาขาวิชา เกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์ ดร. เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ
2. รองศาสตราจารย์ ดร. สินีนุช ครูจเมือง แสนเสริม

วิทยานิพนธ์นี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 30 ตุลาคม 2558

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

สม

ประธานกรรมการ

(อาจารย์ช้วนันท์ พานิชโยทัย)

เบญจมาศ

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ)

สินีนุช

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. สินีนุช ครูจเมือง แสนเสริม)

ศิริวรรณ ศรีพหล

ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา

(ศาสตราจารย์ ดร. ศิริวรรณ ศรีพหล)

๑๕๗

ชื่อวิทยานิพนธ์ การผลิตหอมแดงและความต้องการการส่งเสริมของเกษตรกร ในอำเภอหนองหงส์
จังหวัดบุรีรัมย์

ผู้วิจัย นางสาวพรสวรรค์ นิลสนธิ รหัสนักศึกษา 2569001569

ปริญญา เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต (ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร) **อาจารย์ที่ปรึกษา** (1) รองศาสตราจารย์ ดร.
เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ (2) รองศาสตราจารย์ ดร. สินีนุช คุรุทเมือง แสนเสริม **ปีการศึกษา** 2557

บทคัดย่อ

การการวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร 2) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการผลิตหอมแดงของเกษตรกร 3) สภาพการผลิตหอมแดงของเกษตรกร 4) ความต้องการการส่งเสริมของเกษตรกร 5) ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกร ประชากรที่ศึกษา คือ เกษตรกรผู้ปลูกหอมแดง ในอำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 563 คน ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 234 คน ทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายด้วยการจับฉลาก เครื่องมือที่ใช้คือแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดอันดับ

ผลการวิจัยพบว่า (1) เกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 52.76 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวนสมาชิกในครอบครัวเฉลี่ย 4.73 คน เกือบทั้งหมดมีอาชีพทำนา มีประสบการณ์ในการผลิตหอมแดงเฉลี่ย 14.01 ปี สี่ในหมู่บ้านที่มีคือหอกระจายข่าว สี่ในครอบครัวที่มีคือโทรทัศน์ มีการรับรู้ข่าวสารจากสื่อบุคคลมากที่สุด โดยรับจากเพื่อนบ้าน จำนวนแรงงานในครอบครัวเฉลี่ย 2.83 คน ลักษณะการถือครองที่ดินส่วนใหญ่เป็นของตนเองทั้งหมด พื้นที่ปลูกหอมแดงเฉลี่ย 1.21 ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย 1,976.92 กิโลกรัมต่อไร่ รายได้จากการขายเฉลี่ย 25,282.05 บาท (2) เกษตรกรมีความรู้มากที่สุดในเรื่อง การปลูกหอมแดงในฤดูร้อน จะมีระยะเก็บเกี่ยวที่เร็วว่าการปลูกในฤดูหนาว ซึ่งอากาศร้อนจะทำให้หอมแก่เร็วขึ้น ส่วนเรื่องที่มีความรู้ที่น้อยที่สุด คือ การเตรียมดินไม่ควรไถพรวนดินละเอียดมากก่อนปลูก (3) เกษตรกรเกือบทั้งหมดเพาะพันธุ์หอมแดงเอง ปลูกหอมแดงด้วยหัวพันธุ์ใช้น้ำจากน้ำฝน และมีการตากดิน โดยตากดินเฉลี่ย 9.51 วัน ทั้งหมดมีการปรับปรุงดินก่อนปลูก ปุ๋ยเคมีที่ใช้มากที่สุดคือสูตร 15-15-15 มีการจ้างแรงงานเก็บเกี่ยวเฉลี่ย 5.52 คน ส่วนใหญ่จะขายเมื่อหอมแดงแห้งมัดได้ มากกว่าครึ่งขายหอมแดงแบบคละขนาด ส่วนใหญ่จะขายให้กับพ่อค้าเร่ (4) ความต้องการการส่งเสริมด้านความรู้ในการปลูกมากที่สุดคือประเด็นการผลิตให้ได้คุณภาพ รองลงมาคือ ประเด็นข่าวสารการตลาด สำหรับความต้องการการส่งเสริมด้านเทคนิควิธีการส่งเสริมมากที่สุดคือ การฝึกอบรม รองลงมาคือการเชื่อมเกษตรกรในไร่นา ส่วนความต้องการการส่งเสริมด้านการสนับสนุนการผลิตและการตลาดมากที่สุดคือ การประสานงานกับผู้ซื้อ รองลงมาคือการประกันราคาผลผลิต (5) เกษตรกรเกือบทั้งหมดมีปัญหาในประเด็นราคาจำหน่ายผลผลิตตกต่ำ โดยมีข้อเสนอแนะคือ ควรมีตลาดกลางในการจำหน่าย

คำสำคัญ การผลิตหอมแดง ความต้องการการส่งเสริมการเกษตร จังหวัดบุรีรัมย์

Thesis title: Shallot Production and Extension Needs of Farmers in Nong Hong District of Buri Ram Province

Researcher: Miss.Pornsawan Ninsonti; **ID:** 2569001569;

Degree: Master of Agriculture (Agricultural Extension and Development);

Thesis advisors: (1) Dr.Benchamas Yooprasert, Associate Professor;

(2) Dr. Sineenuch Khrutmuang Sanserm, Associate Professor; **Academic year:** 2014

Abstract

The objectives of this study were to study 1) fundamental social and economic state of shallot farmers in Nong Hong District of Buri Ram Province; 2) their knowledge and understanding of shallot production; 3) the state of their shallot production; 4) their need for shallot production extension; and 5) their problems and suggestions on shallot production.

The population in this study was 563 shallot farmers in Nong Hong District of Buri Ram Province. The 234 samples were selected by drawing lots which was simple random sampling methodology. The data were collected by interview form. The statistical methodology used to analyze the data was frequency, percentage, minimum value, maximum value, mean, standard deviation, and ranking.

The findings of this study were as follows: (1) the average age of the studied shallot farmers was 52.76. They were educated at lower primary level. Their average number of household members was 4.73 persons. Almost all of them were rice farmers. The average period of their experience in shallot production was 14.01 years. The mass media in their village was broadcasting tower and in their family was television, but they had received agricultural information from their neighbors who were personal media most. Their average number of household labor was 2.83 persons. They mostly grew shallots on their own land only. Their average shallot cultivating area was 1.21 rai. Their average produce was 1,976.92 kg./rai. Their average income deriving from selling shallots was 25,282.05 Baht. (2) the studied shallot farmers had knowledge of shallot raising at the highest level. They had known that shallots which were grown in hot season could be harvested sooner than the shallots which were grown in cool season because the growth rate of shallots was affected by hot weather to grow sooner than usual, while their knowledge at the lowest level was soil preparation, they rarely knew that the earth should be plowed only roughly/not too finely before cultivating. (3) almost all of the studied farmers bred shallot tribes themselves. All of them grew shallots by using shallot tribe tubers. Their water supply was from the rain only, and the earth had to be dried out in the sunshine, at average 9.51 days. All of them fertilized the soil before growing. They applied chemical fertilizer in 15-15-15 formula most. Their average number of hired labor in harvesting their produce was 5.52 persons. They mostly sold their produce when their shallots were dry enough to be bound in small groups. More than a half of them sold their shallots in mixed size, and they mostly sold their produce to traveling merchants. (4) the studied shallot farmers needed the extension of shallot production in 3 aspects as follows: In the aspect of knowledge of shallot raising, they needed to know how to produce good quality shallots and to receive marketing information; in the aspect of shallot production techniques, they needed to be trained and visited at their farm; and in the aspect of shallot production support and marketing, they needed to coordinate with their customers and needed a guarantee of shallot selling price. And (5) almost all of the studied shallot farmers had problems on the falling of shallot selling price, and they suggested that there should have been central markets for shallot distributing.

Keywords: Shallot Production, Agricultural Extension Need, Buri Ram Province

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่อง “การผลิตหอมแดงและความต้องการการส่งเสริมของเกษตรกรในอำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์” ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ผู้วิจัยได้รับความกรุณาเป็นอย่างสูงจาก อาจารย์ธวัชพันธ์ พานิชโยทัย ประธานคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และรองศาสตราจารย์ ดร.สินีนุช คุรุทเมือง แสนเสริม อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม จากสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่กรุณาให้แนวคิด คำแนะนำ และเสนอข้อคิดเห็นในการจัดทำวิทยานิพนธ์ ทำให้มีความถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านที่ให้ความรู้ด้านวิชาการ เจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่อำนวยความสะดวกทุกด้าน มีผลให้การศึกษาประสบผลสำเร็จ พร้อมกันนี้ขอขอบคุณเพื่อนมหบัณฑิตรุ่นที่ 14 ที่ให้การสนับสนุน ช่วยเหลือ และให้กำลังใจตลอดมา

ขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์ ทุกท่านที่อำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูลภาคสนาม เกษตรกรผู้ปลูกหอมแดงทุกท่านที่สละเวลาและให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะเป็นประโยชน์แก่การส่งเสริมการเกษตร และเกษตรกร คุณค่าและความดีอันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอบแต่บิดามารดา ครูอาจารย์ ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่านไว้ ณ ที่นี้

พรสวรรค์ นิลสนธิ

ตุลาคม 2558

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์	2
กรอบแนวคิดการวิจัย	2
ขอบเขตของการวิจัย	4
นิยามศัพท์	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	6
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ	6
แนวคิดทฤษฎีการส่งเสริมการเกษตร	8
ข้อมูลการผลิตหอมแดง	14
บริบทของอำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์	21
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	23
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	28
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	28
เครื่องมือการวิจัย	29
การเก็บรวบรวมข้อมูล	30
การวิเคราะห์ข้อมูล	31

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	34
ตอนที่ 1 สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดง.....	34
ตอนที่ 2 ความรู้ความเข้าใจในการผลิตหอมแดงของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดง.....	46
ตอนที่ 3 สภาพการผลิตหอมแดงของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดง.....	50
ตอนที่ 4 ความต้องการการส่งเสริมของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดง.....	56
ตอนที่ 5 วิเคราะห์ข้อมูลปัญหาและข้อเสนอแนะการผลิตหอมแดงของเกษตรกรผู้ปลูก หอมแดง.....	65
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	71
สรุปการวิจัย	71
อภิปรายผล	76
ข้อเสนอแนะ	78
บรรณานุกรม	80
ภาคผนวก	84
แบบสัมภาษณ์เกษตรกร.....	85
ประวัติผู้วิจัย	102

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	29
ตารางที่ 4.1 ข้อมูลสภาพพื้นฐานทางสังคมของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดง	35
ตารางที่ 4.2 ข้อมูลการมีสื่อในหมู่บ้านและในครอบครัวของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดง	38
ตารางที่ 4.3 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการผลิตหอมแดงจากสื่อบุคคล	39
ตารางที่ 4.4 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการผลิตหอมแดงจากสื่อกลุ่ม	40
ตารางที่ 4.5 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการผลิตหอมแดงจากสื่อมวลชน	41
ตารางที่ 4.6 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการผลิตหอมแดงจากสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ	42
ตารางที่ 4.7 ข้อมูลสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดง	43
ตารางที่ 4.8 ความรู้ในเรื่องการปลูก	46
ตารางที่ 4.9 ความรู้ในเรื่องการดูแลรักษา	47
ตารางที่ 4.10 ความรู้ในเรื่องการเก็บเกี่ยวหอมแดง	48
ตารางที่ 4.11 ระดับความรู้ในการผลิตหอมแดงของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดงของเกษตรกร	49
ตารางที่ 4.12 สภาพการผลิตหอมแดงของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดง	50
ตารางที่ 4.13 ระดับความต้องการการส่งเสริมด้านความรู้ในการปลูกหอมแดง	56
ตารางที่ 4.14 ระดับความต้องการการส่งเสริมด้านเทคนิควิธีการส่งเสริมการเกษตร	60
ตารางที่ 4.15 ระดับความต้องการการส่งเสริม ด้านการสนับสนุนการผลิตและการตลาด	62
ตารางที่ 4.16 สรุประดับความต้องการการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดง	64
ตารางที่ 4.17 ปัญหาเกี่ยวกับเนื้อหาการผลิตหอมแดง	65

ญ

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย	3
ภาพที่ 2.1 แสดงโมเดลการใช้ MRCF	13

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

หอมแดง เป็นพืชที่ได้รับความนิยมในการบริโภคมาก ทุกครัวชาวไทยมีหอมแดงเตรียมไว้เสมอ โดยจะปลูกตามหัวไร่ปลายนาวีสำหรับบริโภคในครัวเรือน ต่อมาเมื่อมีความชำนาญในการปลูก จึงได้ปลูกมากขึ้นเพื่อจำหน่ายเป็นรายได้เสริม ขยายการปลูกเพื่อเป็นการค้า ซึ่งปัจจุบันประเทศไทยมีพื้นที่ปลูกหอมแดง กว่า 60,000 ไร่ มีแหล่งปลูกที่สำคัญในภาคเหนือ ได้แก่ พะเยา เชียงใหม่ ลำพูน อุตรดิตถ์ เพชรบูรณ์ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ ศรีสะเกษ ชัยภูมิ บุรีรัมย์ (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร,2558)

จังหวัดบุรีรัมย์ มีพื้นที่ปลูกหอมแดงในปี 2557 จำนวน 1,756 ไร่ ผลผลิต 3,458 ตัน (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร,2558) โดยจะปลูกมากในที่อำเภอหนองหงส์ จำนวนกว่า 900 ไร่ (สำนักงานเกษตรจังหวัดบุรีรัมย์,2558) และเป็นพืชท้องถิ่นมีชื่อเสียงของอำเภอหนองหงส์ เป็นพืชเศรษฐกิจพืชหนึ่งที่ทำรายได้ให้กับจังหวัดบุรีรัมย์นอกเหนือจากข้าว ซึ่งปรากฏอยู่ในคำขวัญประจำอำเภอหนองหงส์ “หนองหงส์เนื้อวัวดี หนองบัวลี้ถิ่นหอมแดง ศิลาเลงเมืองฝ้าย หลากหลาย นกเป็ดน้ำงามเลิศล้ำประเพณี”

หอมแดงในอำเภอหนองหงส์ประสบปัญหาหลายประการ ตั้งแต่ราคาผลผลิตตกต่ำในช่วงผลผลิตออกสู่ตลาด เนื่องจากจำนวนผลผลิตมีมากเกินไปเกินความต้องการของตลาด ราคาหอมแดงที่เกษตรกรขายได้ไม่แน่นอน เนื่องจากเกษตรกรรอขายราคาในปีที่ผ่านมาเป็นตัวกำหนดปริมาณการผลิตผลผลิตออกมาในช่วงเดียวกัน โดยผลผลิตหอมแดงของอำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์ และ จังหวัดศรีสะเกษ จะออกมากในช่วงเดือนมกราคม- กุมภาพันธ์ ซึ่งหอมแดงจากจังหวัดลำพูน อุตรดิตถ์ เชียงใหม่ เชียงราย พะเยา เพชรบูรณ์ ททยออกสู่ตลาดพร้อมกันในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ – มีนาคมทุกปี ส่งผลให้เกิดปัญหาการราคาตกต่ำเป็นประจำ (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร,2553) นอกเหนือจากปัญหาด้านราคาแล้ว เกษตรกรยังประสบปัญหาน้ำไม่เพียงพอต่อการเพาะปลูกในปี 2555 และปัญหาโรค

หอมเลื้อย เกิดผลเสียต่อการพัฒนาการผลิตและการตลาดหอมแดง ซึ่งการส่งเสริมการปลูกหอมแดงของอำเภอหนองหงส์ส่วนใหญ่จะมุ่งเน้นที่การแก้ไขปัญหาต่างๆ ด้านการผลิต

ดังนั้น ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงต้องการที่จะศึกษาการผลิตหอมแดงและความต้องการการส่งเสริมของเกษตรกรในอำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์ ว่าต้องการการส่งเสริมในลักษณะใด เรื่องใด แล้วนำผลการศึกษาไปพัฒนาระบบการส่งเสริมการเกษตรแก่เกษตรกร ให้ตรงกับสภาพความต้องการของเกษตรกร เพื่อแก้ไขปัญหา และพัฒนาการผลิตหอมแดงที่มีคุณภาพดีได้อย่างยั่งยืน

2. วัตถุประสงค์

งานวิจัยเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา

- 2.1 สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดงในอำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์
- 2.2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการผลิตหอมแดงของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดงในอำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์
- 2.3 สภาพการผลิตหอมแดงของเกษตรกรในอำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์
- 2.4 ความต้องการการส่งเสริมของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดงในอำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์
- 2.5 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดงในอำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดปัญหาในการวิจัยและได้กำหนดวัตถุประสงค์ให้สอดคล้องกัน โดยใช้แนวคิดจากการตรวจสอบเอกสาร เป็นแนวทางในการพิจารณา เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดของการศึกษาเรื่องการผลิตหอมแดงและความต้องการการส่งเสริมของเกษตรกรในอำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์ ดังปรากฏตามแผนภูมิ (ภาพที่ 1.1)

ภาพที่ 1.1 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย

4. ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษานี้ได้กำหนดตัวแปรและขอบเขตการศึกษาดังนี้

4.1 ขอบเขตเชิงพื้นที่

การวิจัยเรื่องนี้จะศึกษาเฉพาะเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดง ในพื้นที่อำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์

4.2 ขอบเขตเชิงเนื้อหา

เป็นการศึกษาลักษณะพื้นฐานด้านสังคมและเศรษฐกิจ สภาพการผลิตหอมแดง ความรู้เกี่ยวกับการผลิตหอมแดงของเกษตรกร ความต้องการการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรใน 3 ด้าน ประกอบด้วยด้านความรู้ในการปลูกหอมแดง ด้านเทคนิควิธีการส่งเสริมการเกษตร และด้านสนับสนุนการผลิตและการตลาด ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรเพื่อปรับปรุงการส่งเสริมการเกษตรให้ตรงกับความต้องการของเกษตรกร

4.3 ขอบเขตเชิงเวลา

การวิจัยครั้งนี้ได้เก็บรวบรวมข้อมูลเกษตรกรเกี่ยวกับการผลิตหอมแดงและความต้องการการส่งเสริมการเกษตร ตั้งแต่เดือนมิถุนายนถึงเดือนกรกฎาคม 2558

5. นิยามศัพท์

5.1 เกษตรกร หมายถึง เกษตรกรผู้ปลูกหอมแดง อำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์

5.2 สภาพการผลิต หมายถึง กระบวนการผลิตหอมแดง ได้แก่ แหล่งพันธุ์ การปลูก การใช้ปุ๋ย การใช้สารเคมี การใช้เครื่องจักรกล การเก็บรักษาผลผลิต การเก็บเกี่ยวและจำหน่ายผลผลิตต่อไร่

5.3 ความต้องการการส่งเสริม หมายถึง ความต้องการของเกษตรกรในการให้เจ้าหน้าที่หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการส่งเสริมการผลิตหอมแดงเข้ามาส่งเสริมการผลิตหอมแดง ด้านเนื้อหาความรู้ ด้านเทคนิควิธีการส่งเสริม และด้านการสนับสนุนการผลิตและการตลาด

5.4 การส่งเสริมการเกษตร หมายถึง กระบวนการถ่ายทอดวิชาการความรู้ทางการเกษตรทั้งทางด้านเทคนิคและวิธีการต่างๆ ประสพการณ์ ข้อมูลข่าวสาร และการบริการอื่นๆที่จำเป็นต่อการผลิตทาง

การเกษตรให้กับเกษตรกร รวมไปถึงการแก้ไขปัญหาและช่วยเหลือเกษตรกรในการแก้ไขปัญหา เพื่อให้เกิดการยอมรับ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและนำไปเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตทางการเกษตร

5.5 ความรู้ความเข้าใจในการผลิตหอมแดง หมายถึง ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการผลิตหอมแดงของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดง

5.6 สื่อ หมายถึง สิ่งที่เกษตรกรผู้ปลูกหอมแดงใช้ในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตหอมแดง ได้แก่ สื่อในหมู่บ้าน และสื่อในครอบครัว

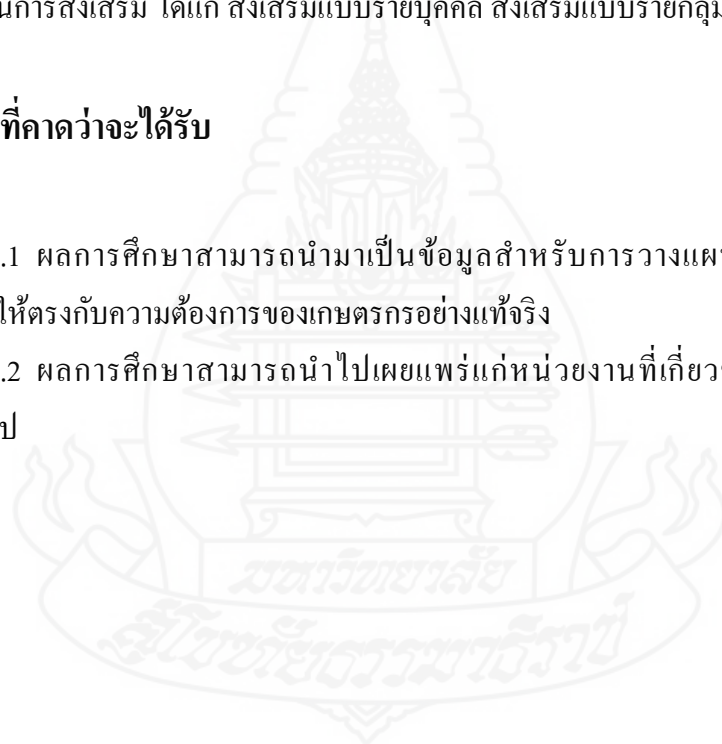
5.7 การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร หมายถึง เกษตรกรมีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตหอมแดงจากแหล่งสื่อบุคคล แหล่งสื่อกลุ่ม แหล่งสื่อมวลชน และสื่อเทคโนโลยี

5.8 วิธีการส่งเสริม หมายถึง วิธีที่นักส่งเสริมหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการส่งเสริมการผลิตหอมแดง ใช้ในการส่งเสริม ได้แก่ ส่งเสริมแบบรายบุคคล ส่งเสริมแบบรายกลุ่ม ส่งเสริมแบบมวลชน

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 ผลการศึกษาสามารถนำมาเป็นข้อมูลสำหรับการวางแผนการส่งเสริมการผลิตหอมแดง เพื่อให้ตรงกับความต้องการของเกษตรกรอย่างแท้จริง

6.2 ผลการศึกษาสามารถนำไปเผยแพร่แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อประโยชน์ในการศึกษาต่อไป

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัย เรื่อง การผลิตหอมแดงและความต้องการการส่งเสริมของเกษตรกร ในอำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัย โดยแยกเนื้อหา ดังนี้

1. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ
2. แนวคิดทฤษฎีการส่งเสริมการเกษตร
3. ข้อมูลการผลิตหอมแดง
4. บริบทของของอำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์
5. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ

1.1 ความหมายความต้องการ

ความต้องการ หมายถึง ความอยากได้ ใครได้หรือประสงค์จะได้ และเมื่อเกิดความรู้สึกดังกล่าว จะทำให้ร่างกายเกิดการขาดความสมดุลเนื่องมาจากมีสิ่งเร้ามากระตุ้น มีแรงขับภายในเกิดขึ้น ทำให้ร่างกายไม่อาจอยู่นิ่งต้องพยายามดิ้นรน และแสวงหาเพื่อตอบสนองความต้องการนั้นๆ เมื่อร่างกายได้รับตอบสนองแล้ว ร่างกายมนุษย์ก็กลับสู่ภาวะสมดุลอีกครั้งหนึ่ง และก็จะเกิดความต้องการใหม่ๆ เกิดขึ้นมา ทดแทนวนเวียนอยู่ไม่มีที่สิ้นสุด (พจนานุกรมภาษาไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 2546: 436)

นิตยา รักสีล (2550 : 8) สรุปความหมายความต้องการ หมายถึง เป็นพฤติกรรมของคนที่อยากได้ อยากมี หรือปรารถนาสิ่งที่เขายังขาดอยู่ เพื่อที่จะนำไปทดแทนหรือปรับเข้าสู่ภาวะสมดุล ทำให้ตนเองสามารถบรรลุจุดมุ่งหมายที่ปรารถนาได้

สรุปได้ว่า ความต้องการ หมายถึง ความอยากได้ ใครได้ และเมื่อรู้สึกแล้วจะทำให้ร่างกายพยายามดิ้นรนแสวงหาเพื่อตอบสนองความต้องการนั้น เมื่อบรรลุจุดมุ่งหมายที่ปรารถนา ร่างกายก็จะปรับเข้าสู่ภาวะสมดุล

1.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ

1.2.1 ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ

(2545: 311)

ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ มาสโลว์มองความต้องการของมนุษย์เป็นลักษณะลำดับขั้น ระดับต่ำสุดไปยังระดับสูงสุด และสรุปว่า เมื่อความต้องการในระดับหนึ่งได้รับการตอบสนองมนุษย์ก็จะมีความต้องการอื่นในระดับที่สูงขึ้นต่อไป โดยมีลำดับขั้นความต้องการ ดังนี้

1) ความต้องการของร่างกาย (physiological needs) เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานเพื่อความอยู่รอด เช่น อาหาร ที่อยู่อาศัย เป็นต้น

2) ความต้องการความมั่นคงหรือความปลอดภัย (security or safe needs) เป็นความต้องการที่จะเป็นอิสระจากอันตรายทางกายและความกลัวจากตัวเองและจากต่อการสูญเสียตำแหน่งหน้าที่การงาน ทรัพย์สินหรือที่อยู่อาศัย

3) ความต้องการการยอมรับ หรือความผูกพัน หรือความต้องการทางสังคม (affiliation or acceptance needs) เป็นความต้องการได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่นในสังคม

4) ความต้องการการยกย่อง (esteem needs) เมื่อมนุษย์ได้รับการตอบสนองความต้องการ การยอมรับแล้วจะต้องการการยกย่องจากตัวเองและจากบุคคลอื่นความต้องการนี้เป็นการพึงพอใจในอำนาจ (power) ความภาคภูมิใจ (prestige) สถานะ (status) และความเชื่อมั่นในตนเอง (self - confidence)

5) ความต้องการความสำเร็จในชีวิต (need for self-actualization) เป็นความต้องการในระดับสูงสุด เป็นความปรารถนาที่จะประสบความสำเร็จเพื่อให้มีศักยภาพและบรรลุความสำเร็จในสิ่งหนึ่งสิ่งใดในระดับสูงสุด

1.2.2 ทฤษฎีความต้องการความสำเร็จของแมคคลีแลนด์ Mc Cleland's achievement motivation theory

แมคคลีแลนด์ McClelland (1965) อ้างถึงในปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553 : 53) ได้เน้นความต้องการไว้ 3 ประเภท คือ

1) ความต้องการประสบความสำเร็จ (need for achievement) เป็นความต้องการมีผลงานและบรรลุเป้าหมายที่พึงปรารถนา

2) ความต้องการมิตรสัมพันธ์ (need for affiliation) เป็นความต้องการมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น

3) ความต้องการอำนาจ (need for power) เป็นความต้องการมีอิทธิพล และครอบงำเหนือผู้อื่น

1.2.3 ทฤษฎีความต้องการของเมอร์เรย์ (Murray's manifest needs theory)

เมอร์เรย์ Murray (1938) อ้างถึงในปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553 : 52-53) ได้อธิบายว่า ความต้องการของบุคคลมีความต้องการหลายอย่างในเวลาเดียวกันได้ ความต้องการของบุคคลที่เป็นความสำคัญเกี่ยวกับการทำงานมีอยู่ 4 ประการ คือ

- 1) ความต้องการความสำเร็จ หมายถึง ความต้องการที่จะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี
- 2) ความต้องการมีมิตรสัมพันธ์ ความต้องการมีความสัมพันธ์อันดีกับบุคคลอื่น โดยคำนึงถึงการยอมรับของเพื่อนร่วมงาน
- 3) ความต้องการอิสระ เป็นความต้องการที่เป็นตัวของตัวเอง
- 4) ความต้องการมีอำนาจ ความต้องการที่จะมีอิทธิพลเหนือคนอื่น และต้องการที่จะควบคุมคนอื่นให้อยู่ในอำนาจของตน

สรุปได้ว่า ความต้องการของบุคคล มีหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นความต้องการทางกายภาพ ความต้องการทางจิตใจ สังคม ความต้องการที่แตกต่างกันของบุคคลทำให้การตอบสนองแตกต่างกัน ความต้องการของบุคคลหนึ่งอาจไม่ใช่ความต้องการของอีกคนหนึ่งก็ได้ ดังนั้นควรพิจารณาคุณลักษณะที่แตกต่างของบุคคล เพื่อจะได้ดำเนินการให้การตอบสนองได้ถูกต้องตรงตามความต้องการของเป้าหมาย ซึ่งนำเอาทฤษฎีมาใช้ในการวิจัย ในประเด็นความต้องการการส่งเสริมการเกษตร ของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดง

2. แนวคิดทฤษฎีการส่งเสริมการเกษตร

2.1 ความหมายการส่งเสริมการเกษตร

มีนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

พงษ์ศักดิ์ อังกสิทธิ์ (2554: 201) สรุป การส่งเสริมการเกษตรว่าเป็นกระบวนการพัฒนาความรู้ของเกษตรกรจากการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อมุ่งพัฒนาผลผลิตที่เหมาะสมกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ก่อให้เกิดการพัฒนารายได้ เศรษฐกิจ ทำให้ชีวิตครอบครัวเกษตรกร อยู่พอดีกินพอดีและมีความสุขอันเป็นผลต่อการพัฒนาชุมชนชนบท ให้มีความมั่นคงและมั่งคั่งในที่สุด ได้รับความรู้นำไปปฏิบัติ ด้วยตัวของเขาเอง จนสามารถช่วยเหลือตัวเองได้

บุญธรรม จิตต์อนันต์ (2536: 28) “การส่งเสริมการเกษตร หมายถึง การนำความรู้ วิธีการ และเทคนิคใหม่ ๆ ทางเกษตรไปแนะนำเผยแพร่ให้แก่ประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เกษตรกร แล้วติดตามให้คำแนะนำช่วยเหลือจนบังเกิดผลสำเร็จ ขณะเดียวกันก็นำเอาปัญหาต่างๆ ทางเกษตรมาวิเคราะห์หาหนทางแก้ไข

กรมส่งเสริมการเกษตร (http://www.k-station.doae.go.th/doc/AEK_104.pdf) ได้กล่าวถึงการส่งเสริมการเกษตรไว้ดังนี้ การส่งเสริมการเกษตร เป็นกระบวนการเรียกกันว่า กระบวนการส่งเสริมการเกษตร (Agricultural extension process) คล้ายๆ กับกระบวนการติดต่อสื่อสาร (communication process) คือมีแหล่งความรู้ เช่น กรมต่างๆ ในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สถาบันการศึกษา สถาบันวิจัยและแหล่งความรู้ทางเกษตรอื่นๆ มีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมทำหน้าที่ถ่ายทอดข่าวสารและความรู้ต่างๆ (โดยวิธีการส่งเสริมและใช้สื่อชนิดต่างๆ) ไปยังจุดหมายปลายทางคือ ผู้รับ ได้แก่บุคคลเป้าหมายต่างๆ เช่น เกษตรกร แม่บ้าน เยาวชน หรือบุคคลอื่น ขณะเดียวกันก็รับฟังปัญหา ความคิดเห็นจากบุคคลเป้าหมายด้วย ทั้งนี้เพื่อปรับปรุงกระบวนการส่งเสริมให้ได้ผลตามที่มุ่งหวัง

สรุปได้ว่า งานส่งเสริมการเกษตร หมายถึง การนำความรู้ เทคนิค วิธีการ ไปเผยแพร่ให้แก่เกษตรกร แล้วนำไปปฏิบัติด้วยตัวของเขาเอง จนสามารถช่วยเหลือตัวเองได้ มีจุดมุ่งหมายที่จะพัฒนาเกษตรกรให้เขามีความสามารถในการประกอบอาชีพการเกษตรให้เกิดความก้าวหน้าและมีรายได้เพิ่มขึ้นอันจะส่งผลดีต่อระดับความเป็นอยู่ในครอบครัวของเขาเอง รวมถึงแม่บ้าน เยาวชน และประเทศชาติโดยรวม

2.2 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการเกษตร

ในงานส่งเสริมการเกษตรจำเป็นต้องอาศัยทฤษฎี หรือหลักการทางวิทยาศาสตร์ หรือศิลปะด้านส่งเสริมการเกษตรซึ่งเป็นที่ยอมรับเป็นพื้นฐานในการบริหารงานหรือปฏิบัติงาน แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการเกษตรมีหลายทฤษฎี ผู้วิจัยได้เลือกทฤษฎี ดังนี้

2.2.1 ทฤษฎีสถูญญาภาคในชนบท

โมเชอร์ (Mosher, 1978:5) อ้างถึงใน กรมส่งเสริมการเกษตร (http://www.k-station.doae.go.th/doc/AEK_104.pdf) กล่าวว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเป็นบุคคลที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นของเกษตรกร มีความคุ้นเคยกับกิจกรรมต่างๆ ที่เกษตรกรทำอยู่และรู้ถึงปัญหาหรือสิ่งที่เป็อุปสรรคในการทำการเกษตรให้ก้าวหน้าและเขาก็ช่วยเหลือเกษตรกรในสิ่งที่จำเป็นต้องทำเพื่อให้ งานดำเนินไปได้ สิ่งที่สำคัญสำหรับเกษตรกรอาจจะเป็ความรู้ ทักษะใหม่ๆ ที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมต้องช่วยเขาในหลายๆ กรณี เช่น ถ้าเขาติดขัดด้านสินเชื่อเพื่อการเกษตร เจ้าหน้าที่ส่งเสริมก็ติดต่อแหล่งกู้ยืมให้ หรืออาจช่วยให้เกษตรกรรวมตัวกันจัดตั้งสหกรณ์ขึ้น บางครั้งอาจมีปัญหากับ

การหาซื้อปุ๋ย เจ้าหน้าที่ส่งเสริมก็พยายามช่วยให้หาซื้อปุ๋ยได้ทันกาล เมื่อผลิตผลออกมาแล้วเกษตรกรขายไปได้ราคาไม่ดี เพราะไม่รู้ราคาของตลาดกลาง เจ้าหน้าที่ก็ต้องแนะนำให้เขาารู้โดยสม่ำเสมอและกระจายข่าวให้รู้ทั่วกัน นอกจากนี้ยังมีปัญหาอื่นๆ อีกมาก ไม่มีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมคนใดที่สามารถทำได้ทุกอย่างในสิ่งที่เกษตรกรต้องการในท้องถิ่น แต่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมสามารถเลือกที่จะทำอะไรที่จำเป็นก่อนหรือหลังได้ อาจกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าทฤษฎีสัญญาภาคในชนบทหรือท้องถิ่นของการส่งเสริมการเกษตร (The Vacuum Theory) เป็นงานช่วยตอบสนองความต้องการของเกษตรกรในท้องถิ่นชนบทในเรื่องต่างๆ ที่จำเป็น และสามารถกระทำให้ก้าวหน้าไปได้ โดยที่ยังไม่มีผู้หนึ่งผู้ใดให้ความช่วยเหลือมาก่อน เปรียบเสมือนเป็นช่องว่างหรือสัญญาภาคในชนบท

2.2.2 ทฤษฎี SMCR ของเบอร์โล (Berlo)

จิราภรณ์ สุวรรณ วาจากกลสิกิจ (2547: 4) ได้กล่าวถึง ทฤษฎี SMCR ประกอบด้วย

1) ผู้ส่ง (source) ต้องเป็นผู้ที่มีทักษะความชำนาญในการสื่อสาร โดยมีความสามารถเข้ารหัส (encode) เนื้อหาข่าวสาร มีทัศนคติที่ดีต่อผู้รับเพื่อผลของการสื่อสาร มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารที่จะส่งเป็นอย่างดี และควรมีความสามารถปรับระดับข้อมูลนั้นให้เหมาะสมและง่ายต่อระดับความรู้ของผู้รับ ตลอดจนพื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับผู้รับด้วย

2) ข้อมูลข่าวสาร (message) เป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหา สัญลักษณ์และวิธีการส่งข่าวสาร

3) ช่องทางในการส่ง (channel) เป็นการส่งข่าวสารให้ผู้รับได้รับข่าวสารข้อมูลโดยผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 หรือเพียงส่วนใดส่วนหนึ่ง คือ การได้ยิน การดูการสัมผัส การลิ้มรส หรือการได้กลิ่น

4) ผู้รับ (receiver) ต้องเป็นผู้มีทักษะความชำนาญในการสื่อสาร โดยมีความสามารถถอดรหัสสาร (decode) เป็นผู้ที่มีทัศนคติ ระดับความรู้และพื้นฐานทางสังคม วัฒนธรรมเช่นเดียวกัน หรือคล้ายคลึงกับผู้ส่ง จึงจะทำให้การสื่อความหมายหรือการสื่อสารนั้นได้ผล

ทฤษฎี SMCR มีปัจจัยสำคัญต่อขีดความสามารถของผู้ส่งและผู้รับที่จะทำการสื่อสารความหมายนั้นได้ผลสำเร็จหรือไม่เพียงใด มีดังนี้

1) ทักษะในการสื่อสาร (communication skills) หมายถึง ทักษะของผู้ส่งและผู้รับควรมีความชำนาญในการส่งและการรับสาร เพื่อให้เกิดความเข้าใจระหว่างกันได้อย่างถูกต้อง เช่น ผู้ส่งต้องใช้ภาษาพูดที่ถูกต้อง ชัดเจน ฟังง่าย มีการแสดงสีหน้าหรือท่าทาง ลีลาการพูดเป็น

จังหวะ นำฟัง หรือการเขียนด้วยถ้อยคำที่ถูกต้อง สละสลวย น่าอ่าน ส่วนผู้รับต้องมีความสามารถ ถอดรหัสและมีทักษะที่เหมือนกันกับผู้ส่ง โดยมีทักษะการฟังที่ดีฟังภาษาที่ผู้ส่งพูดมารู้เรื่อง หรือสามารถอ่านข้อความที่ส่งมานั้นได้

2) ทักษะคติ (attitudes) เป็นทัศนคติของผู้ส่งและผู้รับ ซึ่งมีผลต่อการสื่อสาร ถ้าผู้ส่งและผู้รับมีทัศนคติที่ดีต่อกัน จะทำให้การสื่อสารได้ผลดี

3) ระดับความรู้ (knowledge levels) ถ้าผู้ส่งและผู้รับมีระดับความรู้เท่าเทียมกันจะทำให้การสื่อสารนั้นลุล่วงไปด้วยดี แต่หากระดับความรู้ของผู้ส่งและผู้รับแตกต่างกัน ผู้ส่งจะต้องปรับปรุงข้อมูลที่จะส่งให้ความยากง่ายของภาษาและถ้อยคำสำนวนที่ใช้

4) ระบบสังคมและวัฒนธรรม (socio-culture systems) ระบบสังคมและวัฒนธรรมในแต่ละชาติเป็นสิ่งที่มีส่วนกำหนดพฤติกรรมของประชาชนในประเทศนั้นๆ ซึ่งเกี่ยวข้องไปถึงขนบธรรมเนียมประเพณีที่ยึดถือปฏิบัติสังคมและวัฒนธรรมในแต่ละชาติย่อมมีความแตกต่างกัน เช่น การให้ความเคารพต่อผู้อาวุโส

2.3 วิธีการส่งเสริมการเกษตร

พจนานุกรม อังกฤษ (2554: 38) ได้กล่าวถึงวิธีการส่งเสริมการเกษตร (Agricultural Extension Methods) ว่าเป็นกระบวนการนำความรู้ไปสู่เกษตรกรเป็นลักษณะของการถ่ายทอด มุ่งให้เกษตรกรนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ ภายใต้เทคนิควิธีการรวมถึงผู้ถ่ายทอด หรือเจ้าหน้าที่ส่งเสริมด้วย วิธีการส่งเสริมโดยอิงบุคคลเป้าหมายเป็นเกณฑ์ มีดังนี้

1) วิธีการส่งเสริมแบบบุคคลต่อบุคคล (Individual Method) เป็นการถ่ายทอดความรู้หรือการสื่อสารตัวต่อตัวระหว่างเจ้าหน้าที่ส่งเสริมกับบุคคลเป้าหมาย เช่น การเยี่ยมชมไร่นา และบ้านของเกษตรกร เกษตรกรผู้รับการส่งเสริมมาติดต่อเจ้าหน้าที่ที่สำนักงาน การติดต่อทางจดหมายส่วนตัวหรือทางโทรศัพท์ ซึ่งการเยี่ยมชมเกษตรกรที่ไร่นาและที่บ้าน เป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพสูง เนื่องจากเจ้าหน้าที่และเกษตรกรมีโอกาสได้พบปะและพูดคุยกันโดยตรง

2) การส่งเสริมแบบกลุ่ม (Group Method) เป็นการถ่ายทอดความรู้หรือการสื่อสาร การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างเจ้าหน้าที่ส่งเสริมกับบุคคลเป้าหมาย เช่น การประชุมกลุ่ม การสาธิต การทัศนศึกษา การฝึกอบรม การจัดงานวันเกษตร เป็นต้น

3) การส่งเสริมแบบมวลชน (Mass Method) เป็นวิธีที่เข้าถึงชนกลุ่มใหญ่โดยอาศัยสื่อ เช่น เอกสารหรือสิ่งพิมพ์เผยแพร่ หนังสือพิมพ์ การจัดนิทรรศการ เอกสารเผยแพร่ วิทยุ ภาพยนตร์ โทรทัศน์ เป็นต้น ซึ่งโทรทัศน์เป็นสื่อที่สามารถใช้ในการส่งเสริมและเผยแพร่ความรู้ที่มีประสิทธิภาพสูง เพราะสามารถถ่ายทอดความรู้ได้รวดเร็วกว้างขวาง และเป็นระบบมีทั้งภาพและเสียง ทำให้บุคคลเป้าหมายสามารถเข้าใจได้ดีขึ้น

2.4 นโยบายงานส่งเสริมการเกษตร

กรมส่งเสริมการเกษตร (2558) ได้กำหนดนโยบายงานกรมส่งเสริมการเกษตร ปี 2558 ไว้ดังนี้

1) เร่งรัดดำเนินงานสำคัญตามนโยบาย

(1) เร่งรัดงานสำคัญตามนโยบายคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) รัฐบาล และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เช่น การดูแลและช่วยเหลือ เกษตรกร การเพิ่มผลผลิตและพัฒนาคุณภาพผลผลิต การจัดตั้ง ศูนย์บริการประชาชนด้านการเกษตร การปรับโครงสร้างการผลิตสินค้าเกษตร การจัดตั้งศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร การส่งเสริมตลาดเกษตรกร (Farmer Market) การพัฒนาศูนย์ข้อมูล เกษตรกรแห่งชาติ ฯลฯ

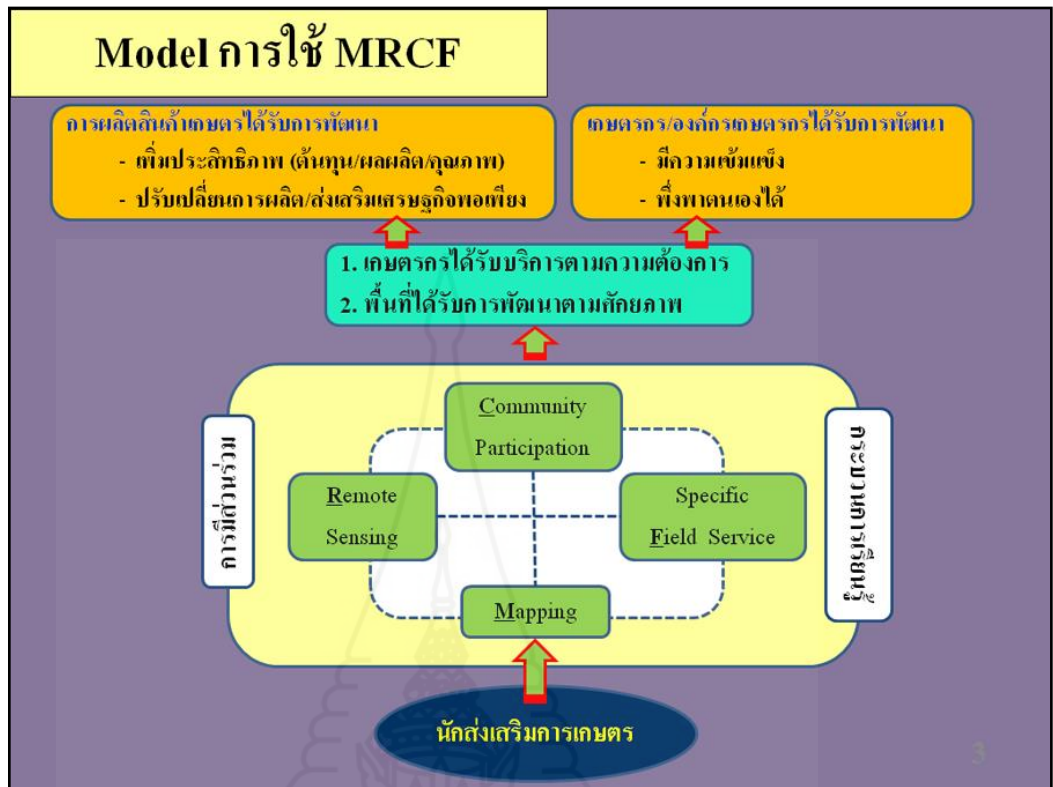
(2) ขยายผลโครงการพระราชดำริ เกษตรกรรมยั่งยืน และเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อสร้างความมั่นคงในอาชีพ และให้เกษตรกรมีรายได้ตลอดทั้งปี โดยเฉพาะในเกษตรกรรายย่อย

(3) บูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการทั้งระดับนโยบาย และระดับปฏิบัติ และระดมความร่วมมือและทรัพยากรจากทุกภาคส่วน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อเกษตรกร

(4) ทำงานโดยยึดหลัก “ทำก่อน ทำจริง ทำทันที เกิดผลสัมฤทธิ์ และ ยั่งยืน” ตามนโยบายของรัฐบาล และยึดมั่นในค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ

2) ขับเคลื่อน MRCF อย่างเป็นรูปธรรม

(1) พัฒนาระบบบริหารจัดการงานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ โดยยึดพื้นที่ เป็น ศูนย์กลางของการพัฒนา มองภาพของ “พื้นที่-คน-สินค้า” เข้าด้วยกัน และใช้ MRCF เป็น เครื่องมือในการทำงานและพัฒนาเป็นระบบที่ยืดหยุ่น สามารถ “ฉีเป้า” ให้หน่วยงานอื่นๆ เข้าไป ดำเนินงานในพื้นที่ได้

ภาพที่ 2.1 แสดงโมเดลการใช้ MRCF

(2) มุ่งเน้นการดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายของงานส่งเสริมการเกษตร 5 Smarts ได้แก่ (1) Smart Officer (2) Smart Office (3) Smart Farmer (4) Smart Group (5) Smart Product

(3) พัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร โดยให้สอดคล้องกับแนวทางการบริหารจัดการเขตเกษตรเศรษฐกิจสำหรับ สินค้าเกษตรที่สำคัญ (Zoning) สามารถตอบ โจทย์/ปัญหาการผลิต สินค้าเกษตรของแต่ละพื้นที่ได้ กำหนดเป้าหมายดำเนินการในทุกอำเภออย่างน้อยอำเภอละ 1 จุด

(4) พัฒนางานพื้นฐานสำคัญของกรมส่งเสริมการเกษตรให้เกิดผลสำเร็จ เช่น อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) กลุ่มยุวเกษตรกร กลุ่มแม่บ้าน เกษตรกร วิสาหกิจชุมชน การบริหารจัดการผลไม้ การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ และปุ๋ยสั่งตัดเพื่อลดต้นทุนการผลิต และการบริหารจัดการศัตรูพืช

3) พัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการองค์กร

(1) เพิ่มบทบาทของเขตและศูนย์ปฏิบัติการให้สามารถสนับสนุนการปฏิบัติงานของพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นส่วนหนึ่งของกลไก ในระบบส่งเสริมการเกษตรในระดับพื้นที่ รวมทั้งพัฒนายกระดับ ศูนย์เยาวชนเกษตรจังหวัดกาญจนบุรีให้เป็นศูนย์กลางการพัฒนาเยาวชน เกษตรในภูมิภาคอาเซียน

(2) พัฒนาองค์กรและบุคลากรให้มีสมรรถนะสูงขึ้นและมีขวัญกำลังใจ ในการปฏิบัติงาน โดยสนับสนุนการเรียนรู้ในรูปแบบที่หลากหลาย สร้างโอกาสในการเติบโตก้าวหน้าในสายอาชีพ แต่งตั้งโยกย้ายบุคลากร โดยยึดหลักคุณธรรม พัฒนาการส่งเสริมการเกษตรให้เป็นองค์กร แห่งการเรียนรู้ และจัดระบบอัตราค่าจ้างและปรับปรุงค่าตอบแทนให้ เหมาะสมและเป็นธรรม

(3) เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ โครงการและงบประมาณ โดย บริหารโครงการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ มองเป้าหมายระยะยาวควบคู่กับ การดำเนินงานในระยะสั้น พัฒนาระบบการติดตาม รายงานและ ประเมินผล และใช้จ่ายงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

(4) ประชาสัมพันธ์ในเชิงรุกเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจ เผยแพร่ผลงาน และสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของกรมส่งเสริมการเกษตรต่อสาธารณชน

สรุปคือ การส่งเสริมการเกษตร เป็นการนำความรู้ เทคนิค วิธีการ ไปเผยแพร่ให้แก่เกษตรกร แล้วนำไปปฏิบัติด้วยตัวของเขาเอง จนสามารถช่วยเหลือตัวเองได้ ทั้งนี้วิธีการส่งเสริมโดยอิงบุคคลเป้าหมายเป็นเกณฑ์ ประกอบไปด้วย วิธีการส่งเสริมแบบบุคคลต่อบุคคล การส่งเสริมแบบกลุ่ม และการส่งเสริมแบบมวลชน ในการส่งเสริมการเกษตรควรให้ความสำคัญกับทฤษฎีสุญญากาศในชนบทซึ่งเป็นงานที่ช่วยตอบสนองความต้องการของเกษตรกรในเรื่องต่าง ๆ ที่จำเป็นที่ยังไม่เคยมีผู้ใดให้ความช่วยเหลือมาก่อน ผ่านกระบวนการคิดสื่อสารซึ่งประกอบด้วยผู้ส่งข่าวสาร ข้อมูลข่าวสาร ช่องทางในการส่ง และผู้รับข่าวสาร

3. ข้อมูลการผลิตหอมแดง

3.1 ลักษณะทั่วไปของหอมแดง

กรมส่งเสริมการเกษตร (2551: 1-10) อธิบายข้อมูลวิชาการเกี่ยวกับการผลิตหอมแดงไว้ดังนี้

หอมแดง เป็น พืชล้มลุก มีลำต้นใต้ดินเรียกว่า หัวสะสมอาหาร หอมแดงสามารถขึ้นได้ในดินแทบทุกชนิด แต่ชอบดินร่วนที่มีความเป็นกรดเป็นด่าง (pH) ประมาณ 5.0 - 6.5 และ

ความชื้นในดินควรสูงในขณะที่เจริญเติบโต แต่เมื่อหัวเริ่มแก่ ดินและอากาศต้องแห้ง ช่วงที่ปลูกได้ผลดี คือ ตั้งแต่เดือน พฤศจิกายน – มีนาคม

แหล่งเพาะปลูกหอมแดงมากที่สุดคือ ภาคอีสาน ได้แก่ ศรีสะเกษ บุรีรัมย์ รองลงมาคือภาคเหนือ ได้แก่ ลำพูน เชียงใหม่ เชียงราย อุตรดิตถ์ นอกจากนี้ยังมีปลูกกันที่ราชบุรี กาญจนบุรี และนครปฐม

3.2 พันธุ์ของหอมแดง ที่นิยมปลูก คือ

3.2.1 หอมแดงพันธุ์พื้นเมืองภาคเหนือ ทางภาคเหนือเรียก หอมบัว เป็นหอมแดงที่มีเปลือกนอกสีเหลืองปนส้มขนาดหัวปานกลาง ลักษณะกลมรี ใน 1 หัวแยกได้ 2-3 กลีบ กลิ่นไม่ฉุนจัด รสหวาน ระหว่างการเจริญเติบโตไม่มีดอกและเมล็ด เมื่อปลูก 1 หัว จะแตกกอให้หัวประมาณ 5-8 หัว อายุเมื่อหัวแก่เต็มที่ในฤดูหนาว 90 วัน และฤดูฝน 45 วัน ผลผลิตที่ได้ประมาณ 2,000-3,000 กิโลกรัม/ไร่ ขึ้นอยู่กับฤดูปลูกและการดูแลรักษา คุณภาพในการเก็บรักษาไม่ค่อยดี เพราะมีเปอร์เซ็นต์แห้งฝ่อ และเน่าเสียหายมากถึง 60%

3.2.2 หอมแดงพันธุ์บางช้าง หรือหอมแดงศรีสะเกษ เป็นหอมแดง ที่มีเปลือกนอกสีม่วงปนแดง เปลือกหนาและเหนียว ขนาดหัวใหญ่ สม่ำเสมอ หัวมีลักษณะกลมใน 1 หัว มี 1-2 กลีบ กลิ่นฉุนจัด มีรสหวาน ระหว่างการเจริญเติบโตจะสร้างดอกและเมล็ดมาก ซึ่งจะต้องหมั่นตรวจดูและเด็ดทิ้งให้หมด มิฉะนั้นจะทำให้ได้ขนาดหัวเล็กและจำนวนหัวน้อย โดยทั่วไปเมื่อปลูก 1 หัวจะแตกกอให้หัวประมาณ 8-10 หัว การแตกกอและลงหัวช้ากว่าหอมบัวเล็กน้อย มีอายุเมื่อหัวแก่เต็มที่ให้ฤดูหนาว 100 วันขึ้นไป และฤดูฝน 45 วัน ให้ผลผลิตแตกต่างกันไปตามฤดูปลูกและการดูแลรักษาได้ประมาณ 1000-5000 กิโลกรัม/ไร่ คุณภาพในการเก็บรักษาดีกว่าหอมบัว

3.3 การเพาะปลูก

3.3.1 การเตรียมดิน

หอมแดงมีระบบรากตื้น ชอบดินร่วน มีการระบายน้ำดี แปลงปลูกควรไถพรวนหรือขุดด้วยจอบพลิกดินตากแดดไว้ก่อน 2-3 วัน แล้วย่อยดินให้เป็นก้อนเล็ก อย่าให้ละเอียดมากเพราะจะทำให้ดินแน่น หอมลงหัวยากควรใส่ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยมูลสัตว์ลงไปคลุกเคล้าให้ทั่ว เก็บเศษวัชพืช หรือรากหญ้าอื่นๆ ออกให้หมดแล้วรองพื้นก่อนปลูกด้วยปุ๋ยวิทยาศาสตร์สูตร 15-15-15 ในปริมาณ 20-50 กิโลกรัม/ไร่

3.3.2 วิธีการปลูก ศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษ (2541 : 5) ได้กล่าวถึงวิธีการปลูกหอมแดง ดังนี้

1) ปลูกด้วยเมล็ดพันธุ์ การปลูกหอมแดงด้วยเมล็ด มีข้อได้เปรียบที่สามารถปลูกได้ก่อนการปลูกด้วยหัว ทำให้สามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ก่อน เป็นการกระจายการปลูกทำให้

สามารถปลูกได้เร็วขึ้น แต่มีข้อที่เสียเปรียบการปลูกหอมด้วยหัว คือต้องทำการเพาะเมล็ดก่อน จนกล้าอายุ 45 วัน จึงทำการย้ายปลูกลงแปลง เหมือนกับการปลูกหอมหัวใหญ่ การเพาะกล้าจะใช้เมล็ด 500 กรัม ต่อความต้องการปลูกใน 1 ไร่ ที่ความงอกประมาณ 80 % โดยใช้ระยะปลูก 15×15 จะใช้จำนวนต้นประมาณ 7 ต้น ใน 1 ไร่ จะมีเมล็ดหอมแดงประมาณ 300-400 เมล็ด

2) ปลูกด้วยหัวพันธุ์ หัวหอมพันธุ์ที่จะใช้ปลูกควรเตรียมไว้ล่วงหน้าอย่างน้อย 2 เดือน เพราะหัวหอมที่จะใช้ปลูกควรมีระยะพักตัวอยู่สักระยะหนึ่ง แต่ไม่ควรเก็บไว้นานเกิน 6 เดือน เพราะระยะนี้หอมจะเริ่มแดงยอดอ่อนสีเขียวพ้นหัวเก่ามาแล้ว ให้นำหัวหอมพันธุ์มาตัดแต่งทำความสะอาด ตัดเล็มรากเก่า และใบแห้งทิ้งให้หมด หากเห็นว่ายอดอ่อนยาวอาจตัดทิ้งเสียสัก 1 ใน 10 เพื่อเร่งให้งอกไวเมื่อปลูกแล้ว ในพื้นที่ปลูก 1 ไร่จะใช้หัวหอมพันธุ์ประมาณ 200 กิโลกรัม ก่อนปลูกหากเห็นว่าหัวหอมพันธุ์เป็นโรคราคา หรือมีเน่าปะปนมา ต้องฉีดพ่นหรือจุ่มน้ำสารละลายป้องกันกำจัดเชื้อราจำพวกมานาบ หรือซีเนบตามอัตราที่กำหนดในฉลาก และฝังลมให้แห้งก่อนนำไปปลูก

3.3.3 ระยะปลูก

นิยมปลูกเป็นแปลงขนาดกว้าง 1-1.5 เมตร ความยาวของแปลง เป็นไปตามความสะดวกในการปฏิบัติงานควรปลูกเป็นแถว ระยะปลูก 15-20 ซม.หรือ 20-20 ซม.

3.3.4 การปลูก

ก่อนปลูกควรรดน้ำแปลงปลูกให้ดินชุ่มชื้นไว้ล่วงหน้า นำหัวหอมพันธุ์มาปลูกลงในแปลง โดยเอาส่วน โคนหรือที่เคยเป็นที่ออกรากเก่าจิ้มลงไปดินประมาณครึ่งหัว ระวังอย่ากดแรงนักจะทำให้ลำต้นหรือหัวช้ำทำให้ไม่งอก หรือออกรากช้า เมื่อปลูกทั่วทั้งแปลงให้คลุมด้วยฟางหรือหญ้าแห้งหรือกลบหนาพอสมควรเป็นการ รักษาความชุ่มชื้นและคุมวัชพืช จากนั้นรดน้ำให้ชุ่ม ต้นหอมจะงอกออกมาภายใน 7-10 วัน หากหัวใดไม่ลोकให้ทำการปลูกซ่อมทันที

3.4 การดูแลรักษา

3.4.1 การให้น้ำ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (http://www.eto.ku.ac.th/neweto/e-book/plant/herb_gar/homdang.pdf) ได้กล่าวถึง การให้น้ำหอมแดง ไว้ดังนี้

หอมแดงต้องการน้ำมากและสม่ำเสมอในระยะเจริญเติบโตและแตกกอ หากปลูกในที่ ที่มีอากาศแห้งและลมแรง อาจต้องคอยให้น้ำบ่อย ๆ เช่น ภาคอีสาน ช่วงอากาศแห้งมาก ๆ ระยะแรกอาจให้น้ำวันละ 2 ครั้ง เช้าเย็น ในภาคเหนือเกษตรกรจะให้น้ำประมาณ 3-7 วันต่อครั้ง

3.4.2 การให้ปุ๋ย

- 1) หว่านปุ๋ยอินทรีย์ ได้แก่ ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก ในอัตรา 3-5 ตัน/ไร่ ให้ทั่วแปลง ก่อนปลูก แล้วพรวนดินกลบ
- 2) ปุ๋ยรองพื้นก่อนปลูก ให้ใช้ปุ๋ยสูตร 12-24-12 อัตรา 85 กิโลกรัม/ไร่
- 3) อายุ 1-2 สัปดาห์ หลังจากหอมแดงงอก 6-7 เซนติเมตร หว่านปุ๋ยสูตร 15-15-15 อัตรา 50 กิโลกรัม/ไร่ อายุ 3-4 สัปดาห์ ให้เพิ่มเป็น 75 กิโลกรัม/ไร่ และอายุ 5-6 สัปดาห์ ให้ปุ๋ยอัตรา 100 กิโลกรัม/ไร่ ซึ่งช่วงนี้หอมแดงกำลังจะเป็นหัว จำเป็นต้องได้รับปุ๋ยเต็มที่ เพื่อให้ได้หัวโต ได้ขนาดการใส่ปุ๋ยใช้วิธีโรยห่างๆ ต้นห่างจากต้นราว 7 ซม. หรือใช้วิธีโรยให้ทั่วแปลงก็ได้ หลังจากให้ปุ๋ยให้รดน้ำหรือเอาน้ำเข้าแปลงให้ชุ่ม

3.4.3 การกำจัดวัชพืช

ควรกำจัดวัชพืชบ่อย ๆ เมื่อวัชพืชยังเล็ก หากโตแล้วจะทำการกำจัดยาก และจะกระทบกระเทือนรากหอมแดงได้มาก ปัจจุบันนิยมใช้สารเคมีกำจัดวัชพืชมากขึ้นเพราะประหยัดแรงงานกว่า ตัวอย่างสารเคมีที่ใช้กำจัดวัชพืชในแปลงหอมแดงได้แก่ อลาคลอร์ อัตราการใช้ให้ใช้ตามที่ระบุในฉลากยา

3.5 การเก็บเกี่ยว

โดยปกติหอมแดงที่ปลูกในฤดูหนาว จะแก่จัดเมื่ออายุ 70-110 วัน ถ้าปลูกในฤดูฝนจะสามารถเก็บได้เมื่ออายุประมาณ 45-50 วัน แต่ผลผลิตของหอมแดงทั้ง 2 ฤดูแตกต่างกัน คือ ในฤดูหนาวจะให้ผลผลิตมากเป็น 2-3 เท่าของในฤดูฝน จึงเป็นเหตุให้หอมแดงในฤดูฝนมีราคาสูงกว่า หอมแดงที่เริ่มแก่แล้วจะสามารถสังเกตได้จากสีของใบจะเขียวจางลง ปลายใบเริ่มเหลืองและใบมักจะงอออก เอนล้มลงมากขึ้น ถ้าบีบส่วนคอ คือบริเวณ โคนใบต่อกับหัวหอมจะอ่อนนิ่ม ไม่นั่นแข็ง แสดงว่าหอมแก่แล้ว

หลังจากเก็บเกี่ยว มีการปฏิบัติคล้ายกระเทียม คือหอมแดงที่ถอนแล้วต้องนำมาฝังลมในที่ร่มให้ใบเหี่ยวแห้งจากนั้นก็มัดเป็น จุก คัดขนาดและทำความสะอาด คัดพันธุ์แล้วนำไปแขวนไว้ในที่ร่ม เช่น ใต้ถุนบ้านให้มีลมโกรก เพื่อระบายความชื้นจากหัวและใบหอม ไม่ให้ถูกแดด ฝนหรือน้ำค้าง หอมแดงหากเก็บไว้ในอากาศอับชื้นจะเกิด โรคราสีดําและเน่าเสียหายเช่นเดียวกับกระเทียม

3.6 การเก็บหอมแดงไว้ทำพันธุ์

หอมแดงที่แก่จัดหากเก็บรักษาดีจะฝ่อแห้งเสียหาย เพียง 35-40% ควรคัดเลือกหอมแดงที่จะใช้ทำพันธุ์ แยกออกมาต่างหากจากส่วนที่จะขาย และฉีดพ่นยากันรา เช่น เบนเลท

ให้ทั่ว และนำไปฝังลมนจนแห้งสนิทจึงนำไปเก็บรักษาไว้ทำพันธุ์ (ไม่ควรนำมารับประทาน) จะช่วยป้องกันไม่ให้หอมแดงเน่าเสียหายง่าย

3.7 โรคที่สำคัญและการป้องกันกำจัด ศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษ

(<http://www.doa.go.th/hrc/srisaket>) ได้กล่าวถึงโรคที่สำคัญในหอมแดงและการป้องกันกำจัด ดังนี้

3.7.1 โรคราน้ำค้าง เกิดจากเชื้อรา

ลักษณะอาการ เกิดแผลยาวสีขาวหรือสีม่วงขึ้นที่ปลายใบแก่ ซึ่งสีของแผลเกิดขึ้นเนื่องจากเชื้อสร้างสปอร์ (ส่วนขยายพันธุ์) ออกมามากมาย ถ้าเข้าทำลายที่ใบส่วนอื่นก็จะเริ่มจากจุดน้ำเล็กๆ แล้วจึงขยายวงกว้างออกเป็นแผลทรงกลมหรือรูปไข่ ใบจะบิดเบี้ยวหักพับหย่นเฉาเหลืองซีด และใบอาจแตกแยกออก ถ้ามีอากาศชื้น โดยเฉพาะในช่วงเช้า ที่ยังมีน้ำค้างปรากฏอยู่ จะเห็นสปอร์ของเชื้อเจริญเป็นกลุ่มสีม่วง ตามบริเวณแผลแต่ถ้าอากาศแห้ง ใบแก่จะแสดงอาการแผลไม่เจริญ เห็นเป็นจุดสีขาวๆเท่านั้น และเมื่อมีใบอ่อนแตกออกมาใหม่ เชื้อจะไม่เข้าทำลาย ทำให้เห็นใบหอมเขียวสดเหมือนกับพื้นจากโรคได้ เชื้อเข้าทำลายก้านดอกและเมล็ดได้ด้วย โดยมักจะเข้าทำลายเพียงด้านหนึ่งของก้านดอก แผลที่เกิดขึ้นตามส่วนต่างๆ ของหอมนี้ถึงแม้จะไม่เจริญขยายกว้างไปเป็นแผลใหญ่ แต่ก็เป็เหตุให้ต้นหอมอ่อนแอ ให้หัวเล็กลง และเป็นเหตุให้มีเชื้อราชนิดอื่นเข้าทำลายซ้ำได้

การแพร่ระบาด เชื้อแพร่ระบาดไปตามลม น้ำฝน เครื่องมือ หรือความชื้นได้ดี และติดไปกับลำต้น หรือหัวและเมล็ดของหอมได้ด้วย อยู่ข้ามฤดูในหัวหอมที่เป็น โรค เศษซากพืชในดินและเมล็ด

การป้องกันกำจัด

1) ทำลายต้นที่เป็นโรคและวัชพืชรอบๆ แปลง โดยการขุดไปเผาทิ้ง
2) แปลงปลูกยกร่องให้สูง จัดการเรื่องการระบายน้ำหรือการชลประทานในแปลงปลูกให้ดี อย่าให้ชื้นแฉะหรือมีน้ำขังติดต่อกันนานเกินไป

3) ใช้หัวพันธุ์ที่ปราศจากโรค

4) ก่อนปลูกควรแช่เมล็ด หรือหัวหอมในน้ำอุ่น 45 องศาเซลเซียส นาน 1

ชั่วโมง

5) ถึงแม้โรคราน้ำค้างที่เกิดกับพืชอื่น จะใช้สารเคมีควบคุมราพวกสารประกอบทองแดง (basic copper) ได้ผลก็ตาม แต่ไม่สามารถใช้กับโรคราน้ำค้างของหอมได้ สารเคมีที่พอจะให้ผลในการป้องกันกำจัดคือ มาเนบ (maneb) ผสมกับ ซิงค์ซัลเฟต (Zinc Sulfate) หรือเมตาแลกซิล ผสมกับ แมนโคเซบ ฉีดทุก 5 วัน

3.7.2 โรคแอนแทรกโนส หรือโรคหอมเลื้อย เกิดจากเชื้อรา

ลักษณะอาการ เชื้อเข้าทำลายได้ทุกส่วนของพืช ทำให้เกิดแผลเป็นแองดำกว่าระดับผิวเนื้อปกติ บนแผลมีสปอร์ของรา เป็นหยดของเหลวสีส้มอมชมพู ซึ่งเมื่อแห้งจะเป็นตุ่มสีดำเล็กๆ เรียงเป็นวงรีซ้อนกันหลายชั้น ใบหอมแดงจะเน่า ต้นแคระแกร็น ใบบิดโค้ง หัวลีบยาว และเลื้อยไม่ลงหัว แล้วเน่าในที่สุดไม่สามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้

การแพร่ระบาด รุนแรงในฤดูฝน หรือภายหลังฝนตกในฤดูหนาว

การป้องกันกำจัด

1) ควรเก็บชิ้นส่วนของพืชที่เป็น โรคไปเผาทำลายทุกครั้งที่พบเพื่อลดแหล่งแพร่เชื้อโรค

2) ก่อนปลูกควรปรับปรุงคุณสมบัติของดินไม่ให้เป็นกรดจัด เช่น ใส่ปูนขาว และปุ๋ยอินทรีย์ ให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์และสมบัติทางกายภาพของดินดี ก่อนปลูก 1-2 สัปดาห์ ปริมาณตามคำแนะนำจากการวิเคราะห์ดิน

3.7.3 โรคใบจุดสีม่วง เกิดจากเชื้อรา

ลักษณะอาการ เริ่มจากใบหอมเป็นจุดขาวเล็ก ๆ ต่อมาขยายใหญ่รูปไข่สีน้ำตาลปนม่วง มีสปอร์สีดำเป็นผงละเอียดอยู่บนแผล ขอบแผลสีเหลือง ปลายใบหอมจะแห้ง

การแพร่ระบาด พบมากในฤดูหนาว

การป้องกันกำจัด ปรับปรุงดินเช่นเดียวกับโรคแอนแทรกโนส

3.7.4 โรคใบไหม้ เกิดจากเชื้อแบคทีเรีย

ลักษณะอาการ ใบหอมจะเป็นแผลน้ำน้ำ ตอนเช้าแผลจะมีหยดน้ำเล็ก ๆ ตอนสายแผลจะแห้ง แผลเป็นรูปรี แผลมหัวท้าย เนื้อเยื่อกลางแผลโปร่งบางใส ขอบแผลน้ำน้ำ ถ้าแผลขนาดใหญ่ขึ้นใบจะหักพับและเหี่ยว มีสีเขียวอมเทาเหมือนถูกน้ำร้อนลวก ต่อมาเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลแห้งตายในที่สุด

การแพร่ระบาด พบระบาดได้ตลอดปี ในฤดูฝนพบความรุนแรงเสียหายมาก และช่วงที่มีน้ำค้างลงจัดในฤดูหนาว

การป้องกันกำจัด รดต้นหอมด้วยน้ำปูนใส จะช่วยให้หอมแดงแข็งแรงทนทานต่อโรค การป้องกันกำจัดโรคหอมแดงด้วยจุลินทรีย์

จุลินทรีย์ที่ใช้เป็นชนิดที่ไม่ก่อให้เกิดโทษกับมนุษย์ หรือเป็นประโยชน์กับพืชที่ปลูกโดยอาศัยหลักการแข่งขันทั้งปริมาณ และคุณภาพของจุลินทรีย์ ในการยึดครองพื้นที่โดยเฉพาะบริเวณราก และบริเวณใต้ทรงพุ่มของพืช จุลินทรีย์ที่มีการผลิตในเชิงพาณิชย์ เช่น เชื้อราไตรโคเดอร์มา

เชื้อราทีโตเมียม เชื้อแบคทีเรีย (แบซิลลัส ทูริงจินเนนซิส และ แบซิลลัส ซับทิลิส) เชื้อไวรัส (NPV) และ ไล่เดือนฝอย

3.8 แมลงศัตรูที่สำคัญและการป้องกันกำจัด

3.8.1 เพลี้ยไฟหอม จะใช้ปากที่มีลักษณะ เป็นแทงเข็มเยื่อเยื่อให้เข้าแล้วจึงดูดน้ำเลี้ยงจากเซลล์พืชที่ปลายยอดกาบใบ และใบ ระยะแรกที่เข้าทำลายถ้าสังเกตไม่ละเอียดดีจะไม่พบแมลงและร่องรอย แต่อาการจะชัดเมื่อถูกทำลายรุนแรง

ช่วงเวลาการระบาด สภาพฝนชุกและอุณหภูมิที่ต่ำกว่า 15 องศาเซลเซียส จะลดการเคลื่อนย้ายและการระบาดลง การระบาดรุนแรง พบในช่วงฤดูร้อนหรืออากาศแห้งแล้ง ช่วงเดือนกุมภาพันธ์ – พฤษภาคม

การป้องกันกำจัด

1) ใช้กับดักกาวเหนียวติดแผ่นป้ายสีเหลืองสูงกว่าพืชเล็กน้อย อัตรา 80 กับดักต่อไร่

2) สารสะกัดสะเดา 0.1 เปอร์เซ็นต์ อัตรา 100 มิลลิลิตรต่อน้ำ 20 ลิตรพ่นทุก 5 วัน

3) สารฆ่าแมลง เช่น คาร์โบซัลเฟน หรือฟิโพรนิล หรือ อิมิดาโคลพริด ทุก 5 วัน

3.8.2 หนอนกระทู้หอม หรือหนอนหลอดหอม หนอนชนิดนี้สามารถสร้างความต้านทานภายในตัวต่อสารฆ่าแมลงหลายชนิด หนอนที่ฟักออกมาจากไข่ในวัยแรก ทำลายพืชโดยกัดกินส่วนต่าง ๆ ของพืช ความเสียหายมักรุนแรงกับหนอนในระยะ โตตั้งแต่วัย 3 ขึ้นไป

ช่วงเวลาการระบาด พบระบาดตามแหล่งปลูกผัก ระบาดรุนแรงในช่วงฤดูร้อน

การป้องกันกำจัด

1) วิธีกล โดยเก็บกลุ่มไข่และหนอนทำลาย

2) ใช้เชื้อจุลินทรีย์ ได้แก่ เชื้อไวรัส (เอ็นพีวี) ของกรมวิชาการเกษตร อัตรา 30 มิลลิลิตรต่อน้ำ 20 ลิตร หรือสปอต-เอ็กซ์ อัตรา 6-10 มิลลิลิตรต่อน้ำ 20 ลิตร ผสมสารจับใบ พ่นตอนเย็นทุก 5 วัน หรือเชื้อแบคทีเรีย เช่น เซนทารีเซลล์ฟิน ดีเอฟ อัตรา 60-80 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร พ่นตอนเย็นทุก 5 วัน

3) สารสะกัดสะเดา อัตรา 100 มิลลิลิตรต่อน้ำ 20 ลิตร พ่นเมื่อหนอนระบาด

4) สารเคมีฆ่าแมลง เช่น ไดอะเฟนไทพูรอน เทบูฟีโนไซด์ คลอฟูอาซุรอน อัตราตามคำแนะนำ

การป้องกันกำจัดแมลงโดยวิธีกล เป็นการใช้เครื่องมือหรือแรงงานในการจับแมลง ทำลายหรือรับประทาน การใช้กับ ดัก เช่น กับดักแสงไฟ และกับดักกาวเหนียว และ การใช้ตาข่าย ป้องกันแมลง เป็นต้น

3.9 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการแพร่ระบาดของโรคและแมลง ศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษ ได้สรุปถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการระบาดของโรคและแมลงในหอมแดง ดังนี้ (<http://www.doa.go.th/hrc/srisaket>)

การปฏิบัติด้านการเกษตรกรรมมีส่วนส่งเสริม หรือยับยั้งการแพร่ระบาดของโรค และแมลงได้โดยตรงเช่น

- การปลูกพืชหมุนเวียน เป็น การปลูกพืชหลายชนิดในพื้นที่หนึ่งใน ระยะเวลาที่แตกต่างกัน หรืออาจปลูกแบบ ผสมผสานกันหลาย ๆ พืชในพื้นที่ในช่วงเวลาเดียว เป็น การลดการแพร่ระบาดของโรคพืช และแมลงศัตรูพืชได้ทางหนึ่ง เนื่องจากพืชแต่ละชนิดมีความ ต้านทานหรืออ่อนแอ ต่อโรคแตกต่างกัน และแมลงก็มีความชอบพืชอาหารแตกต่างกัน

- การเตรียมดิน ก่อนการเพาะปลูกควรไถตะตากดินไว้ระยะหนึ่ง แล้วจึง เตรียมดินเพื่อปลูกจะกำจัด วัชพืชที่เป็นพืชที่อยู่และอาหารของแมลง ไข่แมลงที่ฝังตัวอยู่ในดินถูก พลิก ขึ้นและกลบฝังลงไปดินจะตัดวงจรการเจริญพันธุ์ของแมลง นอกจากการไถเพื่อ เตรียมดิน แล้วควรต้องบำรุงดิน โดยการใส่ปุ๋ยคอก/ปุ๋ยอินทรีย์ อัตราปุ๋ยละ 1,000 – 3,000 กก./ไร่ ซึ่งจะช่วยให้ โครงสร้างของดินดีขึ้น กล่าวคือทำให้ดินร่วนซุย ระบายน้ำได้ดี จะช่วยลดการเน่าของดินส่งผลต่อ การเกิดโรคราก/โคนเน่า ให้ลดลง ในขณะเดียวกันการปรับสภาพความเป็นกรด-ด่างของดินให้อยู่ ในช่วงที่ เหมาะสมกับการเจริญเติบโตของหอมแดง/ไม่เหมาะสมกับการเจริญเติบโตของเชื้อโรค พืช ก็เป็นอีกแนวทางหนึ่งในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรค โดยทั่วไปดินในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือมีความเป็นกรดปานกลางถึงกรดจัด จึงควร ใส่ปูนขาวหรือปูนโดโลไมท์ อัตรา 100-300 กก./ไร่ ทุก ๆ ปี ขึ้นกับสภาพความเป็นกรดของแต่ละแปลงปลูก

4. บริบทของของอำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์

4.1 ข้อมูลทั่วไป

สำนักงานเกษตรอำเภอหนองหงส์ (2554) ได้เผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับอำเภอหนอง หงส์ ระบุว่าอำเภอหนองหงส์ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของจังหวัดบุรีรัมย์ มีอาณาเขตติดต่อกับเขตการ ปกครองข้างเคียงดังต่อไปนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอห้วยแถลง (จังหวัดนครราชสีมา)

ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอลำปลายมาศ

ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอขามเฒ่าและอำเภอหนองกี่

ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอจักราช (จังหวัดนครราชสีมา)

อำเภอหนองหงส์ มีพื้นที่ 335 ตารางกิโลเมตร การปกครอง 7 ตำบล 100 หมู่บ้าน ได้แก่

- ตำบลไทยสามัคคี จำนวน 15 หมู่บ้าน
- ตำบลเมืองฝ้าย จำนวน 12 หมู่บ้าน
- ตำบลสระแก้ว จำนวน 15 หมู่บ้าน
- ตำบลสระทอง จำนวน 9 หมู่บ้าน
- ตำบลเสาดิษฐ์ จำนวน 15 หมู่บ้าน
- ตำบลหนองซัยศรี จำนวน 15 หมู่บ้าน
- ตำบลห้วยหิน จำนวน 19 หมู่บ้าน

สำนักงานจังหวัดบุรีรัมย์ (2557) ระบุ ข้อมูลจำนวนประชากรในอำเภอหนองหงส์ มีจำนวน 33,162 คน 8,852 ครัวเรือน

สภาพพื้นที่โดยทั่วไปของอำเภอหนองหงส์เป็นพื้นที่ราบมีความลาดเทจากทางตะวันออกไปทิศตะวันตกของอำเภอ พื้นที่เป็นที่ดอนสลับกับที่นา ที่ดอนจะเป็นพื้นที่ปลูกพืชไร่ เช่น อ้อย มันสำปะหลัง พื้นที่ราบจะอยู่ทางทิศตะวันออกของตำบลเป็นพื้นที่นา ประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพการเกษตร ได้แก่ การทำนา ทำไร่อ้อย ทำไร่มันสำปะหลัง อาชีพรองได้แก่ การปลูกพืชผัก หอมแดง แดงกวา พริกมะเขือเทศ มะเขือเปาะ ถั่วฝักยาว พักทอง พักแพง การปลูกหม่อน เลี้ยงไหม การเลี้ยงสัตว์ และการเลี้ยงปลา

ภูมิอากาศ อำเภอหนองหงส์ เป็นบริเวณที่มีฤดูฝนสลับกับฤดูแล้งชัดเจน มีฤดูฝน 5-6 เดือน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม และจะมีฤดูแล้ง(ฤดูหนาวกับฤดูร้อน) อีกประมาณ 5-6 เดือน โดยเริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายนถึงเดือนเมษายนของทุกปี และมีอากาศร้อน อุณหภูมิสูงเกือบตลอดปี ช่วงระหว่างพฤศจิกายนถึงเดือนกุมภาพันธ์ จะได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือทำให้มีอากาศหนาวและแห้งแล้ง ส่วนลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ซึ่งเริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงเดือนกันยายน จะพัดเอาอากาศชื้นอบอุ่นจากมหาสมุทรอินเดียเข้ามา จึงสามารถแบ่งฤดูกาลออกเป็น 3 ฤดู โดยฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม ฤดูหนาวเริ่มตั้งแต่กลางเดือนตุลาคม ถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ ลมหนาวจะพัดแรงจัดอยู่ในระหว่างเดือนธันวาคมและเดือนมกราคม และฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ถึงกลางเดือนพฤษภาคม

4.2 สถานการณ์การผลิตหอมแดง

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร รายงานว่า ในปี 2557 ประเทศไทยมีพื้นที่เพาะปลูกหอมแดงทั้งหมด จำนวน 65,295 ไร่ ผลผลิต 128,832 ตัน ปลูกมากในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 24,648 ไร่ ผลผลิต 55,362 ตัน ได้แก่ จังหวัดศรีสะเกษ ชัยภูมิ บุรีรัมย์ ยโสธร อุบลราชธานี และจังหวัดสุรินทร์ สำหรับพื้นที่ในภาคเหนือ จำนวน 40,647 ไร่ ผลผลิต 73,470 ตัน ได้แก่ จังหวัดพะเยา เชียงใหม่ อุดรดิตถ์ ลำพูน เพชรบูรณ์ เชียงราย ลำปาง แม่ฮ่องสอน สุโขทัย และจังหวัดน่าน

สำหรับจังหวัดบุรีรัมย์ มีพื้นที่ปลูกหอมแดง ในปี 2557 จำนวน 1,756 ไร่ ผลผลิต 3,458 ตัน ผลผลิตเฉลี่ย 1,969 กิโลกรัมต่อไร่ (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2558) โดยจะปลูกในพื้นที่อำเภอหนองหงส์ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ อำเภอบ้านกรวด อำเภอนาโพธิ์ (สำนักงานเกษตรจังหวัดบุรีรัมย์, 2558) ซึ่งปลูกมากในอำเภอหนองหงส์ จำนวนกว่า 900 ไร่ ในพื้นที่ตำบลไทยสามัคคี ตำบลสระแก้ว และตำบล เมืองฝ้าย จำนวนเกษตรกรมากกว่า 500 ราย (สำนักงานเกษตรอำเภอหนองหงส์, 2558) และเป็นพืชท้องถิ่นมีชื่อเสียงของอำเภอหนองหงส์ เป็นอาชีพรองของเกษตรกรนอกเหนือจากการทำนา การปลูกหอมแดงของเกษตรกรในพื้นที่เป็นการใช้ประโยชน์ เพราะพื้นที่เดิมของเกษตรกรอยู่ที่จังหวัด ศรีสะเกษและปลูกหอมแดงมานาน (ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรบุรีรัมย์, 2556)

5. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การทบทวนวรรณกรรมผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการผลิตหอมแดงและความต้องการการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกร มีการศึกษาไว้ ดังนี้

5.1 สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจ ปัฐถากร สร้อยสูงเนิน (2556: 80) ศึกษาการผลิตข้าวและความต้องการการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรผู้ทำนาดำบลเมืองเก่า อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี พบว่า

5.1.1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุระหว่าง 51 -60 ปี อายุเฉลี่ย 52.67 ปี ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา มีสมาชิกในครัวเรือน 3 – 4 คน สมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.10 คน มีจำนวนแรงงานที่ใช้ในการปลูกข้าว 1-2 คน

5.1.2 สภาพทางสังคม เกษตรกร ทั้งหมดเป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกร เป็นกลุ่มลูกค้านานาการเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในครัวเรือนและในชุมชนของเกษตรกรทั้งหมด มีโทรทัศน์ วิทยุ และผู้นำเกษตรกรในหมู่บ้าน รองลงมาเกษตรกรมีหอกระจายข่าว เครื่อง

เล่นวิดีโอ/ซีดี และคอมพิวเตอร์/อินเทอร์เน็ต และเกษตรกรผู้ผลิตข้าวทั้งหมดได้รับความรู้เกี่ยวกับการปลูกข้าวจากตนเอง

5.1.3 สภาพทางเศรษฐกิจ เกษตรกรส่วนใหญ่มีพื้นที่ทำการเกษตร น้อยกว่าหรือเท่ากับ 20 ไร่ มีพื้นที่ทำนาปี น้อยกว่า หรือเท่ากับ 20 ไร่ มีพื้นที่ทำนาปรัง น้อยกว่าหรือเท่ากับ 20 ไร่ มีพื้นที่ปลูก มันสำปะหลัง น้อยกว่าหรือเท่ากับ 2 ไร่ มีพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมัน น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5 ไร่ มีพื้นที่ทำนาคำ น้อยกว่าหรือเท่ากับ 2 ไร่ มีพื้นที่ทำนาหว่าน 1 -15 ไร่ ส่วนใหญ่ มีพื้นที่เช่าทั้งหมด พื้นที่ประสมภพธรรมชาติ 0 -10 ไร่ มีอาชีพหลักเป็นเกษตรกร

5.2 สื่อ สุภาวศ์ ประภาร (2544 : 51) ศึกษา ความต้องการใช้สื่อในการส่งเสริมการเกษตรของศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลในจังหวัดชัยภูมิ พบว่า การใช้ประเภทเครื่องมือและอุปกรณ์สื่อที่เกษตรกรใช้ในระดับปานกลาง ได้แก่ หอกระจายข่าว สื่อที่มีการใช้น้อย ได้แก่ เครื่องเล่นวีดิทัศน์ เครื่องคอมพิวเตอร์

5.3 การปลูก สุทธิดา บุญปอง (2546) ศึกษา ความต้องการบริการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดงเชิงพาณิชย์ในจังหวัดศรีสะเกษ พบว่า สภาพการปลูกหอมแดงของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดงเชิงพาณิชย์ เกษตรกรร้อยละ 49.9 เพาะพันธุ์เอง รองลงมา ร้อยละ 34.5 ได้มาจากจังหวัดอื่น ส่วนที่เหลือร้อยละ 11.0 และ 5.5 ได้มาจากตัวจังหวัดและเพื่อนบ้าน สำหรับวิธีการปลูก เกษตรกรทุกคนปลูกด้วยหัวพันธุ์ เนื่องจากการปลูกด้วยหัวพันธุ์จะให้ผลผลิตสูงกว่าการปลูกด้วยเมล็ด หาพันธุ์ได้ง่าย มีพ่อค้าหัวพันธุ์นำมาขายถึงในหมู่บ้าน การเพาะพันธุ์เองทำได้ง่าย ไม่ต้องมีการเพาะกล้าก่อน เกษตรกรจึงนิยมปลูกด้วยหัวพันธุ์ สำหรับการใช้น้ำปุ๋ย เกษตรกรจะใช้น้ำปุ๋ยสูตร 15-15-15 มากที่สุด เนื่องจากหาซื้อง่ายและใช้กันแพร่หลาย รวมทั้งใช้กับพืชชนิดอื่นด้วย ทำให้เกษตรกรมีความเคยชินในการใช้น้ำปุ๋ยสูตรนี้มากกว่าสูตรอื่น สอดคล้องกับ กันต์ อินทวงศ์ (2555) ศึกษา การประยุกต์หลักการจัดการธุรกิจหอมแดงของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนด้วยรูปแบบการถ่ายทอดเทคโนโลยีแบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืน พบว่า ข้อมูลการผลิตหอมแดงในจังหวัดอุตรดิตถ์ มีพื้นที่ปลูกหอมแดงมากที่สุดที่อำเภอลับแล โดยพื้นที่เพาะปลูกหอมแดงทั้งหมดเป็นของตนเอง มีพื้นที่ถือครองเพาะปลูกหอมแดงเฉลี่ย 4.44 ไร่ ในพื้นที่ 1 ไร่ สามารถปลูกหอมแดงได้ 1.80 ตัน พันธุ์หอมแดงที่ใช้ปลูก ส่วนใหญ่ คือพื้นเมือง คิดเป็นร้อยละ 73.20 โดยใช้วิธีการขยายพันธุ์ด้วยตนเองคิดเป็นร้อยละ 95.50 ซึ่งมาจากเงินทุนส่วนตัว ส่วนใหญ่ เกษตรกรจะใช้เครื่องทุ่นแรง คิดเป็นร้อยละ 98.20 ในการปลูกหอมแดงเกษตรกร มีการใส่ปุ๋ยจำนวนมาก ซึ่งปุ๋ยที่ใส่ส่วนใหญ่ คือ ปุ๋ยเคมี คิดเป็นร้อยละ 97.30 โดยสูตรปุ๋ยเคมี ส่วนใหญ่ คือ 15-15-15 โดยการหว่าน และรองลงมา คือ ผังรอบทรงพุ่ม สารเคมีที่ใช้จะมีไว้ในกาณ์กำจัดวัชพืชโดยการฉีดพ่น สำหรับประเด็นด้านแหล่งน้ำที่ใช้ในการเพาะปลูกหอมแดง กาญจนา สมหมาย (2557)

ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการการผลิตหอมแดงของครอบครัวเกษตรกร ตำบลยางชุมใหญ่ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า แหล่งน้ำที่ครอบครัวเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดงใช้รดน้ำหอมแดง ได้แก่ แหล่งน้ำตามธรรมชาติ และแหล่งน้ำที่ครอบครัวเกษตรกรขุดเจาะเอง เพื่อกักเก็บน้ำและเพื่อความสะดวกในการใช้น้ำในพื้นที่การเกษตร โดยครอบครัวเกษตรกรที่มีพื้นที่ติดลำห้วยและแม่น้ำ จะใช้วิธีสูบน้ำจากลำน้ำ และครอบครัวเกษตรกรที่มีพื้นที่ไกล ลำน้ำจะใช้วิธีการขุดสระเพื่อกักเก็บน้ำและการเจาะน้ำใต้ดิน

5.4 การจำหน่ายผลผลิต กันต์ อินทวงศ์ (2555) ศึกษา การประยุกต์หลักการจัดการธุรกิจหอมแดงของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนด้วยรูปแบบการถ่ายทอดเทคโนโลยีแบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืน พบว่า ข้อมูลการผลิตหอมแดงในจังหวัดอุดรดิตถ์ สำหรับระบบการตลาดเกษตรกรไม่ทราบราคาขายส่ง/ขายปลีก หอมแดง จะทราบราคาจากแหล่งพ่อค้าที่มารับซื้อ เพื่อนบ้าน พี่น้อง เหตุผลที่ขายผลผลิตหอมแดงผ่านพ่อค้าคนกลางส่วนใหญ่ คือ สะดวกและรวดเร็ว คิดเป็นร้อยละ 86. รองลงมา คือ ไม่มีเวลาที่จะนำไปขายเอง คิดเป็นร้อยละ 53.60 และวิธีการขายผ่านพ่อค้าคนกลางส่วนใหญ่ คือ พ่อค้าติดต่อขอซื้อเมื่อหอมแดงแก่พร้อมที่จะเก็บขาย

5.5 ความต้องการการส่งเสริม วิภาวรรณ ช่อนกลิ่น (2556) ศึกษา ความต้องการการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรผู้ปลูกมะขงชิดในจังหวัดนครนายก พบว่า ความต้องการความรู้เพื่อนำไปใช้ในการผลิตมะขงชิด เกษตรกรมีความต้องการในระดับมาก 4 ด้าน ได้แก่ การป้องกันและกำจัดโรค การป้องกันกำจัดแมลงศัตรูมะขงชิด การป้องกันกำจัดวัชพืช และแหล่งข้อมูลข่าวสารด้านการตลาด

จันทร์สุดา คำปิ่น (2556) ศึกษา ความต้องการการส่งเสริมการผลิตมันแกวของเกษตรกร ในอำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม พบว่า ความต้องการการส่งเสริมการผลิตมันแกวของเกษตรกร ในภาพรวม ระดับปานกลาง โดยแยกเป็น 3 ด้าน ได้แก่

1) ความรู้เกี่ยวกับการผลิตมันแกว มีความต้องการระดับมาก 1 ประเด็น คือ เทคโนโลยีการแปรรูป เนื่องจากเกษตรกรยังขาดความรู้ในด้านการแปรรูปผลผลิตมันแกว ทำให้เกษตรกรไม่มีการแปรรูปการผลิตเพื่อเพิ่มมูลค่า เนื่องจากมันแกวมมีการแปรรูปเป็นส่วนประกอบหนึ่งของขนมและอาหารบางชนิดเท่านั้น จึงน่าจะมีการพัฒนารูปแบบการแปรรูปให้มากขึ้น และส่งเสริมจัดการให้ความรู้แก่เกษตรกร ให้มีผลิตภัณฑ์ชุมชนเพิ่มมากขึ้น

2) รูปแบบการส่งเสริมการเกษตรของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ความต้องการการส่งเสริมระดับมากที่สุด 1 ประเด็น คือ การเยี่ยมชมเกษตรกร เพราะกิจกรรมการผลิตทางการเกษตรของเกษตรกรอยู่ที่แปลงเพาะปลูก เมื่อพบเจอกับปัญหาด้านการเกษตร โรค แมลง ไม่สะดวกที่จะเดินทางไปพบเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ความต้องการการส่งเสริมระดับมาก 1

ประเด็น คือ การศึกษาคูงาน เพื่อเกษตรกรจะได้นำข้อมูลจากแหล่งศึกษาคูงานมาใช้และพัฒนาการผลิตมันแกว

3) การให้บริการและสนับสนุนปัจจัยการผลิต ความต้องการการส่งเสริมระดับมาก 2 ประเด็น ได้แก่ การให้บริการและสนับสนุนปุ๋ย และเมล็ดพันธุ์ เนื่องจากเกษตรกรต้องการปุ๋ยเพื่อเพิ่มผลผลิต ซึ่งปัจจุบันปุ๋ยมีราคาสูง ส่วนเมล็ดพันธุ์ที่เกษตรกรผลิตเองนั้นเป็นพันธุ์ดั้งเดิมที่คัดเลือกพันธุ์เองจากประสบการณ์ของเกษตรกร จึงต้องการเมล็ดพันธุ์ที่ดีมีคุณภาพผ่านการศึกษาวิจัยจากหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชน

5.6 ปัญหา กาญจนนา สมหมาย (2557) ศึกษา ประเด็นปัญหาของเกษตรกร พบว่าปัญหาราคาหอมแดงตกต่ำ เนื่องจากตลาดรองรับผลผลิตชะลอตัว หอมแดงมีปริมาณมาก ทำให้ราคาหอมแดงตกต่ำ ครอบครัวยุทธกรขายหอมแดงราคาต่ำต้องขาดทุน เพราะหากเก็บหอมแดงไว้นาน หอมแดงเน่าเสีย และขาดเงินทุนหมุนเวียนใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน อีกทั้งผลผลิตหอมแดงไม่สามารถเก็บรักษาได้นาน ไม่รีบทยอยขาย หอมแดงเกิดการเน่าเสีย ไม่มีน้ำหนัก

นริสา มะแซ (2556) ศึกษา ความต้องการการส่งเสริมและการผลิตส้มโอพันธุ์ปู่โก ของเกษตรกรในอำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี พบว่า ปัญหาของเกษตรกรที่พบในระดับมาก คือ คุณภาพผลผลิตต่ำ การระบาดของแมลงศัตรูพืช ราคาผลผลิตต่ำ การระบาดของโรค โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.08 3.74 3.73 และ 3.49 ตามลำดับ และเกษตรกรมีข้อเสนอแนะว่า ด้านการผลิต ต้องการให้ราชการสนับสนุนปัจจัยการผลิตส้มโอพันธุ์ปู่โก ได้แก่ ดินพันธุ์ ปุ๋ย สารป้องกันกำจัดโรค แมลงศัตรูพืช และต้องการให้ราชการส่งเสริมการให้ความรู้ด้านการผลิตและการจัดการส้มโอพันธุ์ปู่โกอย่างครบวงจร ด้านการตลาด ต้องการให้มีการช่วยเหลือในเรื่องของราคาผลผลิต และจัดหาตลาดเพื่อจัดจำหน่ายผลผลิต ด้านอื่น ๆ ต้องการให้หน่วยงานราชการออกเยี่ยมเยียนเกษตรกรบ่อยๆ เพื่อรับทราบปัญหาจากเกษตรกร

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า มีตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการผลิตหอมแดงและความต้องการการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกร ซึ่งผู้วิจัยสามารถนำไปกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

1. สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน การเป็นสมาชิกกลุ่มด้านการเกษตร ลีโอบนหมู่บ้าน ลีโอบนครอบครัว อาชีพภาคการเกษตร ประสบการณ์ในการปลูกหอมแดง แรงงานเกษตรในครัวเรือน ลักษณะการถือครองที่ดิน ขนาดพื้นที่เพาะปลูกหอมแดง แหล่งเงินทุน ผลผลิตต่อไร่ และรายได้เฉลี่ยจากการจำหน่ายหอมแดงต่อครัวเรือน

2. สภาพการผลิตหอมแดง ได้แก่ พันธุ์และการเตรียมดิน การปลูก การดูแลรักษา การเก็บเกี่ยว และการจำหน่าย

3. ความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรในการผลิตหอมแดง ได้แก่ การปลูก การดูแลรักษา และการเก็บเกี่ยว

4. ความต้องการการส่งเสริมการเกษตร ได้แก่ ความรู้ในการผลิตหอมแดง วิธีการถ่ายทอดความรู้ และการสนับสนุนการผลิตและการตลาด

5. ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตหอมแดงและการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกร ได้แก่ การจัดเตรียมพันธุ์ การเตรียมดิน การปลูก การดูแลรักษา การใช้ปุ๋ยคอก การใช้ปุ๋ยเคมี การใช้สารเคมีในการป้องกันกำจัดโรคแมลง การใช้ชีวภัณฑ์ในการป้องกันกำจัดโรคและแมลง การเก็บเกี่ยว การใช้เครื่องจักรกลการเกษตร คุณภาพผลผลิต การจำหน่าย และด้านอื่นๆ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการผลิตหอมแดงและความต้องการการส่งเสริมของเกษตรกรในอำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์ กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร คือ เกษตรกรผู้ปลูกหอมแดง ในอำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 563 คน ปี พ.ศ. 2557 ใน 3 ตำบล ได้แก่ ตำบลไทยสามัคคี ตำบลสระแก้ว และตำบลเมืองฝ้าย

1.2 กลุ่มตัวอย่าง โดยมีการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1.2.1 การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของ Taro Yamane อ้างใน จินดา ขลิบทอง (2554: 19)

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากร

e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับให้เกิดขึ้น

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยยอมรับให้มีความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 จะได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างดังนี้

$$\text{ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง} = \frac{563}{1 + (563 (0.05)^2)}$$

รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ทั้งสิ้น = 234 คน

1.2.2 การสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ทำการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (simple random sampling) ด้วยการจับสลากตามรายชื่อเกษตรกร ให้ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 234

คน จากประชากร 563 คน คิดเป็นร้อยละ 41.56 ของจำนวนประชากรทั้งหมด ในแต่ละตำบลให้
ครบตามจำนวนตัวอย่างที่กำหนด แยกรายตำบลตามตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ที่	ตำบล	จำนวนประชากร (คน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)
1	ไทยสามัคคี	312	130
2	สระแก้ว	198	82
3	เมืองฝ้าย	53	22
	รวม	563	234

2. เครื่องมือการวิจัย

2.1 ลักษณะของเครื่องมือ เครื่องมือรวบรวมข้อมูลใช้แบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วย
คำถามแบบปลายปิดและแบบปลายเปิด มีทั้งหมด 5 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดง

ตอนที่ 2 ความรู้ความเข้าใจในการผลิตหอมแดง

ตอนที่ 3 สภาพการผลิตหอมแดงของเกษตรกร

ตอนที่ 4 ความต้องการการส่งเสริมการเกษตรเกี่ยวกับการผลิตหอมแดงของเกษตรกร

เป็นคำถามที่มีลักษณะกำหนดคำตอบให้เลือกตามระดับความต้องการการส่งเสริมการเกษตร ซึ่ง
กำหนดคะแนนเป็น 5 ระดับ คือ

5 หมายถึง มีความต้องการการส่งเสริมการเกษตรมากที่สุด

4 หมายถึง มีความต้องการการส่งเสริมการเกษตรมาก

3 หมายถึง มีความต้องการการส่งเสริมการเกษตรปานกลาง

2 หมายถึง มีความต้องการการส่งเสริมการเกษตรน้อย

1 หมายถึง มีความต้องการการส่งเสริมการเกษตรน้อยที่สุด

ตอนที่ 5 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตหอมแดงและการส่งเสริมการเกษตร

ของเกษตรกร

2.2 การสร้างแบบสัมภาษณ์

2.2.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การผลิตหอมแดงและความต้องการการส่งเสริมการเกษตร

2.2.2 ศึกษาแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์จากงานวิจัยของผู้ที่ทำงานวิจัยเกี่ยวกับการผลิตหอมแดงและความต้องการการส่งเสริมการเกษตร

2.2.3 จัดทำแบบสัมภาษณ์ให้สอดคล้องกับหัวข้อและวัตถุประสงค์ในการวิจัย

2.2.4 นำแบบสัมภาษณ์เสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจแก้ไข

2.2.5 แก้ไขแบบสัมภาษณ์ และเสนออาจารย์ที่ปรึกษา

2.2.6 จัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์และนำไปทดสอบหาความเชื่อถือได้ ก่อนนำมาปรับปรุงเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทำการวิจัย

2.3 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

2.3.1 การตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา ทำการตรวจสอบโดยนำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นจากการศึกษาค้นคว้าจากตำราและเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องให้อาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์และผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบข้อคำถาม ความเหมาะสม ครอบคลุมเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย พร้อมนำมาปรับปรุงแก้ไข

2.3.2 การตรวจสอบความเชื่อถือได้ (reliability) นำแบบสัมภาษณ์ไปทดลองใช้กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริงที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน 20 คน แล้วจึงนำมาหาค่าความเชื่อถือ โดยใช้วิธีการหาค่า Cronbach's alpha โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการคำนวณ ได้ค่าความน่าเชื่อถือได้ของแบบสัมภาษณ์ ตอนที่ 1 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการผลิตหอมแดง เท่ากับ 0.954 และตอนที่ 3 ระดับความต้องการการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกร เท่ากับ 0.924 แสดงว่าแบบสัมภาษณ์มีความน่าเชื่อถือ จากนั้นจึงนำแบบสัมภาษณ์ไปใช้จริงในการวัดผลการวิจัยต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ใช้วิธีการเก็บข้อมูลแบบปฐมภูมิ (Primary Data) โดยใช้แบบสัมภาษณ์ มีขั้นตอนตามแนวทางของ เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ (2547: 313-315) ดังนี้

3.1 ขั้นเตรียมการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยมีการเตรียมการก่อนออกภาคสนามเพื่อเก็บข้อมูลจากประชากรที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

3.1.1 การกำหนดวัน เวลา และสถานที่เก็บข้อมูล รวมทั้งการนัดหมายล่วงหน้ากับ
ผู้ให้ข้อมูล

3.1.2 การจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่ต้องใช้เพื่อการเก็บข้อมูล และการเดินทาง

3.2 ขั้นการสัมภาษณ์ ดำเนินการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

3.2.1 แนะนำตัวผู้เก็บข้อมูล แนะนำตัวว่าเป็นใคร ให้ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์รู้จัก
เพื่อเป็นการสร้างความไว้วางใจและเป็นกันเองกับผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

3.2.2 ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย เกี่ยวข้องกับผู้ตอบแบบสัมภาษณ์อย่างไร
และชี้แจงความสำคัญของข้อมูลงานวิจัยแก่ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริงและ
ครบถ้วน

3.2.3 ดำเนินการสัมภาษณ์ กลุ่มตัวอย่างเกษตรกรที่ปลูกหอมแดงในอำเภอหนอง
หงส์ จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 234 ราย

3.3 ขั้นสิ้นสุดของการสัมภาษณ์ มีแนวทางปฏิบัติดังนี้

3.3.1 การทบทวนความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูล

3.3.2 กล่าวขอบคุณเกษตรกรผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ และผู้เกี่ยวข้องที่ให้ความ
ร่วมมือ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการนำแบบสัมภาษณ์ที่ได้เก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว
มาตรวจสอบความถูกต้องและสมบูรณ์ของข้อมูล จัดทำรหัสข้อมูลและบันทึกวิเคราะห์ข้อมูลด้วย
โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

4.1 สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดง วิเคราะห์ข้อมูลโดย
ใช้สถิติ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน โดยในการวิเคราะห์แหล่งข้อมูลและระดับการรับข้อมูลข่าวสารด้านการผลิตหอมแดง
ของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดง โดยจำแนกแหล่งข้อมูลจากสื่อ 4 ประเภท ได้แก่ สื่อบุคคล สื่อกลุ่ม
สื่อมวลชน และสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยใช้คำถามที่มีลักษณะกำหนดคำตอบให้เลือกตาม
ระดับการรับรู้ ซึ่งแบ่งระดับการรับรู้ออกเป็น 5 ระดับ คือ มีการรับรู้ระดับมากที่สุด มาก ปานกลาง
น้อย น้อยที่สุด ตามลำดับ และหากเกษตรกรเห็นว่าไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการผลิตหอมแดง
จากแหล่งข้อมูลข่าวสาร จะให้คะแนนเป็น 0 แล้วนำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย มีเกณฑ์การประเมิน
ดังนี้

$$\begin{aligned}\text{ช่วงคะแนน} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับ}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= 0.8\end{aligned}$$

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.80 หมายถึง ได้รับข้อมูลข่าวสารระดับน้อยที่สุด

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.81 – 2.60 หมายถึง ได้รับข้อมูลข่าวสารระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.61 – 3.40 หมายถึง ได้รับข้อมูลข่าวสารระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.41 – 4.20 หมายถึง ได้รับข้อมูลข่าวสารระดับมาก

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 4.21 – 5.00 หมายถึง ได้รับข้อมูลข่าวสารระดับมากที่สุด

ผลการวิเคราะห์หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด และการแปลความหมายของค่าเฉลี่ย

4.2 ความรู้ความเข้าใจในการผลิตหอมแดง เป็นคำถามปลายปิด (closed-ended question) โดยให้คะแนนสำหรับข้อที่ตอบถูกเท่ากับ 1 ข้อที่ตอบผิดเท่ากับ 0 จำนวน 15 ข้อ คะแนนเต็มเท่ากับ 15

เกณฑ์การวัดความรู้เกี่ยวกับการปลูกหอมแดง พิจารณาจากเกณฑ์ความรู้ของผู้รับการสัมภาษณ์นำมาจัดกลุ่มอันตรภาคชั้น ดังนี้

ตอบถูกต้อง 11-15 ข้อ = มีความรู้ในระดับมาก

ตอบถูกต้อง 6-10 ข้อ = มีความรู้ในระดับปานกลาง

ตอบถูกต้อง 1-5 ข้อ = มีความรู้ในระดับน้อย

4.3 สภาพการผลิตหอมแดงของเกษตรกร วิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติที่ใช้ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.4 ความต้องการการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกร วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดอันดับ สำหรับเกณฑ์การให้คะแนนของระดับความต้องการการส่งเสริม มีรายละเอียด ดังนี้

ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.21 – 5.00 คะแนน หมายถึง มากที่สุด

ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.41 – 4.20 คะแนน หมายถึง มาก

ค่าคะแนนเฉลี่ย 2.61 – 3.40 คะแนน หมายถึง ปานกลาง

ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.81 – 2.60 คะแนน หมายถึง น้อย

ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.80 คะแนน หมายถึง น้อยที่สุด

4.5 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตหอมแดงและการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกร สำหรับประเด็นปัญหาวิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดอันดับ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องการผลิตหอมแดงและความต้องการการส่งเสริมของเกษตรกรในอำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์ ได้สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างผู้ปลูกหอมแดงในอำเภอหนองหงส์ จาก 3 ตำบล ได้แก่ ตำบลไทยสามัคคี ตำบลเมืองฝ้าย ตำบลสระแก้ว จำนวน 234 ราย โดยวิธีการบรรยายประกอบตาราง ตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดง

ตอนที่ 2 ความรู้ความเข้าใจในการผลิตหอมแดงของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดง

ตอนที่ 3 สภาพการผลิตหอมแดงของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดง

ตอนที่ 4 ความต้องการการส่งเสริมของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดง

ตอนที่ 5 ปัญหาและข้อเสนอแนะการผลิตหอมแดงของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดง

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดง

สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดง อำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์ ประกอบด้วยสภาพพื้นฐานทางสังคม สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ ซึ่งผลการวิเคราะห์มีดังต่อไปนี้

1.1 สภาพพื้นฐานทางสังคมของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดง ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด จำนวนสมาชิกในครอบครัว การเป็นสมาชิกกลุ่ม/สถาบันเกษตรกร ประสบการณ์ในการปลูกหอมแดง อาชีพภาคการเกษตร สัตว์ที่มีในหมู่บ้าน สัตว์ที่มีในครอบครัว การรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการผลิตหอมแดง ทำการวิเคราะห์สภาพพื้นฐานทางสังคมของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดง ด้วย ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปรากฏผลดังตารางที่ 4.1, ตารางที่ 4.2, ตารางที่ 4.3, ตารางที่ 4.4 และ ตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลสภาพพื้นฐานทางสังคมของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดง

n=234

สภาพทางสังคม	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	97	41.5
หญิง	137	58.5
อายุ (ปี)		
น้อยกว่า 40 ปี	19	8.1
40 – 49 ปี	67	28.6
50 – 59 ปี	87	37.2
60 – 69 ปี	55	23.5
70 ปี หรือมากกว่า	6	2.6
ต่ำสุด = 30 เฉลี่ย = 52.76		
สูงสุด = 78 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 9.648		
ระดับการศึกษา		
ไม่ได้เรียน	2	0.9
ประถมศึกษาปีที่ 4	92	39.3
ประถมศึกษาปีที่ 6	71	30.3
มัธยมศึกษาตอนต้น	17	7.3
มัธยมศึกษาตอนปลาย	44	18.8
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	6	2.5
ปริญญาตรี	2	0.9
จำนวนสมาชิกในครอบครัว (คน)		
น้อยกว่า 5 คน	121	51.7
5 – 7 คน	95	40.6
8 หรือมากกว่า	18	7.7
ต่ำสุด = 2 เฉลี่ย = 4.73		
สูงสุด = 10 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.683		

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

n=234

สภาพทางสังคม	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
การเป็นสมาชิกองค์กรการเกษตร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ไม่เป็น	8	3.4
เป็น	226	96.6
กลุ่มเกษตรกร	157	67.1
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	95	40.6
กลุ่มวิสาหกิจชุมชน	34	14.5
กลุ่มสหกรณ์การเกษตร	89	38.9
กลุ่มออมทรัพย์/กองทุนหมู่บ้าน	171	73.1
กลุ่มลูกค้า ธ.ก.ส.	124	53.0
อาชีพภาคการเกษตรนอกจากการปลูกหอม		
(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ทำนา	232	99.1
ทำไร่	62	26.5
ทำสวน	144	61.5
เลี้ยงสัตว์	102	43.6
ประมง	38	16.2
ประสบการณ์ในการผลิตหอมแดง (ปี)		
น้อยกว่า 11 ปี	129	55.1
11-20 ปี	53	22.7
21-30 ปี	34	14.5
31 ปี หรือมากกว่า	18	7.7
ต่ำสุด = 1 เฉลี่ย = 14.01		
สูงสุด = 40 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 10.098		

จากตารางที่ 4.1 ข้อมูลสภาพพื้นฐานทางสังคมของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดงในอำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์ สรุปได้ดังนี้

1.1.1 เพศ พบว่า เกษตรกรมากกว่าครึ่ง (ร้อยละ 58.5) เป็นเพศหญิง และร้อยละ 41.5 เป็นเพศชาย

1.1.2 อายุ พบว่า เกษตรกรประมาณหนึ่งในสาม (ร้อยละ 37.2) มีอายุ ระหว่าง 50-59 ปี รองลงมา ร้อยละ 28.6 มีอายุระหว่าง 40-49 ปี ร้อยละ 23.5 มีอายุระหว่าง 60-69 ปี ร้อยละ 8.1 มีอายุน้อยกว่า 40 ปี และมีเพียงส่วนน้อย ร้อยละ 2.6 มีอายุ 70 ปีหรือมากกว่า โดยมีอายุต่ำสุด 30 ปี อายุสูงสุด 78 ปี อายุเฉลี่ย 52.76 ปี มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 9.648

1.1.3 ระดับการศึกษา พบว่า เกษตรกรสองในสาม (ร้อยละ 39.3) มีการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 รองลงมา ร้อยละ 30.3 มีการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 6 ร้อยละ 18.8 มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 7.3 มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 2.6 มีการศึกษาระดับอนุปริญญา และร้อยละ 0.9 ไม่ได้ศึกษา ซึ่งมีจำนวนเท่ากับการศึกษาระดับปริญญาตรี ตามลำดับ

1.1.4 จำนวนสมาชิกในครอบครัว พบว่า เกษตรกรมากกว่าครึ่ง (ร้อยละ 51.7) มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวน้อยกว่า 5 คน รองลงมา ร้อยละ 40.6 มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 5-7 คน และร้อยละ 7.7 มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 8 คนหรือมากกว่า โดยจำนวนสมาชิกในครอบครัว ต่ำสุด 2 คน สูงสุด 10 คน และมีจำนวนสมาชิกในครอบครัวเฉลี่ย 4.73 คน มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.683

1.1.5 การเป็นสมาชิกกลุ่ม/สถาบันเกษตรกร พบว่า เกษตรกรเกือบทั้งหมด (ร้อยละ 96.6) เป็นสมาชิกกลุ่ม/สถาบันเกษตรกร โดยส่วนใหญ่ (ร้อยละ 73.1) เป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์/กองทุนหมู่บ้าน รองลงมา ร้อยละ 67.1 เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร ร้อยละ 53.0 เป็นสมาชิกกลุ่มลูกค้า ธ.ก.ส. ร้อยละ 40.6 กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ร้อยละ 38.9 กลุ่มสหกรณ์การเกษตร และส่วนน้อย ร้อยละ 14.5 เป็นสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ตามลำดับ

1.1.6 อาชีพภาคการเกษตรนอกจากการปลูกหอม พบว่า เกษตรกรเกือบทั้งหมด (ร้อยละ 99.1) มีอาชีพทำนา รองลงมา ร้อยละ 61.4 อาชีพทำสวน ร้อยละ 43.6 อาชีพเลี้ยงสัตว์ และส่วนน้อยร้อยละ 16.2 อาชีพประมง ตามลำดับ

1.1.7 ประสบการณ์ในการผลิตหอมแดง พบว่า เกษตรกรมากกว่าครึ่ง (ร้อยละ 55.1) มีประสบการณ์ในการผลิตน้อยกว่า 11 ปี รองลงมา ร้อยละ 22.7 มีประสบการณ์ในการผลิต 11-20 ปี ร้อยละ 14.5 มีประสบการณ์ในการผลิต 21-30 ปี และส่วนน้อยร้อยละ 7.7 มีประสบการณ์ในการผลิต 31 ปี หรือมากกว่า โดยมีประสบการณ์ในการผลิตหอมแดง ต่ำสุด 1 ปี สูงสุด 40 ปี มีประสบการณ์ในการผลิตเฉลี่ย 14.01 ปี มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 10.098

ตารางที่ 4.2 ข้อมูลการมีสื่อในหมู่บ้านและในครอบครัวของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดง

n=234

สภาพทางสังคม	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
การมีสื่อในหมู่บ้าน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
หอกระจายข่าว	231	98.7
ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน	104	44.4
ผู้นำเกษตรกรในหมู่บ้าน	180	76.9
จุดถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร	84	35.9
ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีประจำตำบล	66	28.2
การมีสื่อในครอบครัว (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
โทรทัศน์	232	99.1
วิทยุกระจายเสียง	168	71.8
หนังสือพิมพ์	46	19.7
เอกสารวิชาการทางการเกษตร	48	20.5
วีซีดี/ดีวีดี	40	17.1
อินเทอร์เน็ต/เว็บไซต์	98	41.9
เฟซบุ๊ก	108	46.2
แอปพลิเคชันไลน์	94	40.2

จากตารางที่ 4.2 ข้อมูลการมีสื่อในหมู่บ้านและในครอบครัวของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดงในอำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์ สรุปได้ดังนี้

1.1.7 การมีสื่อในหมู่บ้าน พบว่า เกษตรกรเกือบทั้งหมด (ร้อยละ 98.7) มีสื่อในหมู่บ้านคือหอกระจายข่าว รองลงมา ร้อยละ 76.9 มีสื่อในหมู่บ้านคือผู้นำเกษตรกรในหมู่บ้าน ร้อยละ 44.4 มีสื่อในหมู่บ้านคือที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน ร้อยละ 35.9 มีสื่อในหมู่บ้านคือจุดถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร และเกษตรกรส่วนน้อย ร้อยละ 28.2 มีสื่อในหมู่บ้านคือศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ตามลำดับ

1.1.8 การมีสื่อในครอบครัว พบว่า เกษตรกรเกือบทั้งหมด (ร้อยละ 99.1) มีสื่อในครอบครัวคือโทรทัศน์ รองลงมา ร้อยละ 71.8 มีสื่อในครอบครัวคือวิทยุกระจายเสียง ร้อยละ 46.2 มีสื่อในครอบครัวคือเฟซบุ๊ก ร้อยละ 41.9 มีสื่อในครอบครัวคืออินเทอร์เน็ต/เว็บไซต์

ร้อยละ 40.2 มีสื่อในครอบครัวคือแอปพลิเคชันไลน์ ร้อยละ 20.5 มีสื่อในครอบครัวคือเอกสาร
วิชาการทางการเกษตร ร้อยละ 19.7 มีสื่อในครอบครัวคือนั่งสื่อพิมพ์ และส่วนน้อย ร้อยละ 17.1
มีสื่อในครอบครัวคือวีซีดี/ดีวีดี ตามลำดับ

ตารางที่ 4.3 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการผลิตหอมแดงจากสื่อบุคคล

n = 234

แหล่งข้อมูลข่าวสาร	ไม่ได้รับ จำนวน (ร้อยละ)	การได้รับและระดับการรับรู้					\bar{X} (S.D.)	ความ หมาย
		5 จำนวน (ร้อยละ)	4 จำนวน (ร้อยละ)	3 จำนวน (ร้อยละ)	2 จำนวน (ร้อยละ)	1 จำนวน (ร้อยละ)		
ผู้นำชุมชน	12 (5.1)	19 (8.1)	76 (32.5)	101 (43.2)	10 (4.3)	16 (6.8)	3.32 (0.958)	ปานกลาง
ศูนย์บริการและถ่ายทอด เทคโนโลยีประจำตำบล	69 (29.5)	0 (0.0)	15 (6.4)	52 (22.2)	38 (16.2)	60 (25.6)	2.13 (1.015)	น้อย
เพื่อนบ้าน	2 (0.9)	20 (8.5)	101 (43.2)	98 (41.9)	7 (3.0)	6 (2.6)	3.53 (0.800)	มาก
เจ้าหน้าที่รัฐ	45 (19.2)	2 (0.9)	47 (20.1)	57 (24.4)	42 (17.9)	41 (17.5)	2.61 (1.113)	ปานกลาง
เจ้าหน้าที่เอกชน	106 (45.3)	8 (3.4)	8 (3.4)	32 (13.7)	45 (19.2)	35 (15.0)	2.29 (1.123)	น้อย
อาสาสมัครเกษตร	50 (21.4)	20 (8.5)	34 (14.5)	86 (36.8)	26 (11.1)	18 (7.7)	3.07 (1.074)	ปานกลาง
ปราชญ์ชาวบ้าน	35 (15.0)	18 (7.7)	27 (11.5)	86 (36.8)	34 (14.5)	34 (14.5)	2.80 (1.149)	ปานกลาง
เกษตรกรปราดเปรื่อง (smart farmer)	83 (35.5)	20 (8.5)	6 (2.6)	55 (23.5)	41 (17.5)	29 (12.4)	2.65 (1.223)	ปานกลาง
ภาพรวม							2.80 (0.485)	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.3 แหล่งข้อมูลข่าวสาร จากสื่อบุคคลของเกษตรกรในอำเภอหนองหงส์
จังหวัดบุรีรัมย์ ปรากฏผลการวิเคราะห์ ดังนี้

1.1.9 แหล่งสื่อบุคคล โดยภาพรวมเกษตรกรมีระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการ
ผลิตหอมแดงจากสื่อบุคคล ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.80) เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า ใน
สื่อบุคคล 8 ประเภท สื่อที่เกษตรกรมีการรับรู้ในระดับมากมี 1 ประเภท คือ เพื่อนบ้าน (ค่าเฉลี่ย

3.53) สื่อที่เกษตรกรมีการรับรู้อยู่ในระดับปานกลางมี 5 ประเภท ดังนี้ ผู้นำชุมชน (ค่าเฉลี่ย 3.32) อาสาสมัครเกษตร (ค่าเฉลี่ย 3.07) ประชาชนชาวบ้าน (โดยมีค่าเฉลี่ย 2.80) เกษตรกรปราดเปรื่อง (ค่าเฉลี่ย 2.65) เจ้าหน้าที่รัฐ (ค่าเฉลี่ย 2.61) และสื่อที่เกษตรกรมีการรับรู้ในระดับน้อย มี 2 ประเภท ดังนี้ ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีประจำตำบล (ค่าเฉลี่ย 2.13) และเจ้าหน้าที่เอกชน (ค่าเฉลี่ย 2.29) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.4 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการผลิตหอมแดงจากสื่อกลุ่ม

n = 234

แหล่งข้อมูลข่าวสาร	ไม่ได้รับ จำนวน (ร้อยละ)	การได้รับและระดับการรับรู้					\bar{X} (S.D.)	ความ หมาย
		5 จำนวน (ร้อยละ)	4 จำนวน (ร้อยละ)	3 จำนวน (ร้อยละ)	2 จำนวน (ร้อยละ)	1 จำนวน (ร้อยละ)		
การประชุม/ ประชุมกลุ่มย่อย	29 (12.4)	2 (0.9)	38 (16.2)	97 (41.5)	36 (15.4)	32 (13.7)	2.72 (0.974)	ปานกลาง
การอบรม/สาธิต	85 (36.3)	0 (0.0)	24 (10.3)	51 (21.8)	52 (22.2)	22 (9.4)	2.52 (0.934)	น้อย
การทัศนศึกษาดูงาน	131 (56.0)	0 (0.0)	16 (6.8)	22 (9.4)	35 (15.0)	30 (12.8)	2.23 (1.040)	น้อย
การฝึกปฏิบัติ	107 (45.7)	10 (4.3)	18 (7.7)	27 (11.5)	38 (16.2)	34 (14.5)	2.46 (1.246)	น้อย
ศูนย์เรียนรู้ต่างๆ เช่น ศูนย์เรียนรู้ชุมชน ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง	111 (47.4)	0 (0.0)	24 (10.3)	22 (9.4)	47 (20.1)	30 (12.8)	2.33 (1.052)	น้อย
ภาพรวม							2.45 (0.188)	น้อย

จากตารางที่ 4.4 แหล่งข้อมูลข่าวสาร จากสื่อกลุ่มของเกษตรกรในอำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์ ปรากฏผลการวิเคราะห์ ดังนี้

1.1.10 แหล่งสื่อกลุ่ม โดยภาพรวมเกษตรกรมีระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการผลิตหอมแดงจากสื่อกลุ่ม ในระดับน้อย (โดยมีค่าเฉลี่ย 2.45) เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า ในสื่อกลุ่ม 5 ประเภท สื่อที่เกษตรกรมีการรับรู้ในระดับปานกลางมี 1 ประเภท คือ การประชุม/การประชุมกลุ่มย่อย (ค่าเฉลี่ย 2.72) และสื่อที่เกษตรกรมีการรับรู้ในระดับน้อย มี 4 ประเภท ดังนี้ การ

อบรม/สาธิต (ค่าเฉลี่ย 2.52) การฝึกปฏิบัติ (ค่าเฉลี่ย 2.46) ศูนย์เรียนรู้ต่างๆ (ค่าเฉลี่ย 2.33) และการทัศนศึกษาดูงาน (ค่าเฉลี่ย 2.23) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.5 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการผลิตหอมแดงจากแหล่งสื่อมวลชน

n = 234

แหล่งข้อมูลข่าวสาร	ไม่ได้รับ จำนวน (ร้อยละ)	การได้รับและระดับการรับรู้					\bar{X} (S.D.)	ความ หมาย
		5 จำนวน (ร้อยละ)	4 จำนวน (ร้อยละ)	3 จำนวน (ร้อยละ)	2 จำนวน (ร้อยละ)	1 จำนวน (ร้อยละ)		
วีดิทัศน์ (VCD)	162 (69.2)	4 (1.7)	4 (1.7)	16 (6.8)	13 (5.6)	35 (15.0)	2.01 (1.204)	น้อย
โทรทัศน์	54 (23.1)	0 (0.0)	21 (9.0)	31 (13.2)	38 (16.2)	90 (38.5)	1.91 (1.066)	น้อย
หนังสือพิมพ์	91 (38.9)	0 (0.0)	0 (0.0)	18 (7.7)	38 (16.2)	87 (37.2)	1.52 (0.711)	น้อยที่สุด
การจัดงาน/นิทรรศการ	44 (18.8)	18 (7.7)	55 (23.5)	72 (30.8)	21 (9.0)	24 (10.3)	3.12 (1.130)	ปานกลาง
หออกระจายข่าว	23 (9.8)	10 (4.3)	83 (35.5)	72 (30.8)	19 (8.1)	27 (11.5)	3.14 (1.082)	ปานกลาง
วิทยุทั่วไป	77 (32.9)	0 (0.0)	15 (6.4)	18 (7.7)	9 (3.8)	115 (49.1)	1.57 (1.027)	น้อยที่สุด
ภาพรวม							2.21 (0.736)	น้อย

จากตารางที่ 4.5 แหล่งข้อมูลข่าวสาร จากสื่อมวลชนของเกษตรกรในอำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์ ปรากฏผลการวิเคราะห์ ดังนี้

1.1.11 แหล่งสื่อมวลชน โดยภาพรวมเกษตรกรมีระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการผลิตหอมแดงจากสื่อมวลชน ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 2.21) เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า ในสื่อมวลชน 6 ประเภท สื่อที่เกษตรกรมีการรับรู้ในระดับปานกลางมี 2 ประเภท คือ หออกระจายข่าว (ค่าเฉลี่ย 3.14) การจัดงาน/นิทรรศการ (ค่าเฉลี่ย 3.12) สื่อที่เกษตรกรมีการรับรู้ในระดับน้อยมี 2 ประเภท คือ วีดิทัศน์ VCD (ค่าเฉลี่ย 2.01) โทรทัศน์ (ค่าเฉลี่ย 1.91) และสื่อที่เกษตรกรมีการรับรู้ในระดับน้อยที่สุด มี 2 ประเภท คือ วิทยุทั่วไป (ค่าเฉลี่ย 1.57) และหนังสือพิมพ์ (ค่าเฉลี่ย 1.52) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.6 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการผลิตหอมแดงจากสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ

n = 234

แหล่งข้อมูลข่าวสาร	ไม่ได้รับ จำนวน (ร้อยละ)	การได้รับและระดับการรับรู้					\bar{X} (S.D.)	ความ หมาย
		5 จำนวน (ร้อยละ)	4 จำนวน (ร้อยละ)	3 จำนวน (ร้อยละ)	2 จำนวน (ร้อยละ)	1 จำนวน (ร้อยละ)		
เฟซบุ๊ก (Facebook)	156 (66.7)	0 (0.0)	10 (4.3)	24 (10.3)	11 (4.7)	33 (14.1)	2.14 (1.113)	น้อย
แอปพลิเคชันไลน์ (Line)	157 (67.1)	0 (0.0)	2 (0.9)	29 (12.4)	12 (5.1)	34 (14.5)	1.99 (0.966)	น้อย
เว็บไซต์ (Website)	155 (66.2)	0 (0.0)	24 (10.3)	19 (8.1)	6 (2.6)	30 (12.8)	2.47 (1.279)	น้อย
โปรแกรม/แอปพลิเคชัน	208 (88.9)	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	26 (11.1)	1.00 (0.0)	น้อยที่สุด
ภาพรวม							1.90 (0.633)	น้อย

จากตารางที่ 4.6 แหล่งข้อมูลข่าวสาร จากสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศของเกษตรกรในอำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์ ปรากฏผลการวิเคราะห์ ดังนี้

1.1.12 เทคโนโลยีสารสนเทศ โดยภาพรวมเกษตรกรมีระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการผลิตหอมแดงจากเทคโนโลยีสารสนเทศในระดับน้อย (โดยมีค่าเฉลี่ย 1.90) เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า ในเทคโนโลยีสารสนเทศมี 4 ประเภท สื่อที่เกษตรกรมีการรับรู้ในระดับน้อยมี 3 ประเภท คือ เว็บไซต์ (ค่าเฉลี่ย 2.47) รองลงมาคือเฟซบุ๊ก (ค่าเฉลี่ย 2.14) และแอปพลิเคชันไลน์ (ค่าเฉลี่ย 1.99) สื่อที่เกษตรกรมีการรับรู้ในระดับน้อยที่สุดมี 1 ประเภท คือ โปรแกรม/แอปพลิเคชัน (ค่าเฉลี่ย 1.00) ตามลำดับ

พิจารณาในภาพรวมพบว่า เกษตรกรผู้ปลูกหอมแดงได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการผลิตหอมแดงจากสื่อ 4 ประเภท 23 แหล่งข้อมูลข่าวสาร อยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 2.34)

1.2 สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดง ประกอบด้วย จำนวนแรงงาน จำนวนพื้นที่การเกษตร ลักษณะการถือครองที่ดิน พื้นที่ปลูกหอมแดง แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการปลูกหอมแดง ผลผลิตหอมแดงเฉลี่ยต่อไร่ รายได้จากการจำหน่ายหอมแดง ทำการ

วิเคราะห์สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดง ด้วย ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปรากฏผลดังตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7 ข้อมูลสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดง

n=234		
สภาพทางเศรษฐกิจ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
จำนวนแรงงานในครอบครัว (คน)		
ไม่เกิน 2 คน	124	53.0
3 คน	48	20.5
4 คน	45	19.2
5 หรือมากกว่า	17	7.3
ต่ำสุด = 2 เฉลี่ย = 2.83		
สูงสุด = 6 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.057		
ลักษณะการถือครองที่ดิน		
เป็นของตนเองทั้งหมด	178	76.1
เป็นของตนเองและเช่า	53	22.6
เช่าทั้งหมด	3	1.3
พื้นที่ผลิตหอมแดง		
ไม่เกิน 1 ไร่	76	32.5
1-3 ไร่	147	62.8
4 ไร่ หรือมากกว่า	11	4.7
ต่ำสุด = 0.25 เฉลี่ย = 1.21		
สูงสุด = 6 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.038		
แหล่งเงินทุน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ทุนตนเอง	214	91.5
กู้ยืมจากแหล่งที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน	11	4.7
กู้ยืมจากสถาบันการเงิน	140	59.8

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

n=234

สภาพทางเศรษฐกิจ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ผลผลิตหอมแดงเฉลี่ยกิโลกรัมต่อไร่		
ไม่เกิน 1,000	47	20.1
1,001 - 2,000	70	29.9
2,001 - 3,000	87	37.2
3,001 กิโลกรัม หรือมากกว่า	30	12.8
ต่ำสุด = 300 เฉลี่ย = 1,976.92		
สูงสุด = 5,000 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1,107.825		
รายได้ทั้งหมดจากการขายผลผลิตหอมแดง (บาทต่อปี)		
ไม่เกิน 20,000	147	62.8
20,001 - 40,000	31	13.2
40,001 - 60,000	44	18.8
60,001 หรือมากกว่า	12	5.2
ต่ำสุด = 1,000 เฉลี่ย = 25,282.05		
สูงสุด = 100,000 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 22,364.027		

จากตารางที่ 4.7 ข้อมูลสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดง ในอำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์ สรุปได้ดังนี้

1.2.1 จำนวนแรงงานในครอบครัว พบว่า เกษตรกรมากกว่าครึ่ง (ร้อยละ 53.0) มีจำนวนแรงงานในครอบครัวไม่เกิน 2 คน รองลงมาร้อยละ 20.5 มีจำนวนแรงงานในครอบครัว 3 คน ร้อยละ 19.2 มีจำนวนแรงงานในครอบครัว 4 คน และร้อยละ 7.3 มีจำนวนแรงงานในครอบครัว 5 คน หรือมากกว่า โดยจำนวนสมาชิกแรงงานในครอบครัวต่ำสุด 2 คน สูงสุด 5 คน และมีจำนวนสมาชิกแรงงานในครอบครัวเฉลี่ย 2.83 คน มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.057

1.2.2 ลักษณะการถือครองที่ดิน พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 76.1) มีพื้นที่เป็นของตนเองทั้งหมด รองลงมาร้อยละ 22.6 เป็นของตนเองและเช่า และส่วนน้อย ร้อยละ 19.8 เช่าทั้งหมด

1.2.3 พื้นที่ผลิตหอมแดง พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 62.8) มีพื้นที่ผลิตหอมแดง 1-3 ไร่ รองลงมาร้อยละ 32.5 มีพื้นที่ผลิตหอมแดงไม่เกิน 1 ไร่ และ ส่วนน้อยร้อยละ 4.7 มีพื้นที่ผลิตหอมแดง 4 ไร่หรือมากกว่า โดยมีพื้นที่ผลิตหอมแดงต่ำสุด 0.25 ไร่ มีพื้นที่ผลิตหอมแดงสูงสุด 6 ไร่ มีพื้นที่ผลิตหอมแดงเฉลี่ย 1.21 ไร่ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.038

1.2.4 แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการปลูกหอมแดง พบว่า เกษตรกรเกือบทั้งหมด (ร้อยละ 91.5) ปลูกหอมแดงโดยใช้ทุนตนเอง ร้อยละ 59.8 กู้ยืมจากสถาบันการเงิน และส่วนน้อยร้อยละ 4.7 กู้ยืมเงินจากแหล่งที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน

1.2.5 ผลผลิตหอมแดง พบว่า เกษตรกรประมาณหนึ่งในสาม (ร้อยละ 37.2) มีผลผลิตหอมแดงเฉลี่ย 2,001 - 3,000 กิโลกรัมต่อไร่ รองลงมาร้อยละ 29.9 มีผลผลิตหอมแดงเฉลี่ย 1,001 - 2,000 กิโลกรัม ร้อยละ 20.1 มีผลผลิตหอมแดงเฉลี่ยไม่เกิน 1,000 กิโลกรัมต่อไร่ และส่วนน้อย ร้อยละ 12.8 มีผลผลิตหอมแดงเฉลี่ย 3,001 กิโลกรัม หรือมากกว่า ต่อไร่ โดยมีผลผลิตหอมแดงเฉลี่ยต่ำสุด 300 กิโลกรัมต่อไร่ มีผลผลิตหอมแดงเฉลี่ยสูงสุด 5,000 กิโลกรัมต่อไร่ มีผลผลิตหอมแดงเฉลี่ย 1,976.92 กิโลกรัมต่อไร่ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1,107.825

1.2.6 รายได้ทั้งหมดจากการขายผลผลิตหอมแดง พบว่า เกษตรกรสองในสาม (ร้อยละ 62.8) มีรายได้ทั้งหมดจากการขายผลผลิตหอมแดงไม่เกิน 20,000 บาท รองลงมา ร้อยละ 18.8 มีรายได้ทั้งหมดจากการขายผลผลิตหอมแดง 40,001 - 60,000 บาท ร้อยละ 13.2 มีรายได้ทั้งหมดจากการขายผลผลิตหอมแดง 20,001 - 40,000 บาท และส่วนน้อย ร้อยละ 5.2 มีรายได้ทั้งหมดจากการขายผลผลิตหอมแดง 60,001 บาท หรือมากกว่า โดยมีรายได้ทั้งหมดจากการขายผลผลิตหอมแดงต่ำสุด 1,000 บาท มีรายได้ทั้งหมดจากการขายผลผลิตหอมแดงสูงสุด 100,000 บาท มีรายได้ทั้งหมดจากการขายผลผลิตหอมแดงเฉลี่ย 25,282.05 บาท ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 22,364.027

ตอนที่ 2 ความรู้ความเข้าใจในการผลิตหอมแดงของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความรู้ในการผลิตหอมแดงของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดงในอำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 234 ราย โดยใช้การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปรากฏผลดังนี้

ตารางที่ 4.8 ความรู้ในเรื่องการปลูก

ประเด็นคำถาม	คำตอบที่ถูกต้อง	ผู้ตอบได้ถูกต้อง		อันดับ
		จำนวนคน	ร้อยละ	
1. หัวพันธุ์หอมแดงก่อนนำมาปลูก ควรแขวนไว้ 3 เดือน เพื่อให้พันธุ์ระยาะพักหัวก่อน	ถูก	232	99.1	2
2. ควรเตรียมดิน โดยการไถพรวนดินให้ลึก สะเอียดมากก่อนปลูก (ไม่ควรไถพรวนดินให้ลึกละเอียดมากก่อนปลูก)	ผิด	16	6.8	7
3. การปลูกด้วยหัวพันธุ์ ให้นำส่วนโคนจิ้มลงในดินทั้งหัว (การปลูกด้วยหัวพันธุ์ให้นำส่วนโคนจิ้มลงในดินประมาณครึ่งหัว)	ผิด	27	11.5	6
4. ดินที่เหมาะสมในการปลูกหอมแดง คือ ดินทราย (ดินที่เหมาะสมในการปลูกหอมแดง คือดินร่วน)	ผิด	146	62.4	5
5. ควรใส่ปุ๋ยขาว เพื่อลดความเป็นกรดของดิน	ถูก	203	86.8	4
6. ใส่ปุ๋ยรองพื้น สูตร 15-15-15 ก่อนปลูก	ถูก	216	92.3	3
7. การปลูกหอมแดงในฤดูร้อน จะมีระยะเก็บเกี่ยวที่เร็วกว่าการปลูกในฤดูหนาว ซึ่งอากาศร้อนทำให้หอมแก่เร็วขึ้น	ถูก	234	100.0	1

จากตารางที่ 4.8 ความรู้ในเรื่องการปลูกของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดงในอำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์ ปรากฏดังนี้

2.1.1 ความรู้ในเรื่องพันธุ์และการเตรียมพื้นที่ พบว่า เกษตรกรทั้งหมด (ร้อยละ 100.0) มีความรู้ในประเด็นการปลูกหอมแดงในฤดูร้อน จะมีระยะเก็บเกี่ยวที่เร็วกว่าการปลูกในฤดูหนาว ซึ่งอากาศร้อนทำให้หอมแก่เร็วขึ้น รองลงมา ร้อยละ 99.1 มีความรู้ในประเด็นหัวพันธุ์หอมแดงก่อนนำมาปลูก ควรแขวนไว้ 3 เดือน เพื่อให้พันธุ์ระยะพักหัวก่อน ร้อยละ 92.3 มีความรู้ใส่ปุ๋ยรองพื้น สูตร 15-15-15 ก่อนปลูก ร้อยละ 86.8 มีความรู้ในประเด็นใส่ปูนขาวเพื่อลดความเป็นกรดของดิน ร้อยละ 62.4 มีความรู้ในประเด็นดินที่เหมาะสมในการปลูกหอมแดงคือดินร่วน ร้อยละ 11.5 มีความรู้เรื่องการปลูกด้วยหัวพันธุ์ ให้นำส่วนโคนจิ้มลงในดินประมาณครึ่งหัว และส่วนน้อยร้อยละ 6.8 มีความรู้ในประเด็นการเตรียมดินโดยการไถพรวนดินให้ไม่ละเอียดมากก่อนปลูก

ตารางที่ 4.9 ความรู้ในเรื่องการดูแลรักษา

ประเด็นคำถาม	คำตอบที่ถูกต้อง	ผู้ตอบได้ถูกต้อง		อันดับ
		จำนวนคน	ร้อยละ	
1. หลังการปลูกหอมแดงในระยะแรก ควรให้น้ำมาก ถ้าอากาศแล้งควรให้น้ำเช้า-เย็น	ถูก	187	79.9	2
2. หอมแดงเป็นพืชที่ต้องการน้ำน้อย ไม่ควรรดน้ำมาก (หอมแดงเป็นพืชต้องการน้ำมาก)	ผิด	104	44.4	4
3. ช่วงที่หอมแดงกำลังเป็นหัว ควรใส่ปุ๋ยให้เต็มที่ เพื่อจะให้หอมโตเต็มที่ที่มีหัวใหญ่	ถูก	111	47.4	3
4. โรคหอมเลื้อยระบาดมากในช่วงฤดูแล้ง ความชื้นน้อย (หอมเลื้อยระบาดมากในช่วงหน้าฝน ความชื้นสูง)	ผิด	234	100.0	1

จากตารางที่ 4.9 ความรู้ในเรื่องการดูแลรักษาของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดง ในอำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์

2.1.2 ความรู้ในเรื่องการดูแลรักษา พบว่า เกษตรกรทั้งหมด (ร้อยละ 100.0) มีความรู้ในเรื่องโรคหอมเลื้อยระบาดมากในช่วงฤดูฝน ความชื้นมาก รองลงมา ร้อยละ 79.9 มีความรู้

ในประเด็นการให้น้ำ โดยหลังการปลูกหอมแดงในระยะแรก ควรให้น้ำมาก ถ้าอากาศแล้งควรให้น้ำเช้า-เย็น ร้อยละ 47.4 มีความรู้ในประเด็นการใส่ปุ๋ย คือในช่วงที่หอมแดงกำลังเป็นหัว ควรใส่ปุ๋ยให้เต็มที่ เพื่อให้หอมโตเต็มที่ที่มีหัวใหญ่ และน้อยกว่าครึ่ง ร้อยละ 44.4 มีความรู้ว่า หอมแดงเป็นพืชที่ต้องการน้ำมาก ควรรดน้ำมากอย่างสม่ำเสมอ

ตารางที่ 4.10 ความรู้ในเรื่องการเก็บเกี่ยวหอมแดง

ประเด็นคำถาม	คำตอบที่ถูกต้อง	ผู้ตอบได้ถูกต้อง		อันดับ
		จำนวนคน	ร้อยละ	
1. เมื่อหอมแดงแก่เต็มที่พร้อมเก็บเกี่ยว ใบหอมแดงจะพับพับลง โคนก้านใบอ่อนนุ่ม	ถูก	228	97.4	2
2. ก่อนจะเก็บเกี่ยวหอมแดง ให้งดการรดน้ำ 5-7 วัน	ถูก	164	70.1	3
3. หอมแดงที่จะใช้ทำพันธุ์ จะฉีดพ่นยากันรา และนำไปฝังลมจนแห้งสนิท	ถูก	155	66.2	4
4. ถ้าเก็บเกี่ยวหอมแดงไม่ได้อายุที่เหมาะสม จะเน่าเสียง่าย เก็บได้ไม่นาน	ถูก	234	100.0	1

จากตารางที่ 4.10 ความรู้ในเรื่องการเก็บเกี่ยวหอมแดงของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดงในอำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์ ปรากฏดังนี้

2.1.3 ความรู้ในการเก็บเกี่ยว พบว่า เกษตรกรทั้งหมด (ร้อยละ 100.0) มีความรู้เรื่องการเก็บเกี่ยวหอมแดง หากไม่ได้อายุที่เหมาะสม จะเน่าเสียง่าย เก็บได้ไม่นาน รองลงมา ร้อยละ 97.4 มีความรู้ เมื่อหอมแดงแก่เต็มที่พร้อมเก็บเกี่ยว ใบหอมแดงจะพับพับลง โคนก้านใบอ่อนนุ่ม ร้อยละ 70.1 มีความรู้ว่าก่อนจะเก็บเกี่ยวหอมแดงให้งดการรดน้ำ 5-7 วัน และเกษตรกรสองในสาม ร้อยละ 66.2 มีความรู้เรื่องหอมแดงที่จะใช้ทำพันธุ์ จะฉีดพ่นยากันรา และนำไปฝังลมจนแห้งสนิท

เมื่อพิจารณาระดับความรู้ในการผลิตหอมแดงของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดงของเกษตรกรในอำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมคะแนนที่ได้ของเกษตรกรแต่ละคนนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เพื่อแสดงระดับความรู้ของเกษตรกร ผลการวิเคราะห์ปรากฏผลดังตารางที่ 4.11

ตารางที่ 4.11 ระดับความรู้ในการผลิตหอมแดงของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดงของเกษตรกร

n=234		
ความรู้	จำนวน	ร้อยละ
- ระดับน้อย (1-5)	0	0
- ระดับปานกลาง (6-10)	155	66.2
- ระดับมาก (11-15)	79	33.8

ต่ำสุด = 6 คะแนน เฉลี่ย = 9.68

สูงสุด = 14 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.669

จากตารางที่ 4.11 ระดับความรู้ในการผลิตหอมแดงของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดงของเกษตรกรในอำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 66.2) มีความรู้ในระดับปานกลาง คือ ตอบถูกระหว่าง 6-10 คะแนน และประมาณหนึ่งในสาม ร้อยละ 33.8 มีความรู้ในระดับมาก คือ ตอบถูกระหว่าง 11-15 คะแนน

ตอนที่ 3 สภาพการผลิตหอมแดงของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดง

การวิเคราะห์ข้อมูลสภาพการผลิตหอมแดงของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดง ในอำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 234 ราย โดยใช้การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปรากฏผลดังนี้

ตารางที่ 4.12 สภาพการผลิตหอมแดงของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดง

n=234		
สภาพการผลิตหอมแดง	จำนวน	ร้อยละ
แหล่งพันธุ์		
เพาะพันธุ์เอง	218	93.2
ซื้อจากในจังหวัด	12	5.1
ซื้อจากจังหวัดอื่น	4	1.7
วิธีการปลูก		
ปลูกด้วยหัวพันธุ์	234	100.0
ใช้เมล็ดพันธุ์	0	0
การใช้น้ำ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
น้ำจากชลประทาน	0	0
น้ำบ่อ/สระ	210	89.7
น้ำฝน	234	100.0
น้ำบาดาล	77	32.9
การตากดิน		
ไม่ตากดิน	0	0
ตากดิน	234	100.0
จำนวนวันที่ตากดิน		
1-10	174	74.4
11-20	51	21.8
21 หรือมากกว่า	9	3.8
ต่ำสุด = 3	เฉลี่ย = 9.51	
สูงสุด = 30	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 6.580	

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

n=234

สภาพการผลิตหอมแดง	จำนวน	ร้อยละ
การปรับปรุงดินก่อนปลูก		
ไม่ปรับปรุง	0	0
ปรับปรุง	234	100.0
การปรับปรุงดิน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ใส่ปุ๋ยคอก	234	100.0
ใส่ปุ๋ยหมัก	163	69.7
ใส่ปุ๋ยอินทรีย์	156	66.7
ใส่ปุ๋ยพืชสด	81	34.6
ระยะปลูก		
ระหว่างต้น 15 เซนติเมตร ระหว่างแถว 20 เซนติเมตร	156	66.7
ระหว่างต้น 15 เซนติเมตร ระหว่างแถว 15 เซนติเมตร	40	17.1
ระหว่างต้น 20 เซนติเมตร ระหว่างแถว 20 เซนติเมตร	38	16.2
จำนวนครั้งในการใส่ปุ๋ยเคมี		
จำนวน 1 ครั้ง	10	4.3
จำนวน 2 ครั้ง	222	94.8
จำนวน 3 ครั้ง	2	0.9
ปุ๋ยเคมีที่ใช้		
สูตร 12-24-12	0	0
สูตร 15-15-15	234	100.0
จำนวนครั้งในการใส่ปุ๋ยคอก		
จำนวน 1 ครั้ง	177	75.6
จำนวน 2 ครั้ง	57	24.4
จำนวนปุ๋ยคอกที่ใส่กิโลกรัมต่อไร่		
1,000	123	52.6
3,000	86	36.7
4,000	25	10.7

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

n=234		
สภาพการผลิตหอมแดง	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนครั้งในการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช		
จำนวน 1 ครั้ง	111	47.4
จำนวน 2 ครั้ง	74	31.6
จำนวน 3 ครั้ง	39	16.7
จำนวน 4 ครั้ง	10	4.3
อายุหอมแดงเมื่อเก็บเกี่ยว		
45 - 50 วัน	129	55.1
70 - 110 วัน	105	44.9
การจ้างแรงงานเก็บเกี่ยว		
ไม่จ้างแรงงาน	105	44.9
จ้างแรงงาน	129	55.1
จำนวนแรงงานที่จ้าง		
1 - 5 คน ต่อวัน	91	70.5
6 - 10 คน ต่อวัน	34	26.4
มากกว่า 10 คนต่อวัน	4	3.1
ต่ำสุด = 1 เฉลี่ย = 5.52		
สูงสุด = 15 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 3.013		
วิธีการเก็บผลผลิต (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ขายผลผลิตทันทีเมื่อหอมแดงแห้งมัดได้	189	80.8
เก็บแขวนไว้ใต้ถุนบ้าน	177	75.6
มีสถานที่ โรงเก็บเฉพาะ	62	26.6
การใช้เครื่องจักรกลการเกษตร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
รถไถนาเดินตาม	226	96.6
เครื่องสูบน้ำ	228	97.4
เครื่องพ่นสารเคมี	234	100.0
รถแทรกเตอร์	37	15.8

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

สภาพการผลิตหอมแดง	จำนวน	ร้อยละ
n=234		
ลักษณะหอมแดงที่ขาย		
ขายตามขนาด	104	44.4
ขายคละ	130	55.6
แหล่งจำหน่ายหอมแดง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
พ่อค้ารายใหญ่ในจังหวัด	26	11.1
พ่อค้ารายย่อย	114	48.7
พ่อค้าในท้องถิ่น	142	60.7
พ่อค้าเร่	196	83.8
จำหน่ายเอง	31	13.2

จากตารางที่ 4.12 สภาพการผลิตหอมแดงของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดง สรุปดังนี้

3.1.1 แหล่งพันธุ์หอมแดง พบว่า เกษตรกรเกือบทั้งหมด (ร้อยละ 93.2) เพาะพันธุ์เอง รองลงมา ร้อยละ 5.1 และส่วนน้อย (ร้อยละ 1.7) ซื้อจากจังหวัดอื่น ตามลำดับ

3.1.2 วิธีการปลูก พบว่า เกษตรกรทั้งหมด (ร้อยละ 100.0) ปลูกด้วยหัวพันธุ์

3.1.3 การใช้น้ำ พบว่า เกษตรกรทั้งหมด (ร้อยละ 100.0) ใช้น้ำฝนในการปลูกหอมแดง รองลงมา ร้อยละ 89.7 ใช้น้ำบ่อ/สระ ในการปลูกหอมแดง และเกษตรกรหนึ่งในสาม (ร้อยละ 32.9) ใช้น้ำบาดาลในการปลูกหอมแดง ตามลำดับ

3.1.4 การตากดิน พบว่า เกษตรกรทั้งหมด (ร้อยละ 100.0) มีการตากดินก่อนทำการปลูกหอมแดง

3.1.5 จำนวนวันที่ตากดิน พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 74.4) ตากดินก่อนปลูกหอมแดง 1-10 วัน รองลงมา ร้อยละ 21.8 ตากดินก่อนปลูกหอมแดง 11-20 วัน และเกษตรกรส่วนน้อย ร้อยละ 3.8 ตากดินก่อนปลูกหอมแดง 21 วัน หรือมากกว่า โดยจำนวนวันที่ตากดินก่อนปลูกหอมแดง ต่ำสุด 3 วัน สูงสุด 30 วัน และมีจำนวนวันที่ตากดินก่อนปลูกหอมแดงเฉลี่ย 9.51 วัน มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 6.580

3.1.6 การปรับปรุงดินก่อนปลูก พบว่า เกษตรกรทั้งหมด (ร้อยละ 100.0) มีการปรับปรุงดินก่อนปลูก

3.1.7 วิธีการปรับปรุงดิน พบว่า เกษตรกรทั้งหมด (ร้อยละ 100.0) ใส่ปุ๋ยคอก รองลงมา ร้อยละ 69.7 ใส่ปุ๋ยหมัก ร้อยละ 66.7 ใส่ปุ๋ยอินทรีย์ และเกษตรกรหนึ่งในสาม (ร้อยละ 34.6) ใส่ปุ๋ยพืชสดในการปรับปรุงดิน ตามลำดับ

3.1.8 ระยะการปลูก พบว่า เกษตรกรสองในสาม (ร้อยละ 66.7) ปลูกหอมแดง ระยะต้น 15 เซนติเมตร ระยะแถว 20 เซนติเมตร รองลงมา ร้อยละ 17.1 ปลูกหอมแดง ระยะต้น 15 เซนติเมตร ระยะแถว 15 เซนติเมตร และส่วนน้อย (ร้อยละ 16.2) ปลูกหอมแดง ระยะต้น 20 เซนติเมตร ระยะแถว 20 เซนติเมตร ตามลำดับ

3.1.9 การใส่ปุ๋ยเคมี พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 94.8) มีการใส่ปุ๋ยเคมี 2 ครั้ง รองลงมา ร้อยละ 4.3 มีการใส่ปุ๋ยเคมี 1 ครั้ง และส่วนน้อย (ร้อยละ 0.9) มีการใส่ปุ๋ยเคมี 3 ครั้ง ตามลำดับ

3.1.10 สูตรปุ๋ยที่ใช้ในการปลูกหอมแดง พบว่า เกษตรกรทั้งหมด (ร้อยละ 100.0) ใช้ปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15 จำนวนมากที่สุด

3.1.11 การใส่ปุ๋ยคอก พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 75.6) มีการใส่ปุ๋ยคอก 1 ครั้ง และเกษตรกรส่วนน้อย (ร้อยละ 24.4) ใส่ปุ๋ยคอก 2 ครั้ง

3.1.12 จำนวนปุ๋ยคอก พบว่า เกษตรกรมากกว่าครึ่ง (ร้อยละ 52.6) ใส่ปุ๋ยคอก 1,000 กิโลกรัมต่อไร่ รองลงมา ร้อยละ 36.7 ใส่ปุ๋ยคอก 3,000 กิโลกรัมต่อไร่ และเกษตรกรส่วนน้อย (ร้อยละ 10.7) ใส่ปุ๋ยคอก 4,000 กิโลกรัมต่อไร่ ตามลำดับ

3.1.13 จำนวนครั้งในการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช พบว่า เกษตรกรน้อยกว่าครึ่ง (ร้อยละ 47.4) ใช้ 1 ครั้ง รองลงมา ร้อยละ 31.6 ใช้ 2 ครั้ง ร้อยละ 16.7 ใช้ 3 ครั้ง และเกษตรกรส่วนน้อย (ร้อยละ 4.3) ใช้ 4 ครั้ง ตามลำดับ

3.1.14 อายุหอมเมื่อเก็บเกี่ยว พบว่า เกษตรกรมากกว่าครึ่ง (ร้อยละ 55.1) เก็บเกี่ยวเมื่อหอมอายุ 45-50 วัน และเกษตรกรน้อยกว่าครึ่ง (ร้อยละ 44.9) เก็บเกี่ยวเมื่อหอมอายุ 70-110 วัน

3.1.15 การจ้างแรงงาน พบว่า เกษตรกรมากกว่าครึ่ง (ร้อยละ 55.1) มีการจ้างแรงงาน โดยมีแรงงานที่จ้างดังนี้ เกษตรกรร้อยละ 70.5 มีการจ้างแรงงาน 1-5 คนต่อวัน รองลงมา ร้อยละ 26.4 มีการจ้างแรงงาน 6-10 คนต่อวัน และเกษตรกรส่วนน้อย (ร้อยละ 3.1) มีการจ้างแรงงานมากกว่า 10 คนต่อวัน โดยจำนวนแรงงานที่จ้างต่ำสุด 1 คน จำนวนแรงงานที่จ้างสูงสุด 15 คน และมีการจ้างแรงงานเฉลี่ย 5.52 คน มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.013

3.1.16 วิธีการเก็บผลผลิต พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 80.8) ขายผลผลิตทันทีเมื่อหอมแห้งและมีเม็ดได้ รองลงมา ร้อยละ 75.6 เก็บแขวนไว้ใต้ถุนบ้าน และเกษตรกรส่วนน้อย (ร้อยละ 26.6) มีโรงเก็บเฉพาะ ตามลำดับ

3.1.17 การใช้เครื่องจักรกลการเกษตรในการปลูกหอมแดง พบว่า เกษตรกรทั้งหมด ร้อยละ 100 ใช้เครื่องพ่นสารเคมี รองลงมา ร้อยละ 97.4 ใช้เครื่องสูบน้ำ ร้อยละ 96.6 ใช้รถไถนาเดินตาม และเกษตรกรส่วนน้อย (ร้อยละ 15.8) ใช้รถแทรกเตอร์ ตามลำดับ

3.1.18 ลักษณะหอมแดงที่ขาย พบว่า เกษตรกรมากกว่าครึ่ง (ร้อยละ 55.6) ขายหอมแดงแบบคละขนาด และเกษตรกรน้อยกว่าครึ่ง (ร้อยละ 44.4) ขายหอมแดงตามขนาด

3.1.19 แหล่งจำหน่าย พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 83.8) จำหน่ายให้พ่อค้าเร่ รองลงมา ร้อยละ 60.7 จำหน่ายให้พ่อค้าในท้องถิ่น ร้อยละ 48.7 จำหน่ายให้พ่อค้ารายย่อย ร้อยละ 13.2 จำหน่ายเอง และเกษตรกรส่วนน้อย (ร้อยละ 11.1) จำหน่ายให้พ่อค้ารายใหญ่ในจังหวัด ตามลำดับ

ตอนที่ 4 ความต้องการการส่งเสริมของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดง

4.1 ความต้องการความรู้ที่ใช้ในการปลูกหอมแดง ของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดง

การวิเคราะห์ความต้องการความรู้ที่ใช้ในการปลูกหอมแดง ของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดง ในอำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 234 ราย ปรากฏผลดังนี้

ตารางที่ 4.13 ระดับความต้องการการส่งเสริมด้านความรู้ในการปลูกหอมแดง

ความรู้ในการปลูก หอมแดง	ระดับความต้องการ					\bar{x} (S.D)	ความหมาย
	5	4	3	2	1		
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
1. การปลูก						3.73 (0.977)	มาก
1) การคัดเลือกพันธุ์	50 (21.4)	97 (41.5)	66 (28.2)	7 (3.0)	14 (6.0)	3.69 (1.031)	มาก
2) การเตรียมดิน	44 (18.8)	118 (50.4)	50 (21.4)	16 (6.8)	6 (2.6)	3.76 (0.923)	มาก
2. การป้องกันกำจัดโรค แมลง ศัตรูพืช						3.88 (1.067)	มาก
1) โรคราน้ำค้าง	77 (32.9)	102 (43.6)	40 (17.1)	9 (3.8)	6 (2.6)	4.00 (0.943)	มาก
2) โรคหอมเลื้อย	111 (47.4)	61 (26.1)	38 (16.2)	16 (6.8)	8 (3.4)	4.07 (1.104)	มาก
3) โรคใบจุดสีม่วง	60 (25.6)	86 (36.8)	41 (17.5)	39 (16.7)	8 (3.4)	3.65 (1.134)	มาก
4) โรคใบไหม้	89 (38.0)	83 (35.5)	36 (15.4)	20 (8.5)	6 (2.6)	3.98 (1.054)	มาก
5) เพลี้ยไฟ	70 (29.6)	97 (41.5)	32 (13.7)	29 (12.4)	6 (2.6)	3.84 (1.068)	มาก

ตารางที่ 4.13 (ต่อ)

n=234

ความรู้ในการปลูก หอมแดง	ระดับความต้องการ					\bar{x} (S.D)	ความหมาย
	5	4	3	2	1		
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
6) หนอนกระทุ้หอม	102 (43.6)	82 (35.0)	25 (10.7)	19 (8.1)	6 (2.6)	4.09 (1.046)	มาก
7) วัชพืช	50 (21.4)	82 (35.0)	58 (24.8)	32 (13.7)	12 (5.1)	3.54 (1.124)	มาก
3. การใช้ปุ๋ย						3.33 (1.178)	ปานกลาง
1) ปุ๋ยเคมี	48 (20.5)	61 (26.1)	75 (32.1)	36 (15.4)	14 (6.0)	3.40 (1.150)	ปานกลาง
2) ปุ๋ยคอก	39 (16.7)	72 (30.8)	51 (21.8)	54 (23.1)	18 (7.7)	3.26 (1.206)	ปานกลาง
4. การดูแลรักษา						3.89 (1.166)	มาก
1) การใช้สารเคมี กำจัดวัชพืช	39 (16.6)	82 (35.0)	66 (28.2)	32 (13.7)	15 (6.4)	3.42 (1.114)	มาก
2) การให้น้ำ	62 (26.5)	93 (39.7)	52 (22.2)	12 (5.1)	15 (6.4)	3.75 (1.100)	มาก
3) การผลิตให้ได้ คุณภาพ	101 (43.2)	91 (38.9)	30 (12.8)	8 (3.4)	4 (1.7)	4.18 (0.906)	มาก
4) เทคโนโลยีสมัยใหม่	95 (40.6)	77 (32.9)	39 (16.7)	19 (8.1)	4 (1.7)	4.03 (1.027)	มาก
5) การเพิ่มผลผลิต	103 (44.0)	67 (28.6)	49 (20.9)	11 (4.7)	4 (1.7)	4.09 (0.994)	มาก
5. การเก็บเกี่ยว /เก็บรักษาผลผลิต						3.68 (1.166)	มาก
1) การเก็บเกี่ยวผลผลิต	57 (24.4)	100 (42.7)	38 (16.2)	18 (7.7)	21 (9.0)	3.66 (1.188)	มาก

ตารางที่ 4.13 (ต่อ)

n=234

ความรู้ในการปลูก หอมแดง	ระดับความต้องการ					\bar{x} (S.D)	ความหมาย
	5	4	3	2	1		
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
2) การเก็บรักษา ผลผลิตรอการจำหน่าย	58 (24.8)	85 (36.3)	39 (16.7)	38 (16.2)	14 (6.0)	3.58 (1.196)	มาก
3) การเก็บรักษาพันธุ์	75 (32.1)	79 (33.8)	49 (20.9)	21 (9.0)	10 (4.3)	3.80 (1.114)	มาก
6. การตลาด/สินเชื่อ						4.01 (1.028)	มาก
1) ข่าวสารการตลาด	94 (40.2)	84 (35.9)	46 (19.7)	8 (3.4)	2 (0.9)	4.11 (0.896)	มาก
2) การรวมกลุ่มผลิต และจำหน่าย	94 (40.2)	74 (31.6)	42 (17.9)	24 (10.3)	0 (0.0)	4.02 (0.998)	มาก
3) แหล่งสินเชื่อ	96 (41.0)	62 (26.5)	42 (17.9)	22 (9.4)	12 (5.1)	3.89 (1.192)	มาก
ภาพรวม						3.81	มาก

จากตารางที่ 4.13 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการการส่งเสริมของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดงในอำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านความรู้ในการปลูกหอมแดง พบว่า โดยภาพรวมเกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมด้านความรู้ในการปลูกหอมแดง ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.81) โดยความต้องการการส่งเสริมด้านความรู้ภาพรวมระดับมาก จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ การตลาด/สินเชื่อ (ค่าเฉลี่ย 4.01) การดูแลรักษา (ค่าเฉลี่ย 3.89) การป้องกันกำจัดโรคแมลงศัตรูพืช (ค่าเฉลี่ย 3.88) การปลูก (ค่าเฉลี่ย 3.73) และการเก็บเกี่ยว/เก็บรักษาผลผลิต (ค่าเฉลี่ย 3.68) และมี 1 ด้านที่มีความต้องการการส่งเสริมความรู้ภาพรวมระดับปานกลาง ได้แก่ การใช้ปุ๋ย (ค่าเฉลี่ย 3.33)

เมื่อพิจารณาระดับความต้องการการส่งเสริมด้านความรู้ในแต่ละด้าน พบว่า

1) **ความรู้ด้านการปลูก** พบว่า เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมด้านความรู้ในประเด็นการเตรียมดิน (ค่าเฉลี่ย 3.76) รองลงมาคือ การคัดเลือกพันธุ์ (ค่าเฉลี่ย 3.69)

2) การป้องกันกำจัดโรคแมลงศัตรูพืช พบว่า เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมด้านความรู้โดยเรียงจากมากไปน้อย ดังนี้ การป้องกันกำจัดหนอนกระทู้หอม (ค่าเฉลี่ย 4.09) การป้องกันกำจัด โรคหอมเลื้อย (ค่าเฉลี่ย 4.07) การป้องกันกำจัด โรคราน้ำค้าง(ค่าเฉลี่ย 4.00) การป้องกันกำจัด โรคใบไหม้ (ค่าเฉลี่ย 3.98) การป้องกันกำจัด โรคเพลี้ยไฟ (ค่าเฉลี่ย 3.84) การป้องกันกำจัด โรคใบจุดสีม่วง (ค่าเฉลี่ย 3.65) และการป้องกันกำจัดวัชพืช (ค่าเฉลี่ย 3.54) ตามลำดับ

3) การใช้ปุ๋ย พบว่า เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมด้านความรู้ในประเด็นการใช้ปุ๋ยเคมี (ค่าเฉลี่ย 3.40) รองลงมาคือการใช้ปุ๋ยคอก (ค่าเฉลี่ย 3.26)

4) การดูแลรักษา พบว่า เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมด้านความรู้โดยเรียงจากมากไปน้อย ดังนี้ การผลิตให้ได้คุณภาพ (ค่าเฉลี่ย 4.18) การเพิ่มผลผลิต (ค่าเฉลี่ย 4.09) เทคโนโลยีสมัยใหม่ (ค่าเฉลี่ย 4.03) การให้น้ำ (ค่าเฉลี่ย 3.75) และการใช้สารเคมีกำจัดวัชพืช (ค่าเฉลี่ย 3.42) ตามลำดับ

5) การเก็บเกี่ยว/เก็บรักษาผลผลิต พบว่า เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมด้านความรู้โดยเรียงจากมากไปน้อย ดังนี้ การเก็บรักษาพันธุ์ (ค่าเฉลี่ย 3.80) การเก็บเกี่ยวผลผลิต (ค่าเฉลี่ย 3.66) และการเก็บรักษาผลผลิตรอการจำหน่าย (ค่าเฉลี่ย 3.58) ตามลำดับ

6) การตลาด/สินเชื่อ พบว่า เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมด้านความรู้โดยเรียงจากมากไปน้อย ดังนี้ ข่าวสารการตลาด (ค่าเฉลี่ย 4.11) การรวมกลุ่มผลิตและจำหน่าย (ค่าเฉลี่ย 4.02)และแหล่งสินเชื่อ (ค่าเฉลี่ย 3.89) ตามลำดับ

4.2 ความต้องการการส่งเสริมด้านเทคนิควิธีการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดง

การวิเคราะห์ความต้องการการส่งเสริมด้านเทคนิควิธีการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดง ในอำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 234 ราย ปรากฏผลดังนี้

ตารางที่ 4.14 ระดับความต้องการการส่งเสริมด้านเทคนิควิธีการส่งเสริมการเกษตร

n=234

เทคนิควิธีการถ่ายทอด ความรู้	ระดับความต้องการ					\bar{x} (S.D)	ความหมาย
	5	4	3	2	1		
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
1. แบบรายบุคคล						3.93 (0.889)	มาก
1) การเยี่ยมชมบ้าน เกษตรกร	58 (24.8)	103 (44.0)	59 (25.2)	8 (3.4)	6 (2.6)	3.85 (0.921)	มาก
2) การเยี่ยมชมเกษตรกร ในไร่นา	80 (34.2)	99 (42.3)	51 (21.8)	4 (1.7)	0 (0.0)	4.09 (0.789)	มาก
3) ผ่านผู้นำชุมชน	63 (26.9)	87 (37.2)	70 (29.9)	6 (2.6)	8 (3.4)	3.82 (0.974)	มาก
4) การสอนเกษตรกร ด้วยเกษตรกร	69 (29.5)	98 (41.9)	53 (22.6)	14 (6.0)	0 (0.0)	3.95 (0.873)	มาก
2. แบบรายกลุ่ม						3.97 (0.947)	มาก
1) การฝึกอบรม	104 (44.4)	91 (38.9)	31 (13.2)	4 (1.7)	4 (1.7)	4.23 (0.867)	มากที่สุด
2) การดูงานเกษตรกร ผู้ประสบความสำเร็จ	100 (42.7)	69 (29.5)	49 (20.9)	16 (6.8)	0 (0.0)	4.08 (0.953)	มาก
3) หน่วยเผยแพร่ ความรู้เคลื่อนที่	78 (33.3)	73 (31.2)	65 (27.8)	14 (6.0)	4 (1.7)	3.88 (0.998)	มาก
4) แปลงสาธิต	60 (25.6)	78 (33.3)	62 (26.5)	30 (12.8)	4 (1.7)	3.68 (1.045)	มาก
5) การแลกเปลี่ยน ความคิดเห็นเป็นกลุ่ม	68 (29.1)	100 (42.7)	58 (24.8)	4 (1.7)	4 (1.7)	3.96 (0.873)	มาก
3. แบบมวลชน						3.19 (1.185)	ปานกลาง
1) หอกระจายข่าว	77 (32.9)	83 (35.5)	53 (22.6)	19 (8.1)	2 (0.9)	3.91 (0.977)	มาก

ตารางที่ 4.14 (ต่อ)

n=234

เทคนิควิธีการถ่ายทอด ความรู้	ระดับความต้องการ					\bar{x} (S.D)	ความหมาย
	5	4	3	2	1		
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
2) หนังสือพิมพ์	16 (6.8)	50 (21.4)	70 (29.9)	54 (23.1)	44 (18.8)	2.74 (1.188)	ปานกลาง
3) วิทยุกระจายเสียง	14 (6.0)	70 (29.9)	44 (18.8)	53 (22.6)	53 (22.6)	2.74 (1.269)	ปานกลาง
4) เว็บไซต์	22 (9.4)	44 (18.8)	49 (20.9)	45 (19.2)	74 (31.6)	2.55 (1.352)	น้อย
5) แอปพลิเคชันใน มือถือสมาร์ตโฟน	18 (7.7)	41 (17.5)	48 (20.5)	36 (15.4)	91 (38.9)	2.40 (1.355)	น้อย
6) โทรทัศน์	73 (3.12)	82 (35.0)	48 (20.5)	18 (7.7)	13 (5.6)	3.79 (1.133)	มาก
7) เอกสาร/แผ่นพับ	34 (14.5)	103 (44.0)	66 (28.2)	16 (6.8)	15 (6.4)	3.53 (1.032)	มาก
8) การจัดนิทรรศการ	88 (37.6)	63 (26.9)	56 (23.9)	12 (5.1)	15 (6.4)	3.84 (1.174)	มาก
ภาพรวม						3.59	มาก

จากตารางที่ 4.14 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการการส่งเสริมของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดงในอำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านเทคนิควิธีการส่งเสริมการเกษตร พบว่า โดยภาพรวมเกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมด้านเทคนิควิธีการส่งเสริมการเกษตร ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.59) เมื่อพิจารณารายละเอียดความต้องการการส่งเสริมด้านเทคนิคในแต่ละประเด็น พบว่า เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมในระดับมาก จำนวน 2 ประเด็นคือ การส่งเสริมแบบกลุ่ม (ค่าเฉลี่ย 3.97) และการส่งเสริมแบบรายบุคคล (ค่าเฉลี่ย 3.93) และมี 1 ประเด็นที่มีความต้องการระดับปานกลางคือ การส่งเสริมแบบมวลชน (ค่าเฉลี่ย 3.19)

เมื่อพิจารณาระดับความต้องการวิธีการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรในแต่ละประเด็น ได้ผลดังนี้

1. การส่งเสริมแบบรายบุคคล พบว่า เกษตรกรมีความต้องการส่งเสริม โดยเรียงจากมากไปน้อย ดังนี้ การเยี่ยมเกษตรกรในไร่นา (ค่าเฉลี่ย 4.09) การสอนเกษตรกรด้วยเกษตรกร (ค่าเฉลี่ย 3.95) การเยี่ยมบ้านเกษตรกร (ค่าเฉลี่ย 3.85) และผ่านผู้นำชุมชน (ค่าเฉลี่ย 3.82) ตามลำดับ

2. การส่งเสริมแบบกลุ่ม พบว่า เกษตรกรมีความต้องการส่งเสริม โดยเรียงจากมากไปน้อย ดังนี้ การฝึกอบรม (ค่าเฉลี่ย 4.23) การดูงานเกษตรกรผู้ประสบความสำเร็จ (ค่าเฉลี่ย 4.08) การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเป็นกลุ่ม (ค่าเฉลี่ย 3.96) หน่วยงานเผยแพร่ความรู้เคลื่อนที่ (ค่าเฉลี่ย 3.88) และแปลงสาธิต (ค่าเฉลี่ย 3.68) ตามลำดับ

3. การส่งเสริมแบบมวลชน พบว่า เกษตรกรมีความต้องการส่งเสริม โดยเรียงจากมากไปน้อย ดังนี้ หอกระจายข่าว (ค่าเฉลี่ย 3.91) การจัดนิทรรศการ (ค่าเฉลี่ย 3.84) โทรทัศน์ เอกสาร/ (ค่าเฉลี่ย 3.79) แผ่นพับ (ค่าเฉลี่ย 3.53) หนังสือพิมพ์ (ค่าเฉลี่ย 2.74) วิทยุกระจายเสียง (ค่าเฉลี่ย 2.74) เว็บไซต์ (ค่าเฉลี่ย 2.55) และแอปพลิเคชันในมือถือสมาร์ตโฟน (ค่าเฉลี่ย 2.40) ตามลำดับ

4.3 ความต้องการการส่งเสริมด้านการสนับสนุนการผลิตและการตลาดของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดง

การวิเคราะห์ความต้องการการส่งเสริมด้านการสนับสนุนการผลิตและการตลาดของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดง ในอำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 234 ราย ปรากฏผลดังนี้

ตารางที่ 4.15 ระดับความต้องการการส่งเสริม ด้านการสนับสนุนการผลิตและการตลาด

การสนับสนุน	ระดับความต้องการ					\bar{x} (S.D)	ความหมาย
	5	4	3	2	1		
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
การติดต่อแหล่งพันธุ์	45 (19.2)	87 (37.2)	67 (28.6)	27 (11.5)	8 (3.4)	3.57 (1.034)	มาก
การประสานงานในการ ป้องกันกำจัดศัตรูพืช	78 (33.3)	98 (41.9)	48 (20.5)	6 (2.6)	4 (1.7)	4.03 (0.893)	มาก
การประสานงานกับ แหล่งสินเชื่อ/ การกู้เงิน	49 (20.9)	91 (38.9)	72 (30.8)	14 (6.0)	8 (3.4)	3.68 (0.983)	มาก
การประสานงานกับ สหกรณ์การเกษตร	84 (35.9)	102 (43.6)	36 (15.4)	10 (4.3)	2 (0.9)	4.09 (0.869)	มาก

n=234

ตารางที่ 4.15 (ต่อ)

n=234

การสนับสนุน	ระดับความต้องการ					\bar{x} (S.D)	ความหมาย
	5	4	3	2	1		
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
การประสานงานกับ ผู้รับซื้อ	104 (44.4)	76 (32.5)	48 (20.5)	4 (1.7)	2 (0.9)	4.44 (2.799)	มากที่สุด
การประสานงานในการ จัดหาปุ๋ยเคมี	40 (17.1)	91 (38.9)	77 (32.9)	22 (9.4)	4 (1.7)	3.60 (0.936)	มาก
การประสานงานในการ จัดหาสารเคมี	52 (22.2)	84 (35.9)	77 (32.9)	17 (7.3)	4 (1.7)	3.70 (0.953)	มาก
การคิดต่อประสานงาน แหล่งความรู้	87 (37.2)	90 (38.5)	57 (24.4)	0 (0.0)	0 (0.0)	4.13 (0.776)	มาก
จัดให้มีการรวมกลุ่ม ผู้ปลูกหอมแดง	90 (38.5)	85 (36.3)	59 (25.2)	0 (0.0)	0 (0.0)	4.13 (0.789)	มาก
การประกันราคาผลผลิต	111 (47.4)	88 (37.6)	31 (13.2)	4 (1.7)	0 (0.0)	4.31 (0.764)	มากที่สุด
การจัดให้มีตลาดกลาง	106 (45.3)	92 (39.3)	30 (12.8)	6 (2.6)	0 (0.0)	4.27 (0.782)	มากที่สุด
การทำสัญญาซื้อขาย ล่วงหน้า	54 (23.1)	74 (31.6)	74 (31.6)	29 (12.4)	3 (1.3)	3.63 (1.012)	มาก
ภาพรวม						3.97	มาก

จากตารางที่ 4.15 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการการส่งเสริมของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดงในอำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการสนับสนุนการผลิตและการตลาด พบว่า โดยภาพรวมเกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมด้านการสนับสนุนการผลิตและการตลาด ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.97)

เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละประเด็น พบว่า ใน 13 ประเด็น เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมระดับมากที่สุด 3 ประเด็น และมีความต้องการการส่งเสริมระดับมาก 10 ประเด็น สำหรับประเด็นที่เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมในระดับมากที่สุด เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ดังนี้ การประสานงานกับผู้ซื้อ (ค่าเฉลี่ย 4.44) การประกันราคาผลผลิต

(ค่าเฉลี่ย 4.31) การจัดให้มีตลาดกลาง (ค่าเฉลี่ย 4.27) ส่วนประเด็นที่เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมในระดับมาก เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ดังนี้ การติดต่อประสานงานแหล่งความรู้ (ค่าเฉลี่ย 4.13) จัดให้มีการรวมกลุ่มผู้ปลูกหอมแดง (ค่าเฉลี่ย 4.13) การประสานงานกับสหกรณ์การเกษตร (ค่าเฉลี่ย 4.09) การประสานงานในการป้องกันกำจัดศัตรูพืช (ค่าเฉลี่ย 4.03) การประสานงานในการจัดหาสารเคมี (ค่าเฉลี่ย 3.70) การประสานงานกับแหล่งสินเชื่อ/การกู้เงิน (ค่าเฉลี่ย 3.68) การทำสัญญาซื้อขายล่วงหน้า (ค่าเฉลี่ย 3.63) การประสานงานในการจัดหาปุ๋ยเคมี (ค่าเฉลี่ย 3.60) และการติดต่อแหล่งพันธุ์ (ค่าเฉลี่ย 3.57) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.16 สรุประดับความต้องการการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดง

n=234

ประเด็นความต้องการการ การส่งเสริมการเกษตร	ความต้องการ	
	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
ด้านความรู้ในการปลูกหอมแดง	3.81	มาก
ด้านเทคนิควิธีการส่งเสริมการเกษตร	3.59	มาก
ด้านการสนับสนุนการผลิตและการตลาด	3.97	มาก
ภาพรวม	3.79	มาก

จากตารางที่ 4.16 สรุประดับความต้องการการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดง พบว่า โดยภาพรวมเกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมการเกษตรในระดับมาก โดยเกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมการเกษตรด้านการสนับสนุนการผลิตและการตลาดมากที่สุด รองลงมาคือความต้องการการส่งเสริมการเกษตรด้านความรู้ในการปลูกหอมแดง และความต้องการการส่งเสริมการเกษตรด้านเทคนิควิธีการส่งเสริมการเกษตร ตามลำดับ

ตอนที่ 5 วิเคราะห์ข้อมูลปัญหาและข้อเสนอแนะการผลิตหอมแดงของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดง

การวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาและข้อเสนอแนะการผลิตหอมแดงของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดง ในอำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 234 ราย ปรากฏผลดังนี้

5.1 ปัญหา

ตารางที่ 4.17 ปัญหาเกี่ยวกับเนื้อหาการผลิตหอมแดง

ประเด็นปัญหา เนื้อหาการผลิตหอมแดง	n = 234	
	ไม่มีปัญหา	มีปัญหา
1. การจัดเตรียมพันธุ์		
1.1 ราคาพันธุ์แพง	178 (76.1)	56 (23.9)
1.2 แหล่งพันธุ์ห่างไกล	192 (82.1)	42 (17.9)
1.3 ไม่มีความรู้ในการจัดเตรียมพันธุ์	182 (77.8)	52 (22.2)
2. การเตรียมดิน		
2.1 ค่าจ้างเครื่องจักรกลการเกษตรสูง	141 (60.3)	93 (39.7)
2.2 สภาพดินที่ใช้ปลูกไม่ดี	73 (31.2)	161 (68.8)
3. การปลูก		
3.1 ขาดแรงงาน	166 (70.9)	68 (29.1)
4. การดูแลรักษา		
4.1 ขาดแรงงาน	204 (87.2)	30 (12.8)
4.2 ไม่มีความรู้เรื่องวิธีการดูแล	145 (62.0)	89 (38.0)

ตารางที่ 4.17 (ต่อ)

n = 234

ประเด็นปัญหา เนื้อหาการผลิตหอมแดง	ไม่มีปัญหา	มีปัญหา
5. การใช้ปุ๋ยคอก		
5.1 ราคาสูง	178 (76.1)	56 (23.9)
5.2 หายาก	160 (68.4)	74 (31.6)
5.3 ขาดความรู้ในการใช้	60 (43.48)	78 (56.52)
6. การใช้ปุ๋ยเคมี		
6.1 ราคาสูง	40 (17.1)	194 (82.9)
6.2 ขาดความรู้ในการใช้	93 (39.7)	141 (60.3)
7. การใช้สารเคมีในการป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูหอมแดง		
7.1 ราคาสูง	44 (18.8)	190 (81.2)
7.2 ขาดความรู้ในการใช้	68 (29.1)	166 (70.9)
8. การใช้ชีวภัณฑ์ในการป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูหอมแดง		
8.1 ราคาสูง	53 (22.6)	181 (77.4)
8.2 ขาดความรู้ในการใช้	43 (18.4)	191 (81.6)
8.3 แหล่งจำหน่ายอยู่ไกล	57 (24.4)	177 (75.6)

ตารางที่ 4.17 (ต่อ)

n = 234

ประเด็นปัญหา เนื้อหาการผลิตหอมแดง	ไม่มีปัญหา	มีปัญหา
9. การเก็บเกี่ยว		
9.1 ขาดแรงงาน	140 (59.8)	94 (40.2)
10. การใช้เครื่องจักรกลการเกษตร		
10.1 ราคาสูง	78 (33.3)	156 (66.7)
10.2 ขาดความรู้ในการใช้	139 (59.4)	95 (40.6)
11. คุณภาพผลผลิต		
11.1 ผลผลิตเสียหายในขณะที่เก็บรักษาเพื่อรอการจำหน่าย	94 (40.2)	140 (59.8)
11.2 ไม่มีสถานที่เก็บ	173 (73.9)	61 (26.1)
12. การจำหน่าย		
12.1 ราคาตกต่ำ	24 (10.3)	210 (89.7)
12.2 ขาดการรวมกลุ่มจำหน่าย	56 (23.9)	178 (76.1)
13. ด้านอื่นๆ		
13.1 ขาดแคลนแหล่งน้ำไม่เพียงพอ	54 (23.1)	180 (76.9)
13.2 การส่งเสริมจากภาครัฐไม่ทั่วถึง	42 (17.9)	192 (82.1)

จากตารางที่ 4.17 ปัญหาเกี่ยวกับเนื้อหาการผลิตหอมแดง เมื่อพิจารณาปัญหาในแต่ละประเด็นพบว่า

5.1.1 ด้านการจัดเตรียมพันธุ์ พบว่า เกษตรกรส่วนน้อย (ร้อยละ 23.9) มีปัญหา ราคาพันธุ์สูง ร้อยละ 22.2 มีปัญหาไม่มีความรู้ในการจัดเตรียมพันธุ์ และ เกษตรกรร้อยละ 17.9 มี ปัญหาแหล่งพันธุ์ห่างไกล

5.1.2 ด้านการเตรียมดิน พบว่า เกษตรกรสองในสาม (ร้อยละ 68.8) มีปัญหาสภาพ ดินที่ใช้ปลูกไม่ดี และเกษตรกรหนึ่งในสาม ร้อยละ 39.7 มีปัญหาค่าจ้างเครื่องจักรกลการเกษตรสูง

5.1.3 ด้านการปลูก พบว่า เกษตรกรสองในสาม (ร้อยละ 68) มีปัญหาขาดแรงงาน ในการปลูก

5.1.4 ด้านการดูแลรักษา พบว่า เกษตรกรประมาณหนึ่งในสาม (ร้อยละ 38.0) มี ปัญหาไม่มีความรู้เรื่องวิธีการดูแล และเกษตรกรส่วนน้อย ร้อยละ 12.8 มีปัญหาการขาดแรงงาน

5.1.5 ด้านการใช้ปุ๋ยคอก พบว่า เกษตรกรมากกว่าครึ่ง (ร้อยละ 56.52) มีปัญหาขาด ความรู้ในการใช้ ร้อยละ 31.6 มีปัญหาปุ๋ยคอกหายาก และเกษตรกรส่วนน้อย ร้อยละ 23.9 มีปัญหา ปุ๋ยคอกราคาสูง

5.1.6 ด้านการใช้ปุ๋ยเคมี พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 82.9) มีปัญหาปุ๋ยเคมี ราคาสูง และเกษตรกรสองในสาม ร้อยละ 60.3 มีปัญหาขาดความรู้ในการใช้

5.1.7 ด้านการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูหอมแดง พบว่า เกษตรกร ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 81.2) มีปัญหาสารเคมีป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูหอมแดงมีราคาสูง และ เกษตรกร ร้อยละ 70.9 มีปัญหาขาดความรู้ในการใช้

5.1.8 ด้านการใช้ชีวภัณฑ์ในการป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูหอมแดง พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 81.6) มีปัญหาขาดความรู้ในการใช้ ร้อยละ 77.4 มีปัญหาชีวภัณฑ์มี ราคาสูง และเกษตรกรร้อยละ 75.6 มีปัญหาแหล่งจำหน่ายอยู่ไกล

5.1.9 ด้านการเก็บเกี่ยว พบว่า เกษตรกรน้อยกว่าครึ่ง (ร้อยละ 40.2) มีปัญหาขาด แรงงานในการเก็บเกี่ยว

5.1.10 ด้านการใช้เครื่องจักรกลการเกษตร พบว่า เกษตรกรสองในสาม (ร้อยละ 66.7) มีปัญหาเครื่องจักรกลการเกษตรราคาสูง และเกษตรกรน้อยกว่าครึ่ง ร้อยละ 40.6 มีปัญหา ขาดความรู้ในการใช้

5.1.11 ด้านคุณภาพผลผลิต พบว่า เกษตรกรมากกว่าครึ่ง (ร้อยละ 59.8) มีปัญหา ผลผลิตเสียหายในขณะที่เก็บรักษาเพื่อรอการจำหน่าย และเกษตรกรส่วนน้อย ร้อยละ 26.1 มีปัญหา ไม่มีสถานที่เก็บผลผลิตหอมแดง

5.1.12 ด้านการจำหน่าย พบว่า เกษตรกรเกือบทั้งหมด (ร้อยละ 89.7) มีปัญหา ราคา หอมแดงตกต่ำ และเกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 76.1 มีปัญหาการขาดการรวมกลุ่มจำหน่าย

5.1.13 ด้านอื่นๆ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 82.1) มีปัญหาการส่งเสริมจากภาครัฐไม่ทั่วถึง และเกษตรกรร้อยละ 76.9 มีปัญหาขาดแคลนแหล่งน้ำ น้ำไม่เพียงพอในการปลูกหอมแดง

5.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตหอมแดงและความต้องการการส่งเสริมเกษตรกร
เกษตรกรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 84.6) ไม่มีข้อเสนอแนะ และเกษตรกรร้อยละ 15.4 มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

5.2.1 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตหอมแดง

1) ด้านวัสดุ/ปัจจัยการผลิต

เกษตรกร ร้อยละ 9.4 มีข้อเสนอแนะว่า ส่วนราชการ ควรจัดหาหอมพันธุ์ดี มาสนับสนุนให้กับเกษตรกร รองลงมาเกษตรกร ร้อยละ 3.8 มีข้อเสนอแนะว่า ส่วนราชการควรให้ความรู้ในการผลิตปุ๋ยไว้ใช้เอง

2) ด้านโรคและแมลงศัตรูหอมแดง

เกษตรกร ร้อยละ 8.5 มีข้อเสนอแนะว่า ควรให้ความรู้ในการป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช รองลงมาเกษตรกร ร้อยละ 7.3 มีข้อเสนอแนะว่าควรให้ความรู้ในการป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืชโดยไม่ใช้สารเคมี ซึ่งปัญหานี้ เกษตรกรไม่ต้องการใช้สารเคมีในการป้องกันกำจัด และเกษตรกร ร้อยละ 1.3 มีข้อเสนอแนะว่า ควรให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มาในหอมแดง

3) ด้านการตลาด

เกษตรกร ร้อยละ 15.4 มีข้อเสนอแนะว่า ควรมีตลาดกลาง อำนวยความสะดวกในการซื้อขาย รองลงมาเกษตรกร ร้อยละ 2.6 มีข้อเสนอแนะว่า ควรมีการประกันราคาพืชผล และเกษตรกร ร้อยละ 1.3 มีข้อเสนอแนะว่า ควรให้ความรู้เรื่องการตลาด การขึ้นลงของราคา เพื่อให้ประกอบการตัดสินใจในการผลิต

4) ด้านการเงินและแรงงาน

เกษตรกร ร้อยละ 4.7 มีข้อเสนอแนะว่า สถาบันการเงินควรมีแหล่งเงินทุนสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำ ผ่อนระยะยาว รองลงมาเกษตรกร ร้อยละ 1.7 มีข้อเสนอแนะว่า ควรมีโครงการพักชำระหนี้ 5 ปี

5) ด้านภัยธรรมชาติ

เกษตรกร ร้อยละ 10.6 มีข้อเสนอแนะว่า ควรให้มีการเจาะน้ำบาดาล เพื่อให้มีน้ำเพียงพอสำหรับการเพาะปลูก

เกษตรกร ร้อยละ 2.1 มีข้อเสนอแนะว่า ควรสนับสนุนให้มีการขุดสระน้ำขนาดเล็ก เพื่อให้มีน้ำเพียงพอสำหรับการเพาะปลูก

5.2.2 ข้อเสนอแนะ วิธีการส่งเสริมการเกษตรของหอมแดง

เกษตรกร ร้อยละ 7.6 มีข้อเสนอแนะว่า ควรมีเจ้าหน้าที่มาเยี่ยมชมเกษตรกรให้บ่อยครั้งขึ้น รองลงมาเกษตรกร ร้อยละ 3.8 มีข้อเสนอแนะว่า ควรมีการจัดฝึกอบรมให้ความรู้ เทคนิคในการเพิ่มผลผลิต ผลิตให้ได้คุณภาพที่ดี เกษตรกร ร้อยละ 2.6 มีข้อเสนอแนะว่า ควรให้มีการจัดงานหอมแดงประจำปีในทุกปี เนื่องจากโดยปกติ จะจัดงานหอมแดงในวันเดียวกับประเพณีแข่งเรือประจำปี แต่หากปีใดไม่มีการจัดงานแข่งเรือ ก็จะไม่มีการจัดงานเพื่อจำหน่ายหอมแดงไปด้วย และเกษตรกร ร้อยละ 4.3 มีข้อเสนอแนะว่า ควรมีการพาไปดูงานการปลูกหอมแดงที่จังหวัดศรีสะเกษ

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การผลิตหอมแดงและความต้องการการส่งเสริมของเกษตรกรในอำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยทั้งได้นำเสนอในประเด็นสำคัญจำแนกออกเป็น 3 ส่วน คือ สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดง (2) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการผลิตหอมแดงของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดง (3) การผลิตหอมแดงของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดง (4) ความต้องการการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดง (5) ปัญหาและข้อเสนอแนะในการผลิตหอมแดงของเกษตรกร

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เกษตรกรผู้ปลูกหอมแดงในอำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 563 ราย โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษาจากสูตร ของ Taro Yamane โดยให้ความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 234 ราย คิดเป็นร้อยละ 42 ของประชากรทั้งหมด คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบง่าย (simple random sampling) สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (structured interview) มีการทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสัมภาษณ์กับเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดงที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 20 ราย ตามวิธีการหาค่า Cronbach's alpha โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการคำนวณ มีค่าสัมประสิทธิ์ความน่าเชื่อถือ ในประเด็นการรับรู้ข่าวสารด้านการผลิตหอมแดง เท่ากับ 0.954 และประเด็นความต้องการการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดง เท่ากับ 0.924 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

1.3 ผลการวิจัย

1.3.1 สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจ ของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดง

1) ข้อมูลทางสังคมของเกษตรกร เกษตรกรมากกว่าครึ่งเป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 52.76 ปี เกษตรกรสองในสาม มีการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.73 คน เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์/กองทุนหมู่บ้าน นอกจากการปลูกหอมแดงแล้วเกษตรกรเกือบทั้งหมดมีอาชีพทำนา และมีประสบการณ์ในการผลิตหอมแดงเฉลี่ยแล้ว 14.01 ปี เกษตรกรมีสื่อในหมู่บ้านส่วนใหญ่จากหอกระจายข่าว และมีสื่อในครอบครัวเกือบทั้งหมดจากโทรทัศน์ สำหรับแหล่งข้อมูลข่าวสารด้านการผลิตหอมแดงเกษตรกรจำแนกได้ 4 แหล่ง คือ (1) แหล่งที่มาของข้อมูลข่าวสารที่เป็นสื่อบุคคล ซึ่งเกษตรกรมีระดับการรับรู้ในระดับปานกลาง โดยสื่อบุคคลที่เกษตรกรรับรู้มากที่สุดคือเพื่อนบ้าน (2) แหล่งที่มาของข้อมูลข่าวสารที่เป็นสื่อกลุ่ม ซึ่งเกษตรกรมีระดับการรับรู้ในระดับน้อย โดยสื่อกลุ่มที่เกษตรกรรับรู้มากที่สุด คือการประชุม/การประชุมกลุ่มย่อย (3) แหล่งที่มาของข้อมูลข่าวสารที่เป็นสื่อมวลชน ซึ่งเกษตรกรมีระดับการรับรู้ในระดับน้อย โดยสื่อมวลชนที่เกษตรกรรับรู้มากที่สุดคือหอกระจายข่าว (4) แหล่งที่มาของข้อมูลข่าวสารที่เป็นสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งเกษตรกรมีระดับการรับรู้ในระดับน้อย โดยสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศที่เกษตรกรรับรู้มากที่สุดคือเว็บไซต์ โดยภาพรวมเกษตรกรมีระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการผลิตหอมแดงจากแหล่งข้อมูลข่าวสารจาก 4 แหล่งอยู่ในระดับน้อย

2) สภาพทางเศรษฐกิจ เกษตรกรมีจำนวนแรงงานในครอบครัวเฉลี่ย 2.83 คน ลักษณะถือครองที่ดินส่วนใหญ่เป็นของตนเอง มีพื้นที่ผลิตหอมแดงเฉลี่ย 1.21 ไร่ แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการปลูกหอมแดง เกือบทั้งหมดใช้เงินทุนของตนเอง ผลผลิตหอมแดงเฉลี่ย 1,976.92 กิโลกรัมต่อไร่ รายได้ทั้งหมดจากการขายผลผลิตหอมแดงเฉลี่ย 25,282.05 บาทต่อปี

1.3.2 ระดับความรู้ความเข้าใจในการผลิตหอมแดงของเกษตรกร

เกษตรกรส่วนใหญ่มีความรู้ในการผลิตหอมแดง ในระดับปานกลางและเกษตรกรหนึ่งในสาม มีความรู้ในการผลิตหอมแดงในระดับมาก โดยเกษตรกรมีคะแนนความรู้ความเข้าใจในการผลิตหอมแดง เฉลี่ย 9.68 คะแนน จากคะแนนเต็ม 15 คะแนน

1.3.3 สภาพการผลิตหอมแดงของเกษตรกร

เกษตรกรเกือบทั้งหมดจะเพาะพันธุ์เอง ซึ่งจะปลูกโดยใช้หัวพันธุ์ และใช้น้ำจากน้ำฝน มีการปรับปรุงดินก่อนปลูก เกษตรกรส่วนใหญ่จะตากดิน จำนวน 1–10 วัน ซึ่งทั้งหมด

จะทำการปรับปรุงดินก่อนปลูกโดยการใส่ปุ๋ยคอก เกษตรกรจำนวนสองในสามจะปลูกหอมโดยมีระยะระหว่างต้น 15 เซนติเมตร ระหว่างแถว 20 เซนติเมตร เกษตรกรเกือบทั้งหมด ใส่ปุ๋ย จำนวน 2 ครั้ง โดยใส่ปุ๋ยสูตร 15-15-15 มากที่สุด สำหรับการใส่ปุ๋ยคอก เกษตรกรส่วนใหญ่จะใส่จำนวน 2 ครั้ง โดยมากกว่าครึ่งจะใส่ปุ๋ยคอกในอัตรา 1,000 กิโลกรัมต่อไร่ เกษตรกรน้อยกว่าครึ่งใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช จำนวน 1 ครั้ง สำหรับการเก็บเกี่ยว เกษตรกรมากกว่าครึ่งเก็บเกี่ยวเมื่อหอมมีอายุ 45-50 วัน เกษตรกรมากกว่าครึ่งมีการจ้างแรงงานในการเก็บเกี่ยว ซึ่งจำนวนสองในสาม มีการจ้างแรงงานเก็บเกี่ยว จำนวน 1-5 คนต่อวัน เกษตรกรส่วนใหญ่จะขายผลผลิตทันทีเมื่อหอมแดงแห้งและมัดได้ เกษตรกรทั้งหมดใช้เครื่องพ่นสารเคมี เกษตรกรมากกว่าครึ่งขายหอมแดงแบบคละขนาด ส่วนใหญ่จะขายให้กับพ่อค้าเร่

1.3.4 ความต้องการการส่งเสริมการผลิตหอมแดงของเกษตรกร

1) ความต้องการส่งเสริมด้านความรู้ในการปลูกหอมแดง พบว่าความต้องการในภาพรวมในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นมีดังนี้

(1) การปลูก เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมระดับมากในเรื่องการเตรียมดิน และการคัดเลือกพันธุ์

(2) การป้องกันกำจัด โรคแมลงและศัตรูพืช เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมระดับมาก ในเรื่อง การป้องกันกำจัดหนอนกระทู้หอม การป้องกันกำจัดโรคหอมเลื้อย การป้องกันกำจัดโรคน้ำค้าง การป้องกันกำจัดโรคใบไหม้ การป้องกันกำจัดเพลี้ยไฟ การป้องกันกำจัดโรคใบจุดสีม่วง การป้องกันกำจัดวัชพืช ตามลำดับ

(3) การใส่ปุ๋ย เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมระดับปานกลาง ในเรื่องการใช้ปุ๋ยเคมี และการใส่ปุ๋ยคอก

(4) การดูแลรักษา เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมระดับมาก ในเรื่อง การผลิตให้ได้คุณภาพ การเพิ่มผลผลิต เทคโนโลยีสมัยใหม่ การให้น้ำ และการใช้สารเคมีกำจัดวัชพืช ตามลำดับ

(5) การเก็บเกี่ยวและการเก็บรักษา เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมระดับมาก ในเรื่อง การเก็บรักษาพันธุ์ การเก็บเกี่ยวผลผลิต และการเก็บรักษาผลผลิตรอการจำหน่าย

(6) การตลาด/สินเชื่อ เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมระดับมาก ในเรื่อง ข่าวดูการตลาด การรวมกลุ่มผลิตและการจำหน่าย และแหล่งสินเชื่อ ตามลำดับ

2) ความต้องการด้านเทคนิควิธีการส่งเสริมการเกษตร พบว่าความต้องการในภาพรวมในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นมีดังนี้

(1) การส่งเสริมแบบรายบุคคล เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมระดับมาก ในวิธีการเชื่อมเกษตรกรในไร่นา การสอนเกษตรกรด้วยเกษตรกร การเยี่ยมบ้านเกษตรกร และผ่านผู้นำชุมชน ตามลำดับ

(2) การส่งเสริมแบบรายกลุ่ม เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมระดับมากที่สุด ในวิธี การฝึกอบรม มีความต้องการส่งเสริมระดับมากในเรื่อง การดูงานเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ความคิดเห็นเป็นกลุ่ม หน่วยงานเผยแพร่ความรู้เคลื่อนที่ และแปลงสาธิต ตามลำดับ

(3) การส่งเสริมแบบมวลชน เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมระดับมากในวิธีการจาก หอกระจายข่าว การจัดนิทรรศการ โทรทัศน์ เอกสาร/แผ่นพับ มีความต้องการการส่งเสริมระดับปานกลางในเรื่องหนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง มีความต้องการการส่งเสริมในระดับน้อย ในเรื่องเว็บไซต์และแอปพลิเคชันในมือถือสมาร์ตโฟน

3) ความต้องการการสนับสนุนการผลิตและการตลาด เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมในระดับมาก ในเรื่องการประสานงานกับผู้ซื้อ การประกันราคาผลผลิต การจัดให้มีตลาดกลาง การติดต่อประสานงานแหล่งความรู้ จัดให้มีการรวมกลุ่มผู้ปลูกหอมแดง การประสานงานกับสหกรณ์การเกษตร การประสานงานในการป้องกันกำจัดศัตรูพืช การประสานงานในการจัดหาสารเคมี การประสานงานกับแหล่งสินเชื่อ/การกู้เงิน การทำสัญญาซื้อขายล่วงหน้า การประสานงานในการจัดหาปุ๋ยเคมี และการติดต่อแหล่งพันธุ์ ตามลำดับ

1.3.5 ปัญหาและข้อเสนอแนะการผลิตหอมแดงของเกษตรกร

ปัญหา

1) ด้านการจัดเตรียมพันธุ์ พบว่า เกษตรกรส่วนน้อยมีปัญหาราคาพันธุ์สูง ปัญหาไม่มีความรู้ในการจัดเตรียมพันธุ์ และปัญหาแหล่งพันธุ์ห่างไกล

2) ด้านการเตรียมดิน พบว่า เกษตรกรสองในสามมีปัญหาสภาพดินที่ใช้ปลูกไม่ดี และเกษตรกรหนึ่งในสามมีปัญหาค่าจ้างเครื่องจักรกลการเกษตรสูง

3) ด้านการปลูก พบว่า เกษตรกรสองในสามมีปัญหาขาดแรงงานในการปลูก

4) ด้านการดูแลรักษา พบว่า เกษตรกรประมาณหนึ่งในสามมีปัญหาไม่มีความรู้เรื่องวิธีการดูแล และเกษตรกรส่วนน้อยมีปัญหาการขาดแรงงาน

- 5) ด้านการใช้ปุ๋ยคอก พบว่า เกษตรกรมากกว่าครึ่งมีปัญหาขาดความรู้ในการใช้ เกษตรกรหนึ่งในสามมีปัญหาปุ๋ยคอกหายาก และเกษตรกรส่วนน้อยมีปัญหาปุ๋ยคอกราคาสูง
- 6) ด้านการใช้ปุ๋ยเคมี พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีปัญหาปุ๋ยเคมีราคาสูง และเกษตรกรสองในสามมีปัญหาขาดความรู้ในการใช้
- 7) ด้านการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูหอมแดง พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีปัญหาสารเคมีป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูหอมแดงมีราคาสูง และมีปัญหาขาดความรู้ในการใช้
- 8) ด้านการใช้ชีวภัณฑ์ในการป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูหอมแดง พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ มีปัญหาขาดความรู้ในการใช้ ปัญหาชีวภัณฑ์มีราคาสูง และปัญหาแหล่งจำหน่ายอยู่ไกล
- 9) ด้านการเก็บเกี่ยว พบว่า เกษตรกรน้อยกว่าครึ่งมีปัญหาขาดแรงงานในการเก็บเกี่ยว
- 10) ด้านการใช้เครื่องจักรกลการเกษตร พบว่า เกษตรกรสองในสามมีปัญหาเครื่องจักรกลการเกษตรราคาสูง และเกษตรกรน้อยกว่าครึ่งมีปัญหาขาดความรู้ในการใช้
- 11) ด้านคุณภาพผลผลิต พบว่า เกษตรกรมากกว่าครึ่งมีปัญหาผลผลิตเสียหายในขณะเก็บรักษาเพื่อรอการจำหน่าย และเกษตรกรส่วนน้อยมีปัญหาไม่มีสถานที่เก็บผลผลิตหอมแดง
- 12) ด้านการจำหน่าย พบว่า เกษตรกรเกือบทั้งหมดมีปัญหาราคาหอมแดงตกต่ำ และเกษตรกรส่วนใหญ่มีปัญหาการขาดการรวมกลุ่มจำหน่าย
- 13) ด้านอื่นๆ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีปัญหาการส่งเสริมจากภาครัฐไม่ทั่วถึง และปัญหาขาดแคลนแหล่งน้ำ น้ำไม่เพียงพอในการปลูกหอมแดง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตหอมแดง

- 1) ด้านวัสดุปัจจัยการผลิต
เกษตรกรให้ข้อเสนอแนะว่าส่วนราชการควรจัดหาหอมพันธุ์ดีมาสนับสนุนให้กับเกษตรกร และส่วนราชการควรให้ความรู้ในการผลิตปุ๋ยไว้ใช้เอง
- 2) ด้าน โรคและแมลงศัตรูหอมแดง

เกษตรกรให้ข้อเสนอแนะว่าควรให้ความรู้ในการป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช ควรให้ความรู้ในการป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืชโดยไม่ใช้สารเคมี ซึ่งปัญหา นี้ เกษตรกรไม่ต้องการใช้สารเคมีในการป้องกันกำจัด และควรให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มาในหอมแดง

3) ด้านการตลาด

เกษตรกรให้ข้อเสนอแนะว่าควรมีตลาดกลาง อำนวยความสะดวกในการซื้อขาย ควรมีการประกันราคาพืชผล และควรให้ความรู้เรื่องการตลาด การขึ้นลงของราคา เพื่อให้ประกอบการตัดสินใจในการผลิต

4) ด้านการเงินและแรงงาน

เกษตรกรให้ข้อเสนอแนะว่าสถาบันการเงินควรมีแหล่งเงินทุนสินเชื่อ ดอกเบี้ยต่ำ ผ่อนระยะยาว และควรมีโครงการพักชำระหนี้ 5 ปี

5) ด้านภัยธรรมชาติ

เกษตรกรให้ข้อเสนอแนะว่าควรให้มีการเจาะน้ำบาดาล เพื่อให้มีน้ำเพียงพอสำหรับการเพาะปลูก ควรสนับสนุนให้มีการขุดสระน้ำขนาดเล็ก เพื่อให้มีน้ำเพียงพอสำหรับการเพาะปลูก

ข้อเสนอแนะ วิธีการส่งเสริมการเกษตรของหอมแดง

เกษตรกรให้ข้อเสนอแนะว่าควรมีเจ้าหน้าที่มาเยี่ยมเยียนเกษตรกรให้บ่อยครั้งขึ้น ควรมีการจัดฝึกอบรม ให้ความรู้ เทคนิคในการเพิ่มผลผลิต ผลิตให้ได้คุณภาพที่ดี ควรให้มีการจัดงานหอมแดงประจำปีในทุกปี เนื่องจากโดยปกติ จะจัดงานหอมแดงในวันเดียวกันกับ ประเพณีแข่งเรือประจำปี แต่หากปีใดไม่มีการจัดงานแข่งเรือ ก็จะไม่มีการจัดงานเพื่อจำหน่ายหอมแดงไปด้วย และควรมีการพาไปดูงานที่จังหวัดศรีสะเกษ

2. อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง ความต้องการการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดงในอำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์ มีประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปราย ดังนี้

2.1 การมีสื่อในหมู่บ้านและการมีสื่อในครอบครัว จากการวิจัยพบว่า เกษตรกรเกือบทั้งหมดมีสื่อในหมู่บ้าน คือ หอกระจายข่าว และสื่อในครอบครัวคือโทรทัศน์ สอดคล้องกับงานวิจัย

ของปัฐถากร สร้อยสูงเนิน (2555 : 49) ที่ศึกษาเรื่อง การผลิตข้าวและความต้องการการส่งเสริม การเกษตรของเกษตรกรทำนาในตำบลเมืองเก่า อำเภอภินทร์บุรี จังหวัดปราชินบุรี พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีสื่อในหมู่บ้านคือหอกระจายข่าว และเกษตรกรทั้งหมดมีสื่อในครอบครัวคือ โทรทัศน์

2.2 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการผลิตหอมแดงจากสื่อบุคคล จากการวิจัยพบว่า สื่อ บุคคลที่เกษตรกรได้รับข้อมูลข่าวสารมากที่สุดคือเพื่อนบ้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของประคอง ศิลลา (2551:96) ที่ศึกษาเรื่อง การผลิตหน่อไม้ฝรั่งและความต้องการการส่งเสริมของเกษตรกรผู้ ปลูกหน่อไม้ฝรั่งในอำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า การรับรู้ข่าวสารการผลิต หน่อไม้ฝรั่งประเภทสื่อบุคคล เกษตรกรทั้งหมดได้รับข้อมูลข่าวสารจากเพื่อนบ้าน

2.3 สภาพการปลูกหอมแดงของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดง จากการวิจัยพบว่า เกษตรกร เกือบทั้งหมดจะเพาะพันธุ์หอมแดงเอง เนื่องจากการปลูกด้วยหัวพันธุ์จะให้ผลผลิตสูงกว่าการปลูก ด้วยเมล็ด การเพาะพันธุ์เองทำได้ง่าย ต่างกับการปลูกหอมแดงด้วยเมล็ดพันธุ์จะต้องมีการเพาะกล้า หอมแดงก่อน แล้วจึงนำไปปลูก ดังนั้นเกษตรกรจึงนิยมปลูกด้วยหัวพันธุ์ สอดคล้องกับงานวิจัย ของสุทธิดา บุญปอง (2546:70) ที่ศึกษาเรื่อง ความต้องการบริการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรผู้ ปลูกหอมแดงเชิงพาณิชย์ในจังหวัดศรีสะเกษ

2.4 ความต้องการการส่งเสริมด้านความรู้ในการปลูกหอมแดง จากการวิจัย พบว่า เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมด้านความรู้ในการปลูกหอมแดง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับข้อค้นพบเกี่ยวกับความรู้ด้านการปลูกหอมแดง ที่มีบางประเด็นที่เกษตรกรส่วนใหญ่ตอบไม่ถูกต้อง ได้แก่ การเตรียมดินโดยการไถพรวนดิน และประเด็นข้อคำถาม การปลูก หอมแดงด้วยหัวพันธุ์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของประคอง ศิลลา (2551: 153) ที่ศึกษาเรื่อง การ ผลิตหน่อไม้ฝรั่งและความต้องการการส่งเสริมของเกษตรกรผู้ปลูกหน่อไม้ฝรั่งในอำเภอด่าน มะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี ที่พบว่า ความต้องการของเกษตรกรด้านความรู้ในการผลิต หน่อไม้ฝรั่งมีประเด็นที่เกษตรกรให้ความสำคัญมาก ในประเด็นการเพิ่มผลผลิตและการผลิตให้ได้ คุณภาพ

2.5 ความต้องการการส่งเสริมด้านเทคนิควิธีการส่งเสริมการเกษตร จากการวิจัย พบว่า เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมด้านเทคนิควิธีการส่งเสริมการเกษตร ในภาพรวมอยู่ใน ระดับมาก โดยเฉพาะวิธีการฝึกอบรม การเยี่ยมเกษตรกรในไร่นา การดูงานเกษตรกรที่ประสบ ความสำเร็จ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ความคิดเห็นเป็นกลุ่ม โทรทัศน์ ใกล้เคียงกับผลการวิจัยของวิภา

วรรณ ช่อนกลิ่น (2556 : 80) ศึกษาเรื่อง ความต้องการการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรผู้ปลูกมะขงชิดในจังหวัดนครนายก ที่พบว่า เกษตรกรมีความต้องการในระดับมาก 3 ประเด็น ได้แก่ การทัศนศึกษาดูงาน การฝึกอบรม และจัดหน่วยเคลื่อนที่ออกให้คำแนะนำในพื้นที่ และสอดคล้องกับ วัลลภ พรหมทอง (2541: 29) อธิบายว่า โทรทัศน์เป็นสื่อที่สามารถใช้ในการส่งเสริมและเผยแพร่ความรู้ที่มีประสิทธิภาพสูงเพราะสามารถถ่ายทอดความรู้ได้รวดเร็วกว้างขวางและเป็นระบบทั้งภาพและเสียง ทำให้บุคคลเป้าหมายสามารถเข้าใจได้ดีขึ้น

2.6 ความต้องการการส่งเสริมด้านการสนับสนุนการผลิตและการตลาด จากการวิจัยพบว่า เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมด้านการสนับสนุนการผลิตและการตลาด ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งประเด็นความต้องการส่งเสริมมากที่สุด มีดังนี้คือ ให้มีการประสานงานกับผู้รับซื้อ การประกันราคาผลผลิต และความต้องการจัดให้มีตลาดกลาง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาที่พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ ที่มีการจำหน่ายผ่านพ่อค้าคนกลาง (พ่อค้าเร่) และยังมีปัญหาการจำหน่ายในประเด็นของการขาดการรวมกลุ่มจำหน่าย

2.7 ปัญหาเกี่ยวกับการไม่มีความรู้เรื่องวิธีการดูแลรักษา จากการวิจัยพบว่า เกษตรกรมีปัญหาเกี่ยวกับการไม่มีความรู้เรื่องวิธีการดูแลรักษา สอดคล้องกับข้อค้นพบงานวิจัยนี้เกี่ยวกับความรู้ในการผลิตหอมแดงของเกษตรกร ในเรื่องการดูแลรักษา มีบางประเด็นที่เกษตรกรมากกว่าครึ่งตอบไม่ถูกต้อง เช่น ประเด็นคำถามความต้องการน้ำของหอมแดง และประเด็นคำถามการใส่ปุ๋ยในช่วงที่หอมแดงกำลังเป็นหัว

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลการวิจัยนี้ ทำให้ทราบความต้องการการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดงในอำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์ จากผลการวิจัยมีข้อเสนอดังนี้

3.1.1 ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1) การส่งเสริมการผลิตหอมแดงของภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการถ่ายทอดความรู้เกษตรกรในเนื้อหาวิชาการด้านการผลิตหอมแดงให้มากขึ้น ได้แก่ การผลิตให้ได้คุณภาพ การเพิ่มผลผลิต การป้องกันกำจัดหนอนกระทู้หอม การป้องกันกำจัดโรคหอมเลื้อย เทคโนโลยีสมัยใหม่ การป้องกันกำจัดโรคน้ำค้าง การป้องกันกำจัดโรคใบไหม้ การป้องกันกำจัด

เพลิงไฟ การเก็บรักษาพันธุ์ การเตรียมดิน การให้น้ำ การคัดเลือกพันธุ์ การเก็บเกี่ยวผลผลิต การป้องกันกำจัดโรคใบจุดสีม่วง การเก็บรักษาผลผลิตรอการจำหน่าย การป้องกันกำจัดวัชพืช การใช้สารเคมีกำจัดวัชพืช ตามลำดับของความต้องการเนื้อหาวิชาการของเกษตรกร ซึ่งจะทำให้เกษตรกรผู้ผลิตหอมแดงมีความรู้เรื่องการผลิตหอมแดงมากขึ้น เพื่อให้การผลิตหอมแดงของเกษตรกรได้ทั้งคุณภาพและปริมาณ และสามารถลดต้นทุนในการผลิตได้

2) ควรส่งเสริมให้มีการเผยแพร่ความรู้ ข้อมูลข่าวสาร ทางสื่อโทรทัศน์ให้มากขึ้น จะทำให้เกษตรกรได้รับความรู้ได้อย่างทั่วถึง

3) ควรมีโครงการประกันราคาผลผลิต รวมถึงการประสานงานกับผู้รับซื้อ และจัดให้มีตลาดกลาง หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่พาณิชย์จังหวัด อุตสาหกรรมจังหวัด ควรมีการส่งเสริมและให้ความรู้แก่เกษตรกรผู้ปลูกหอมแดงในเรื่องของราคาหอมแดงที่ไม่แน่นอน โครงการประกันราคาผลผลิต รวมถึงการประสานงานกับผู้รับซื้อ และจัดให้มีตลาดกลาง เพื่อเป็นแหล่งรวมผลผลิต ให้ผู้ผลิตได้พบกับผู้ซื้อโดยตรง โดยไม่ผ่านพ่อค้าคนกลาง ไม่ถูกกดราคา

3.1.2 เกษตรกร

1) เกษตรกรควรมีการจัดตั้งกลุ่มผู้ผลิตหอมแดง เพื่อให้สามารถต่อรองราคากับผู้ซื้อ และสมาชิกสามารถแก้ไขปัญหาาร่วมกัน

2) เกษตรกรควรเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากแหล่งสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งแหล่งข้อมูลข่าวสารนี้จะสามารถทำให้เกษตรกรสามารถเพิ่มประสิทธิภาพทางการผลิตได้

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรทำการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) โดยศึกษาพฤติกรรมของเกษตรกรแบบเจาะลึกในด้านการผลิตหอมแดง เพื่อให้ทราบปัญหาในการปฏิบัติงาน และหาแนวทางในการแก้ไข

3.2.2 ควรมีการศึกษา การตลาด และการแปรรูปหอมแดง เพื่อเป็นแนวทางการเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกรมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการเกษตร. (2554). *การผลิตหอมแดงให้ปลอดภัยจากสารพิษ*. สืบค้นจาก http://www.doa.go.th/hrc/srisaket/index.php?option=com_content&view=article&id=67:2011-06-08-03-16-51&catid=49:2011-06-09-07-14-42&Itemid=101
- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2551). *คู่มือนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร หอมแดง*. สำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย. _____.(2558). *นโยบายกรมส่งเสริมการเกษตร ปี 2558*. สืบค้นจาก <http://www.plan.doae.go.th/WebPlanningGp/Policy58.pdf>
- _____. (2556). *องค์ความรู้เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสู่การเป็น smart officer*. พิมพ์ที่: หีด. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กรมส่งเสริมการเกษตรและมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2555). *แนวทางการศึกษาวิชาการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร หลักสูตร การเสริมสร้างสมรรถนะนักส่งเสริมการเกษตร*. สืบค้นจาก http://www.k-station.doae.go.th/doc/AEK_104.pdf.
- กันต์ อินทวงศ์. (2555). *การประยุกต์หลักการจัดการธุรกิจหอมแดงของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนด้วยรูปแบบการถ่ายทอดเทคโนโลยีแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืน*. สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, กรุงเทพฯ.
- กาญจนา สมหมาย. (2557). *แนวทางการพัฒนาการจัดการการผลิตหอมแดงของครอบครัวเกษตรกร ตำบลยางชุมใหญ่ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ* (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- จิราภรณ์ สุวรรณวาจกกสิกิจ. (2547). *แนวคิดเกี่ยวกับสื่อมวลชน*. ในเอกสารการสอนชุดวิชาการความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช,นนทบุรี.
- จินดา ขลิบทอง. (2554). *กระบวนการวิจัยทางส่งเสริมการเกษตร*. ใน ประมวลสาระชุดวิชาการวิจัยและสถิติเพื่อส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ,นนทบุรี.
- จันทร์สุดา คำปิ่น. (2556). *ความต้องการการส่งเสริมการผลิตมันแกวของเกษตรกรในอำเภอชาติพนม จังหวัดนครพนม* (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต. ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.

- นิตยา รักศีล. (2550). *สภาพการผลิตยางพาราและความต้องการการส่งเสริมของเกษตรกรผู้ปลูกยางพาราในอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช* (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- นริสา มะแซ. (2556). *ความต้องการการส่งเสริมและการผลิตส้มโอพันธุ์ปาก ของเกษตรกรในอำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี* (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต. ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- บุญธรรม จิตต่อนันต์. (2536). *ส่งเสริมการเกษตร หลักวิธีการ*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช
- เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ. (2547). *การวิจัยการมีส่วนร่วมทางการส่งเสริมการเกษตร ใน ประมวลสาระชุดวิชาการวิจัยเพื่อการพัฒนาการส่งเสริมการเกษตร มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.*
- ปัฐถากร สร้อยสูงเนิน. (2555). *การผลิตข้าวและความต้องการการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรทำนาในตำบลเมืองเก่า อำเภอบึงนารางบุรี จังหวัดปราจีนบุรี* (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต.ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพฯ.
- ประคอง ศิลลา. (2551). *การผลิตหน่อไม้ฝรั่งและความต้องการการส่งเสริมของเกษตรกรผู้ปลูกหน่อไม้ฝรั่งในอำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี* (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต.ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- พงษ์ศักดิ์ อังกสิทธิ์. (2554). *แนวคิดวิเคราะห์เกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร*. ในประมวลสาระชุดวิชาการการส่งเสริมการเกษตรเพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (2558). *หอมแดง*. สืบค้นจาก http://www.eto.ku.ac.th/neweto/e-book/plant/herb_gar/homdang.pdf
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542*. กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์.
- วัลลภ พรหมทอง. (2541). *หลักและวิธีการส่งเสริมการเกษตร*. กรุงเทพฯ : ฟิสิกส์เซ็นเตอร์.
- วิภาวรรณ ช่อนกลิ่น. (2556). *ความต้องการการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรผู้ปลูกมะขงชิดในจังหวัดนครนายก* (วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2545). *ทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ*. กรุงเทพฯ : ดอกหญ้ากรู๊ป.
- ศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษ. (2541). *เทคโนโลยีการผลิตพืชผัก*. เอกสารประกอบการฝึกอบรมสมาชิกกลุ่มสหกรณ์การเกษตร จ.บุรีรัมย์. สถาบันวิจัยพืชสวน กรมวิชาการเกษตร, กรุงเทพฯ.
- ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรบุรีรัมย์. (2556). *แบบเสนอแผนปฏิบัติงาน โครงการวิจัย กรมวิชาการเกษตรประจำปีงบประมาณ 2558*.บุรีรัมย์. (อัคราเนนา)
- สำนักงานเกษตรจังหวัดบุรีรัมย์. (2558).*รายงานข้อมูลภาวะการผลิตพืช*, บุรีรัมย์.
- สำนักงานจังหวัดบุรีรัมย์.(2557). *แผนพัฒนาจังหวัด4ปี พ.ศ.2557-2560 จังหวัดบุรีรัมย์*, บุรีรัมย์.
- สำนักงานเกษตรอำเภอหนองหงส์. (2558). *รายงานข้อมูลพื้นฐานการเกษตรอำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์*. บุรีรัมย์. (อัคราเนนา)
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2553).*การศึกษาการจัดการการผลิตและการตลาดหอมแดง ปี 2552/53*. กรุงเทพฯ : สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร.
- _____. (2558) *สถิติการเกษตรของประเทศไทย ปี 2558*. ศูนย์สารสนเทศการเกษตร, กรุงเทพฯ.
- สุทธิดา บุญpong. (2546). *ความต้องการบริการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดงเชิงพาณิชย์ในจังหวัดศรีสะเกษ (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. ไม่ได้ตีพิมพ์)*. มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- สุภางค์ ประภาร. (2544). *ความต้องการใช้สื่อในการส่งเสริมการเกษตรของศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลในจังหวัดชัยภูมิ (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์)*. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.

ภาคผนวก
แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์เลขที่

วันที่สัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์**เรื่อง การผลิตหอมแดงและความต้องการการส่งเสริมของเกษตรกรในอำเภอหนองหงส์
จังหวัดบุรีรัมย์**

ชื่อ.....นามสกุล.....บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....

ตำบล.....อำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์

คำแนะนำ แบบสัมภาษณ์ มีทั้งหมด 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดง

ตอนที่ 2 ความรู้ความเข้าใจในการผลิตหอมแดง

ตอนที่ 3 สภาพการผลิตหอมแดงของเกษตรกร

ตอนที่ 4 ความต้องการการส่งเสริมการเกษตรเกี่ยวกับการผลิตหอมแดงของเกษตรกร

ตอนที่ 5 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตหอมแดงและการส่งเสริมการเกษตร

ของเกษตรกร

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () หน้าข้อความและเติมข้อความลงในช่องว่างของแต่ละคำถามให้ตรงกับความเป็นจริง หรือตรงกับความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานบางประการด้านสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดง

1. เพศ () 1.ชาย () 2. หญิง

2. อายุ.....ปี (นับจำนวนเต็ม)

3. ระดับการศึกษาสูงสุด

() 1. ไม่ได้เรียนหนังสือ () 2. ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

() 3. ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 () 4. ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

() 5. ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย () 6. อนุปริญญาหรือเทียบเท่า

() 7. ปริญญาตรี () 8. สูงกว่าปริญญาตรี

4. จำนวนสมาชิกในครอบครัว.....คน

5. การเป็นสมาชิกกลุ่ม/สถาบันเกษตรกร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1. ไม่ได้เป็น
- () 2. เป็น (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- () 2.1 กลุ่มเกษตรกร () 2.2 กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร
- () 2.3 กลุ่มวิสาหกิจชุมชน () 2.4 กลุ่มสหกรณ์การเกษตร
- () 2.5 กลุ่มออมทรัพย์/กองทุนหมู่บ้าน () 2.6 กลุ่มลูกค้า ธ.ก.ส.
- () 2.7 กลุ่มอื่น ๆ (ระบุ).....

6. อาชีพภาคการเกษตรนอกจากการปลูกหอม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1. ทำนา () 2. ทำไร่
- () 3. ทำสวน () 4. เลี้ยงสัตว์
- () 5. ประมง () 6. อื่นๆ (ระบุ).....

7. ประสบการณ์ในการปลูกหอมแดง.....ปี (นับถึงปี 2557)

8. ในหมู่บ้านของท่านมีสื่อชนิดใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1. ไม่มี
- () 2. มี
- () 2.1 หอกระจายข่าว () 2.2 ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน
- () 2.3 ผู้นำเกษตรกรในหมู่บ้าน () 2.4 จุดถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร
- () 2.5 สบกด. () 2.6 อื่น ๆ (ระบุ).....

9. ในครอบครัวของท่านมีสื่อชนิดใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1. ไม่มี
- () 2. มี
- () 2.1 โทรทัศน์ () 2.2 วิทยุกระจายเสียง
- () 2.3 หนังสือพิมพ์ () 2.4 เอกสารวิชาการทางการเกษตร
- () 2.5 วีซีดี/ดีวีดี () 2.6 อินเทอร์เน็ต/เว็บไซต์
- () 2.7 เฟซบุ๊ก () 2.8 ไลน์
- () 2.9 อื่น ๆ (ระบุ).....

10. การรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการผลิตหอมแดง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

แหล่งข้อมูลข่าวสาร	การได้รับ		ระดับความรู้ที่ได้จากแหล่งต่างๆ				
	ได้รับ	ไม่ได้ รับ	น้อย ที่สุด (1)	น้อย (2)	ปาน กลาง (3)	มาก (4)	มาก ที่สุด (5)
1. แหล่งสื่อบุคคล							
1. ผู้นำชุมชน							
2. คณะกรรมการ ศบคต.							
3. เพื่อนบ้าน							
4. เจ้าหน้าที่รัฐ เช่น นักส่งเสริม การเกษตร							
5. เจ้าหน้าที่เอกชน							
6. อาสาสมัครเกษตร							
7. ประชาชนชาวบ้าน							
8. เกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer)							
9. อื่น ๆ.....							
2. แหล่งสื่อกลุ่ม							
1. การประชุม, ประชุมกลุ่ม ย่อย							
2. การอบรม, สาธิต							
3. การทัศนศึกษาดูงาน							
4. การฝึกปฏิบัติ							
5. ศูนย์เรียนรู้ต่าง ๆ เช่น ศูนย์ เรียนรู้ชุมชน							
6. อื่น ๆ.....							

แหล่งข้อมูลข่าวสาร	การได้รับ		ระดับความรู้ที่ได้จากแหล่งต่างๆ				
	ได้รับ	ไม่ได้ รับ	น้อย ที่สุด (1)	น้อย (2)	ปาน กลาง (3)	มาก (4)	มาก ที่สุด (5)
3. แหล่งสื่อมวลชน							
1. วิทยุทัศน์ (VCD)							
2. โทรทัศน์							
3. หนังสือพิมพ์							
4. การจัดงาน/นิทรรศการ							
5. หอกระจายข่าว							
6. วิทยุกระจายเสียง							
7. อื่น ๆ.....							
4. เทคโนโลยีสารสนเทศ (IT)							
1. เฟซบุ๊ก (Facebook)							
2. ไลน์ (Line)							
3. เว็บไซต์ (Website)							
4. โปรแกรม/แอปพลิเคชัน เช่น Protect Plant, ฟันหลวง							
5. อื่น ๆ.....							

11. จำนวนแรงงานในครอบครัว.....คน

12. ท่านมีพื้นที่การเกษตรทั้งหมด จำนวน.....ไร่

() 1. พื้นที่เป็นของตนเอง () 2. พื้นที่เป็นของตนเองและพื้นที่เช่า

() 3. พื้นที่เช่าทั้งหมด

13. พื้นที่ปลูกหอมแดงของท่านในปีที่ผ่านมา จำนวน.....ไร่

14. แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการปลูกหอมแดง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1. ทุนตนเอง
- () 2. กู้ยืม
- () 2.1 ไม่ใช่สถาบันการเงิน
- () 2.2 สถาบันการเงิน
- () 2.3 อื่นๆ (ระบุ).....

15. ผลผลิตต่อไร่ ในปีที่ผ่านมา.....กิโลกรัม/ไร่

16. รายได้ของท่านจากการขายผลผลิตหอมแดง ในรอบปีที่ผ่านมา (2557))บาท

ตอนที่ 2 ความรู้ความเข้าใจในการผลิตหอมแดง

ให้ใส่เครื่องหมาย ✓ ในข้อที่เห็นว่าถูก และใส่เครื่องหมาย X ในข้อที่เห็นว่าผิด

ประเด็นการผลิตหอมแดง	คำตอบ
การปลูก	
1. หัวพันธุ์หอมแดงก่อนนำมาปลูก ควรแช่น้ำไว้ 3 เดือน เพื่อให้พันธุ์ระงับพักหัวก่อน	
2. ควรเตรียมดินโดยการไถพรวนดินให้ลึกละเอียดก่อนปลูก	
3. การปลูกด้วยหัวพันธุ์ ให้นำส่วนโคนจุ่มลงในดินทั้งหัว	
4. ดินที่เหมาะสมในการปลูกหอมแดงคือ ดินเหนียว	
5. ควรใส่ปุ๋ยขาว เพื่อลดความเป็นกรดของดิน	
6. ใส่ปุ๋ยรองพื้น สูตร 15-15-15 ก่อนปลูก	
7. การปลูกหอมแดงในฤดูร้อน จะมีระยะเก็บเกี่ยวที่เร็วกว่าการปลูกในฤดูหนาว	
การดูแลรักษา	
8. หลังการปลูกหอมแดงในระยะแรก ควรรดน้ำมากๆ	
9. หอมแดงเป็นพืชที่ต้องการน้ำน้อย ไม่ควรรดน้ำมาก	
10. ช่วงที่หอมแดงกำลังเป็นหัว ควรใส่ปุ๋ยให้เต็มที่ เพื่อให้หอมโตเต็มที่ที่มีหัวใหญ่	
11. โรคหอมเสี้ยนระบาดมากในช่วงฤดูแล้ง ความชื้นน้อย	

ประเด็นการผลิตหอมแดง	คำตอบ
การเก็บเกี่ยว	
12.เมื่อหอมแดงแก่เต็มที่พร้อมเก็บเกี่ยว ใบหอมแดงจะพับพับลง โคนก้านใบอ่อนนุ่ม	
13.ก่อนจะเก็บเกี่ยวหอมแดง ให้งดการรดน้ำ 5-7 วัน	
14.หอมแดงที่จะใช้ทำพันธุ์ จะฉีดพ่นยากันรา และนำไปฝังลมจนแห้งสนิท	
15. ถ้าเก็บเกี่ยวหอมแดงไม่ได้อายุที่เหมาะสม จะเน่าเสียง่าย เก็บได้ไม่นาน	

ตอนที่ 3 สภาพการผลิตหอมแดงของเกษตรกร

ประเด็นการผลิตหอมแดง	ใช่/ทำ	ไม่ใช่/ไม่ทำ
1. ท่านได้พันธุ์หอมแดงจากแหล่งใดมากที่สุด		
1. ตนเอง		
2. ซื้อภายในจังหวัด		
3. ซื้อจากจังหวัดอื่น		
4. อื่นๆ ระบุ.....		
2. ท่านปลูกหอมแดงวิธีใดมากที่สุด		
1. ใช้หัวพันธุ์		
2. ใช้เมล็ดพันธุ์		
3. พื้นที่การเพาะปลูกของท่านใช้น้ำจากไหน(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
1. น้ำจากชลประทาน		
2. ใช้น้ำบ่อ/สระ		
3. ใช้น้ำจากน้ำฝน		
4. ใช้น้ำบาดาล		
5. อื่นๆระบุ.....		

ประเด็นการผลิตหอมแดง	ใช่/ทำ	ไม่ใช่/ไม่ ทำ
4. ท่านได้ตากดินหรือไม่		
1. ไม่ตาก		
2. ตาก จำนวน.....วัน		
5. ท่านปรับปรุงดินก่อนปลูกหรือไม่		
1. ไม่ได้ปรับปรุง		
2. ปรับปรุง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
2.1 ใส่ปุ๋ยคอก		
2.2 ใส่ปุ๋ยหมัก		
2.3 ใส่ปุ๋ยอินทรีย์		
2.4 ใส่ปุ๋ยพืชสด		
2.5 อื่นๆระบุ.....		
6. ท่านใช้ระยะปลูกหอมแดงเท่าใด		
1. ระหว่างต้น 15 เซนติเมตร ระหว่างแถว 20 เซนติเมตร		
2. ระหว่างต้น 20 เซนติเมตร ระหว่างแถว 20 เซนติเมตร		
3. อื่นๆ ระบุ ระหว่างต้น.....เซนติเมตร ระหว่างแถว เซนติเมตร		
7. ในปีที่ผ่านมา ท่านใส่ปุ๋ยเคมีในแปลงหอมแดงกี่ครั้ง		
1. ใส่ปุ๋ยเคมี 2 ครั้ง		
2. ใส่ปุ๋ยเคมี 3 ครั้ง		
3. อื่นๆ ระบุ..... ครั้ง		
8. สูตรปุ๋ยที่ท่านนิยมใช้มากที่สุด		
1. สูตร 12-24-12		
2. สูตร 15-15-15		
3. อื่นๆ (ระบุ).....		

ประเด็นการผลิตหอมแดง	ใช่/ทำ	ไม่ใช่/ไม่ ทำ
9. ในปีที่ผ่านมา ท่านใส่ปุ๋ยคอกในแปลงหอมแดงกี่ครั้ง		
1. ใส่ปุ๋ยคอก 1 ครั้ง		
2. ใส่ปุ๋ยคอก 2 ครั้ง		
3. อื่นๆ ระบุ..... ครั้ง		
10. ในปีที่ผ่านมา ท่านใส่ปุ๋ยคอกในแปลงหอมแดงจำนวนเท่าใด		
1. 3,000 กิโลกรัม/ไร่		
2. 4,000 กิโลกรัม/ไร่		
3. อื่นๆ ระบุ.....กิโลกรัม/ไร่		
11. ในปีที่ผ่านมา ท่านใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชในแปลงหอมแดง กี่ครั้ง		
1. จำนวน 1 ครั้ง		
2. จำนวน 2 ครั้ง		
3. อื่นๆ ระบุ..... ครั้ง		
12. ท่านเก็บเกี่ยวผลผลิตหอมแดง เมื่อหอมแดงอายุกี่วัน		
1. 45-50 วัน		
2. 70-110 วัน		
3. อื่นๆ ระบุ.....		
13. ท่านจ้างแรงงานเก็บเกี่ยวผลผลิตหรือไม่		
1. ไม่จ้าง		
2. จ้างคน ต่อวัน		
14. ท่านเก็บรักษาผลผลิตหอมแดงด้วยวิธีการใดบ้าง		
1. ขายผลผลิตทันทีเมื่อหอมแดงแห้งมัดได้		
2. เก็บแขวนไว้ใต้ถุนบ้าน		
3. มีสถานที่ โรงเก็บเฉพาะ		

ประเด็นการผลิตหอมแดง	ใช่/ทำ	ไม่ใช่/ไม่ ทำ
15. ท่านใช้เครื่องจักรกลการเกษตรใดบ้าง		
1. รถไถนาเดินตาม		
2. เครื่องสูบน้ำ		
3. เครื่องพ่นสารเคมี		
4. อื่นๆ ระบุ.....		
16. ท่านขายหอมแดงในลักษณะใด		
1. ตามขนาด		
2. คละขนาด		
17. ท่านขายหอมแดงในแหล่งใดบ้าง		
1. พ่อค้ารายใหญ่ในจังหวัด		
2. พ่อค้ารายย่อย		
3. พ่อค้าในท้องถิ่น		
4. พ่อค้าเร่		
5. อื่นๆ ระบุ.....		

ตอนที่ 4 ระดับความต้องการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกร

ท่านมีความคิดเห็นต่อโครงการในประเด็นต่างๆต่อไปนี้ในระดับใด โปรดเติมเครื่องหมาย ✓ ในช่องให้คะแนน

ความต้องการ	ระดับความต้องการ				
	น้อย ที่สุด 1	น้อย 2	ปาน กลาง 3	มาก 4	มาก ที่สุด 5
1.ความรู้ในการปลูกหอมแดง					
1) การปลูก					
(1) การคัดเลือกพันธุ์					
(2) การเตรียมดิน					
2) การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช					
(1) โรคราน้ำค้าง					
(2) โรคหอมเสี้ยน					
(3) โรคใบจุดสีม่วง					
(4) โรคใบไหม้					
(5) เพลี้ยไฟ					
(6) หนอนหลอดหอม					
(7) การป้องกันกำจัดวัชพืช					
3) การใช้ปุ๋ย					
(1) การใช้ปุ๋ยเคมี					
(2) การใช้ปุ๋ยคอก					

ความต้องการ	ระดับความต้องการ				
	น้อย ที่สุด 1	น้อย 2	ปาน กลาง 3	มาก 4	มาก ที่สุด 5
4) การดูแลรักษา					
(1) การใช้สารเคมีกำจัดวัชพืช					
(2) การให้น้ำ					
(3) การผลิตให้ได้คุณภาพ					
(4) เทคโนโลยีสมัยใหม่					
(5) การเพิ่มผลผลิต					
5) การเก็บเกี่ยว					
(1) การเก็บเกี่ยวผลผลิต					
(2) การเก็บรักษาผลผลิตรอการจำหน่าย					
(3) การเก็บรักษาพันธุ์					
6) การตลาด/สินเชื่อ					
(1) ข่าวดูสารการตลาด					
(2) การรวมกลุ่มผลิตและจำหน่าย					
(3) แหล่งสินเชื่อ					
7) อื่นๆ ระบุ.....					
2. เทคนิควิธีการส่งเสริมการเกษตร					
1) แบบรายบุคคล					
(1) การเยี่ยมบ้านเกษตรกร					
(2) การเยี่ยมเกษตรกรในไร่นา					
(3) ผ่านผู้นำชุมชน					
(4) การสอนเกษตรกรด้วยเกษตรกร					
2) แบบรายกลุ่ม					

ความต้องการ	ระดับความต้องการ				
	น้อย ที่สุด 1	น้อย 2	ปาน กลาง 3	มาก 4	มาก ที่สุด 5
(1) การฝึกอบรม					
(2) การดูงานเกษตรกรผู้ประสบความสำเร็จ					
(3) หน่วยเผยแพร่ความรู้เคลื่อนที่					
(4) แปลงสาธิต					
(5) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นกลุ่ม					
3) แบบมวลชน					
(1) หอกระจายข่าว					
(2) หนังสือพิมพ์					
(3) วิทยุกระจายเสียง					
(4) เว็บไซต์					
(5) แอปพลิเคชันในมือถือสมาร์ทโฟน					
(6) โทรทัศน์					
(7) เอกสาร แผ่นพับ					
(8) การจัดนิทรรศการ					
2.18 อื่นๆ ระบุ.....					
3. การสนับสนุนการผลิตและการตลาด					
1) การติดต่อแหล่งพันธุ์					
2) การประสานงานในการป้องกันกำจัดศัตรูพืช					
3) การประสานงานกับแหล่งสินเชื่อ การขอกู้เงิน					
4) การประสานงานกับสหกรณ์การเกษตร เกี่ยวกับการรวมกลุ่มสินเชื่อ ปัจจัยการผลิต และ การตลาด					

ความต้องการ	ระดับความต้องการ				
	น้อย ที่สุด 1	น้อย 2	ปาน กลาง 3	มาก 4	มาก ที่สุด 5
5) การติดต่อประสานงานกับผู้รับซื้อเกี่ยวกับการขายผลผลิต					
6) การประสานงานในการจัดหาปุ๋ยเคมี					
7) การประสานงานในการจัดหาสารเคมี					
8) การติดต่อประสานงานแหล่งความรู้					
9) จัดให้มีการรวมกลุ่มผู้ปลูกหอมแดง					
10) การประกันราคาผลผลิต					
11) การจัดให้มีตลาดกลางในการซื้อ-ขายผลผลิต					
12) การทำสัญญาซื้อขายล่วงหน้า					

ตอนที่ 5 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกร

ประเด็นปัญหา	มีปัญหา	ไม่มีปัญหา
1. การจัดเตรียมพันธุ์		
1.1 ราคาพันธุ์สูง		
1.2 แหล่งพันธุ์ห่างไกล		
1.3 ไม่มีความรู้ในการจัดเตรียมพันธุ์		
1.4 อื่นๆ ระบุ.....		
2. การเตรียมดิน		
2.1 ค่าจ้างเครื่องจักรกลการเกษตรสูง		
2.2 สภาพดินที่ใช้ปลูกไม่ดี		
2.5 อื่นๆ ระบุ.....		
3. การปลูกหอมแดง		
3.1ขาด แรงงาน		
3.2 อื่นๆ ระบุ.....		
4. การดูแลรักษา		
4.1 ขาดแรงงาน		
4.2 ไม่มีความรู้เรื่องวิธีการดูแล		
4.3 อื่นๆ ระบุ.....		
5. การใช้ปุ๋ยคอก		
5.1 ราคาสูง		
5.2 หายาก		
5.3 ขาดความรู้ในการใช้		
5.4 อื่นๆ ระบุ.....		

ประเด็นปัญหา	มีปัญหา	ไม่มีปัญหา
6. การใช้ปุ๋ยเคมี		
6.1 ราคาสูง		
6.2 ขาดความรู้ในการใช้		
6.3 อื่นๆ ระบุ.....		
7. การใช้สารเคมีในการป้องกันกำจัด โรคและแมลงศัตรูหอมแดง		
8.1 ราคาสูง		
8.2 ขาดความรู้ในการใช้		
8.3 อื่นๆ ระบุ.....		
8. การใช้ชีวภัณฑ์ในการป้องกันกำจัดศัตรูหอมแดง		
8.1 ราคาสูง		
8.2 ขาดความรู้ในการใช้		
8.3 แหล่งจำหน่ายอยู่ห่างไกล		
8.4 อื่นๆ ระบุ.....		
9. การเก็บเกี่ยว		
10.1 ขาดแรงงาน		
10.2 อื่นๆ ระบุ.....		
10. การใช้เครื่องจักรกลการเกษตร		
11.1 ราคาสูง		
11.2 ขาดความรู้ในการใช้และรักษา		
11.3 อื่นๆ ระบุ.....		
11. คุณภาพผลผลิต		
11.1 ผลผลิตเสียหายในขณะที่เก็บรักษาเพื่อรอการจำหน่าย		
11.2 ไม่มีสถานที่เก็บรักษาผลผลิต		
11.3 อื่นๆ ระบุ.....		

ประเด็นปัญหา	มีปัญหา	ไม่มีปัญหา
12. การจำหน่ายผลผลิต		
12.1 ราคาตกต่ำ		
12.2 ขาดการรวมกลุ่มจำหน่าย		
12.3 อื่นๆ ระบุ.....		
13. ด้านอื่นๆ		
13.1 ขาดแคลนแหล่งน้ำ/น้ำไม่เพียงพอ		
13.2 การส่งเสริมภาครัฐไม่ทั่วถึง		
13.3 อื่นๆ ระบุ.....		

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตหอมแดงและความต้องการการส่งเสริมการเกษตร

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตหอมแดง

1. ด้านวัสดุ /ปัจจัยการผลิต

.....

2. ด้านโรคและแมลงศัตรูหอมแดง

.....

3. ด้านการตลาด

.....

4. ด้านการเงินและแรงงาน

.....

5. ด้านภัยธรรมชาติ

.....

6. อื่น ๆ (ระบุ)

.....
.....

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร

.....
.....
.....

ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวพรสวรรค์ นิลสนธิ
วัน เดือน ปีเกิด	5 ธันวาคม 2522
สถานที่เกิด	อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง
ประวัติการศึกษา	วิทยาศาสตรบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์เกษตร) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พ.ศ. 2545
สถานที่ทำงาน	สำนักงานเกษตรจังหวัดบุรีรัมย์
ตำแหน่ง	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

